

Stichting Pensioenfonds Deutsche Bank Nederland

Jaarrapport 2022

INHOUDSOPGAVE

Pagina

A	Voorwoord	3
B	Bestuursverslag	7
	Kerncijfers	8
	Missie en Doelstellingen	9
	Karakteristieken van het Fonds	12
	Verslag over het boekjaar	23
	Beleggingsparagraaf	42
	Financiële en actuariële paragraaf	51
	Vooruitzichten en gebeurtenissen na balansdatum	54
C	Verslag van het verantwoordingsorgaan	56
D	Bestuur en organisatie	58

JAARREKENING

1	Balans per 31 december	63
2	Staat van baten en lasten	64
3	Kasstroomoverzicht	65
4	Algemene toelichting	66
5	Toelichting op de balans	74
6	Toelichting op de staat van baten en lasten	91

OVERIGE GEGEVENS

1	Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten	100
2	Actuariële verklaring	101
3	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	103

BIJLAGEN

1	Verloopstaat deelnemers
2	Effectenportefeuille 5-jarenoverzicht

A VOORWOORD

VOORWOORD

In dit voorwoord treft u een korte samenvatting van het bestuursverslag en een toelichting op enkele kerncijfers aan.

Stichting Pensioenfonds Deutsche Bank Nederland (hierna 'het Fonds') heeft 2022 afgesloten met een beleidsdekkingsgraad van 120,1% na toeslagverlening. De actuele dekkingsgraad ultimo december, berekend op basis van de door De Nederlandsche Bank (DNB) voorgeschreven Ultimate Forward Rate (UFR), bedroeg 114,7% na toeslagverlening. De dekkingsgraad op basis van de marktrente was per jaareinde 114,2%. Het Vereist Eigen Vermogen ultimo 2022 ligt op 116,0%. Het Fonds heeft gedurende 2022 geen herstelplan bij De Nederlandsche Bank (DNB) ingediend. Ook in 2022 heeft wederom een gedeeltelijke invoering van de aangepaste regels voor de berekening van de Ultimate Forward Rate plaats gevonden. Deze regels, die sinds 1 januari 2021 zijn ingegaan, leiden tot een lagere rekenrente voor de waardering van de verplichtingen en hebben derhalve een negatieve impact op de dekkingsgraad. De dekkingsgraad per einde 2022 zou op basis van de derde deelinvoering van de aangepaste UFR-methodiek 114,2% bedragen. De dekkingsgraad ultimo januari 2023 op basis van de derde deelinvoering van de aangepaste UFR-methodiek en de uitvoering van de indexatie bedraagt 116,5%, dit leidt tot een beleidsdekkingsgraad van 119,9%.

Begin 2022 viel Rusland Oekraïne binnen. Dit leidde tot een humanitaire ramp in Oekraïne en een boycot door de westerse landen van onder meer Russisch olie en gas. Deze boycot heeft een sterk prijs opdrijvende werking niet alleen op deze grondstoffen. Ook de prijzen van grondstoffen voor voedingsmiddelen als graan, zonnebloemolie en vele andere stegen door schaarste. De economische gevolgen zijn ingrijpend en hebben tot een inflatie van ongekende hoogte, instabiele financiële markten en snel oplopende rente geleid. Daarnaast was nog een uitloper van de COVID 19 pandemie merkbaar. In China was begin 2022 door het strenge lockdown beleid nog een lichte economische teruggang merkbaar in begin 2022 dat zich herstelde tegen eind 2022. In ons land is de besmettingsgraad in 2022 duidelijk teruggelopen en kon het normale leven terugkeren. In het begin van 2023 kwamen in de Verenigde Staten een aantal banken in moeilijkheden onder meer veroorzaakt door de hoge rentestanden. In Europa werden de markten geconfronteerd met de in zwaar weer geraakte Credit Suisse in Zwitserland die met steun van de Zwitserse overheid overgenomen is door UBS. Dit leidde in eerste instantie tot onrust op de financiële markten met name voor financiële instellingen. In de weken hierna zijn de financiële markten tot rust gekomen.

Het Pensioenfonds had in januari 2022 de enige positie in een Russisch bedrijf al verkocht. Er zijn geen verdere landen risico's m.b.t. Rusland, Oekraïne of Wit-Rusland. Zowel Rusland als Wit-Rusland staan op de uitsluitingslijst voor de beleggingen. De beleggingscommissie van het Bestuur heeft de invloed die de negatieve financiële markten op de beleggingen hadden, op de voet gevolgd. Het jaar 2022 is helaas echter geëindigd met een negatief beleggingsresultaat van 34,1% (2021: - 1,2%) ten opzichte van een positief resultaat over 2020 (+16,4%).

Het defensieve karakter van de beleggingsportefeuille met een hoge afdekking van het renterisico, die in de afgelopen jaren het Pensioenfonds behoed heeft voor grote daling van de dekkingsgraad, leidt er toe dat bij stijgingen van de rente het gunstige effect hiervan beperkt is, maar bij dalingen daarentegen de bescherming de dekkingsgraad redelijk stabiel houdt. Naast de invloed van de stijgende rente waren ook de rendementen op zowel aandelen als vastrentende waarde onder invloed van de slechte markten negatief. Zichtbaar is dat de daling van de voorzieningen de tegenvallende beleggingsresultaten niet geheel heeft kunnen compenseren. De dekkingsgraad ultimo 2022 ligt op 114,7% (2021 124,5%) na toeslagverlening. De beleidsdekkingsgraad ligt echter op 120,1%. (2021: 123,1%).

In het bijzonder de gevolgen van de sterk stijgende rente op de swappositie en dientengevolge de vereiste liquiditeitspositie hebben veel aandacht gevraagd van de beleggingscommissie. In de hoofdstukken over de Beleggingen en het Risicobeleid wordt hierop verder ingegaan.

Dankzij deze dekkingsgraad, de hoge premiebijdrage en de opgebouwde Premie Egalisatie Reserve kon gedeeltelijk toeslag worden verleend en besloten worden de volledige pensioenopbouw voor 2023 van 1,875% te handhaven. De fiscaal maximaal toegestane opbouw kon mede worden gehandhaafd door gedeeltelijk gebruik te maken van de Premie Egalisatie Reserve.

Het Bestuur heeft in 2022 voorrang gegeven aan het uitwerken van het resultaat van de strategische heroriëntatie. Er is een uitgebreid marktonderzoek naar de mogelijkheid tot aansluiting in een eigen kring bij een Algemeen Pensioenfonds gehouden. Met inzet van alle betrokken partijen is eind 2022 het besluit van zowel het Bestuur van het Pensioenfonds, na een positief advies van het Verantwoordingsorgaan, als van de werkgever, na een akkoord met betrokken sociale partners, genomen. In de tweede helft van 2023 zal toegetreden worden tot een eigen kring bij het Algemeen Pensioenfonds Centraal Beheer. Dit onder voorwaarde van toestemming door DNB.

De splitsing van het strategisch project voor de uitvoering van de regeling en de keuze van een nieuwe pensioencontract in twee separate trajecten in 2022 was er op gericht om risico's te voorkomen bij de uitvoering van twee grote onderwerpen met externe invloeden binnen een zelfde projectorganisatie. Vervolgens zal in 2023/2024 na toetreding het project voor de keuze van een nieuw pensioencontract in het kader van de Wet Toekomstig Pensioen weer gestart worden. Hiervoor is de basis reeds gelegd door het gehouden risico bereidheidsonderzoek in 2021 onder alle deelnemers en de voorlichting aan alle betrokkenen over de nieuwe pensioenregelingen, die begin 2023 weer volop van start gaat.

Mede door het nog te nemen besluit over het Nieuwe Pensioenstelsel heeft het Bestuur besloten geen gebruik te maken van de door DNB verstrekte versoepelde regels voor toeslagverlening, maar te werken volgens de bestendige wijze die ook in het verleden is toegepast. De toeslagverlening voor 2023 is berekend op basis van het reguliere ingroeipad. De peildatum voor de toeslagverlening is ultimo oktober. Op deze datum bedroeg de beleidsdekkingsgraad 121,3%. Conform de CAO-afspraken is de toeslagverlening voor actieven en inactieven gebaseerd op de relatieve stijging van het (afgeleide) consumentenprijsindexcijfer (alle bestedingen) over de periode oktober-oktober, zoals gepubliceerd door het CBS. Deze toont door de extreem hoge inflatie in de periode oktober-oktober een stijging van 16,93%. Op basis van het voor toeslagverlening doorgerekende beschikbare vermogen is de mate van toeslagverlening 29,7% hiervan. Dit betekent dat volgens de huidige FTK-wet op basis van de cijfers per eind oktober 2022 een toekomstbestendige toeslag kan worden verleend van 5,03% per 1 januari 2023. In het indexatiepercentage is rekening gehouden met het beleid om bij de calculatie van de pro rata toeslagverlening, uit prudentie, de hogere inflatie (dan de basisinflatie die DNB op 1,8% had gesteld) in de ingroeicurve van DNB mee te nemen.

Daarnaast is besloten, conform het beleid, een volledige opbouw van 1,875% uit te voeren. Dit besluit kon genomen worden, omdat in de afgelopen jaren een Premie Egalisatie Reserve is opgebouwd, met als doel in slechtere tijden de pensioenopbouw te kunnen financieren. De berekende premie voor de financiering van onder meer de opbouw is 34,9% van de salarissom. In de uitvoeringsovereenkomst met de werkgever is de premie afgetopt op 33% van de salarissom. Ten laste van de Premie Egalisatie Reserve is daarom een onttrekking gedaan om de maximale pensioenopbouw voor de actieven te kunnen financieren van 1,9%.

Deze beide besluiten zijn de uitwerking van het beleid in het verleden en het gevolg van consistentie in de besluitvorming om opbouw en op basis van bestaande regelgeving indexatie maximaal te kunnen uitvoeren in belang van zowel de actieven als de inactieven.

Wij sluiten deze samenvatting af met een overzicht van de nog openstaande toeslagverlening.

Per 1 januari 2023 wordt een toeslag aan actieve en inactieve deelnemers verleend van 5,03%. Na deze toeslagverlening staan de volgende toeslagen nog open*:

1-1-2016	0,14%	
1-1-2017	0,26%	
1-1-2018	0,45%	
1-1-2019	0,50%	
1-1-2020	0,64%	
1-1-2021	0,64%	
1-1-2022	0,60%	
1-1-2023	11,90%	Totaal: 15,56% (inclusief afrondingen)

* een van de voorwaarden voor het inhalen van achterstanden is dat de beleidsdekkingsgraad hoger is dan de bovengrens van 158,0% (niveau oktober 2022), waarbij maximaal 20% van het vermogensoverschot gebruikt mag worden voor inhaaltoeslag.

Het traject om tot een keuze te komen voor de uitbesteding van de regeling naar een Eigen Kring in een Algemeen Pensioenfonds waarbij de criteria in belang van continuïteit, stabiliteit en financiële zekerheid voor de deelnemers centraal stonden heeft veel tijd gevegd van het bestuur en alle direct betrokkenen. Daarnaast heeft de moeilijke situatie in de wereld met de oorlog in Oekraïne en de gevolgen onder meer op de financiële markten veel inzet gevegd. De vele vergaderingen over de beleggingen in samenwerking met de vermogensbeheerder naast de projectstructuur voor de strategische heroriëntatie hebben tot een hoge belasting van alle betrokkenen geleid. Ook het Verantwoordingsorgaan is met name over de beleggingen door de commissie gedurende 2022 op de hoogte gehouden. Namens het Bestuur onze dank aan het Verantwoordingsorgaan voor het constructieve en ook veelvuldig en diepgaand overleg. Daarnaast danken wij de actuaire en adviseur voor hun ondersteuning en waardevol advies.

Boudewijn Dornseiffen, Voorzitter

B BESTUURSVERSLAG

KERNCIJFERS

	2022		2021		2020		2019	
Aantal deelnemers								
actieve deelnemers	518	21%	569	23%	598	24%	655	27%
premievrije rechten ('slapers')	1.441	58%	1.419	57%	1.417	57%	1.375	55%
pensioentrekkenden	526	21%	491	20%	463	19%	441	18%
	2.485	100%	2.479	100%	2.478	100%	2.471	100%
	01/01/2023		01/01/2022		01/01/2021		01/01/2020	
Opbouw actieven (%)	1,875		1.875		1,875		1,875	
Toeslagverlening (%)								
toeslagen actieven	5,03		2,68		0,48		1,09	
toeslagen inactieven	5,03		2,68		0,48		1,09	
niet toegekende toeslagen	11,9		0,60		0,64		0,64	
Pensioenuitvoering (x € 1.000)								
feitelijke premie	14.511	¹	14.926	¹	14.533	¹	14.296	¹
kostendeckende premie	17.122		18.910		16.601		14.311	
gedempte premie	15.157		14.877		14.138		13.238	
pensioenuitvoeringskosten	895		888		821		838	
pensioenuitvoeringskosten per deelnemer (in euro)	859		838		774		765	
uitkeringen	6.799		6.121		5.713		5.398	
Vermogenssituatie (x € 1.000) en solvabiliteit (%)								
pensioenvermogen	409.911		616.469		618.202		525.355	
pensioenverplichtingen	357.414	²	495.190	²	514.127	²	442.822	²
premie-egalisereserve	7.689		8.360		8.450		7.984	
actuele dekkingsgraad	114,7		124,5		120,2		118,6	
beleidsdekkingsgraad	120,1		123,1		115,3		117,6	
vereiste dekkingsgraad	116,0		115,5		115,2		115,0	
minimaal vereiste dekkingsgraad	104,1		104,1		104,1		104,1	
reële dekkingsgraad	89,8		98,9		94,0		93,8	
Beleggingsportefeuille (x € 1.000)								
aandelen	112.115	27,0%	165.213	26,7%	151.468	24,5%	132.210	25,1%
vastrentende waarden	245.582	59,2%	413.321	66,8%	391.284	63,4%	350.978	66,7%
derivaten	-87.916	21,2%	10.502	1,7%	80.354	13,0%	28.604	5,4%
liquide middelen	145.299	35,0%	30.023	4,8%	-5.901	-0,9%	14.865	2,8%
	415.080	100%	619.059	100%	617.205	100%	526.657	100%
Beleggingsprestatie (%)								
matching portefeuille	-44,7		-12,7		20,2		28,3	
return portefeuille	-18,2		15,8		11,9		19,6	
beleggingsrendement incl. overlay	-34,1		-1,2		16,4		25,2	
beleggingsrendement excl. overlay	-17,0		4,6		8,1		13,3	
benchmarkrendement excl. overlay	-25,6		5,2		8,1		12,3	
kosten vermogensbeheer ³	0,29		0,27		0,30		0,34	
transactiekosten ³	0,13		0,13		0,11		0,01	

¹ in 2022 € 0,7 mln. onttrekking (onttrekking in 2021 €0,1mln, in 2020 € 0,5 mln., in 2019 € 1,0 mln. en 2018 € 2,3 mln.) aan de premie-egalisereserve

² pensioenverplichtingen plus reserves en minus de premie-egalisereserve

³ percentage t.o.v. het gemiddeld belegd vermogen

MISSIE EN DOELSTELLINGEN

Het Fonds heeft een missie met daarvan afgeleid doelstellingen geformuleerd. Onderstaand gaan wij in op onze vertaling van de missie in deze doelstellingen en hoe ook in 2022 deze doelstellingen de basis gevormd hebben in de uitvoering van ons beleid.

Missie

Het Fonds ziet het als haar kerntaak om op betrouwbare, transparante, professionele, efficiënte en maatschappelijk verantwoorde wijze de pensioenregeling van Deutsche Bank in Nederland uit te voeren om een voorwaardelijk, zoveel mogelijk waardevast pensioen te kunnen aanbieden. Hierbij is evenwichtige belangenafweging leidend.

Doelstellingen

Duurzaamheid

Het Fonds wil de pensioenuitkeringen op korte en lange termijn veiligstellen. Om dit te bewerkstelligen worden de toevertrouwde middelen op een verantwoorde, prudente wijze, duurzaam belegd.

Solidariteit en collectiviteit

Het Fonds streeft naar één collectieve pensioenregeling waarin alle deelnemers onder dezelfde voorwaarden participeren. Het Fonds streeft naar een evenwichtige verdeling van risico's over de belanghebbenden.

Toeslagambitie

Het Fonds streeft ernaar in het kader van de voorwaardelijke toeslagregeling zoveel mogelijk een waardevast pensioen op te bouwen voor alle deelnemers en doet dit op basis van een prudent beleggingsbeleid, gekoppeld aan een premiebeleid met toevoeging aan een premie-egaliseringsreserve.

Communicatie en Transparantie

Het Fonds streeft ernaar om de deelnemers tijdig te informeren over relevante onderwerpen op pensioengebied. Het Fonds heeft hiertoe een communicatieplan opgesteld en gepubliceerd. Het Fonds streeft naar transparantie in kosten en eenvoud in uitvoering.

Flexibilisering

Het Fonds kent vele mogelijkheden tot flexibilisering, waarbij de keuze van de deelnemer centraal staat, echter binnen het kader van de uitvoerbaarheid in de collectieve pensioenregeling.

Professionalisering

Het Bestuur streeft naar een evenwichtige en deskundige samenstelling, rekening houdend met diversiteit en permanente educatie. Daarnaast heeft zij de ondersteuning van professionele partijen voor fiduciair beheer, de uitvoeringsadministratie en op actuariële gebied.

Hoe hebben wij inhoud aan deze doelstellingen in 2022 gegeven?

In 2022 is gewerkt met onze missie en doelstellingen als uitgangspunt van ons beleid.

Strategie

In februari 2021 is de projectorganisatie ingericht van een project ter invoering van het nieuwe pensioenstelsel en de uitwerking van de strategie van werkgever en pensioenfondsbestuur voor de uitvoering van deze nieuwe pensioenregeling.

Nadat in 2021 de projectmatige aanpak op twee onderdelen was gericht namelijk het Nieuwe Pensioenstelsel (NPS) en de strategische keuze voor de toekomstige uitvoering is eind 2021/begin 2022 gekozen voor het werken in een tweetrapsraket namelijk het naar voren halen van de strategische heroriëntatie over de uitvoering van de regeling. Dit heeft geleid tot een uitgebreid marktonderzoek naar het aanbod van een Algemeen Pensioen Fonds in samenwerking met de adviseur Willis Towers Watson. Ultimo 2022 is gekomen tot de keuze van een nieuwe partner voor de uitvoering van de regeling Centraal Beheer Algemeen Pensioenfonds. Dit beleid is conform onze doelstelling gericht op het veilig stellen van een zo veel mogelijk waardevast pensioen door efficiëntere uitvoering en continuïteit.

Duurzaamheid en Verantwoordelijkheid

In 2022 heeft het Fonds de actiepunten die waren vastgelegd binnen het geformuleerde beleid voor maatschappelijk verantwoord beleggen met de vermogensbeheerder verder afgesproken en gevolgd. Ook is de uitvraag onder de deelnemers over het maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid meegenomen in het beleid. In verband met de overgang naar een Algemeen Pensioenfonds is de uitwerking van de aanpassingen in het kader van SFDR, namelijk de voorgenomen overgang van een artikel 6) naar een artikel 8) beleggingsfonds voorlopig gestopt. Hierop wordt onder het hoofdstuk Beleggingen verder ingegaan.

Flexibiliteit

Vooruitlopend op mogelijke veranderingen in het pensioenlandschap in de komende jaren en ter stroomlijning van uitvoeringskosten is de regeling zoveel mogelijk gestandaardiseerd. Bij het afsluiten van de nieuwe contracten in 2019 met onze vermogensbeheerder en pensioenuitvoerder zijn clausules opgenomen die het mogelijk maken tussentijds de contracten op te zeggen bij strategische veranderingen bij het Fonds. Bij de strategische overwegingen gestart in 2020 kijkt het Bestuur mede naar de optie om ten gunste van deelnemers en werkgever een andere beter passende uitvoeringsvorm te onderzoeken. In 2021 is een survey onder deelnemers gehouden om hun risicopreferentie met het oog op een toekomstige keuze voor het pensioencontract mee te nemen. De uitslag van deze enquête is mede de basis voor de in de markt uitgezette RfP om de regeling onder te brengen bij een Algemeen Pensioenfonds gedurende 2022.

Solidariteit en collectiviteit

De solidariteit en collectiviteit lagen destijds aan de basis van de besluitvorming over onze CDC (collectief defined contribution) regeling. In het belang van in eerste instantie onze actieve deelnemers, is een verhoging van het premieplafond met de sponsor afgesproken naar 33% en hebben wij een premie-egaliseringsreserve ingevoerd. Hierdoor wordt een deel van de extra gelden gereserveerd om in geval van slecht weer een reserve te hebben om opbouwkortingen in de toekomst te vermijden. Gedurende 2017 tot en met 2020 is conform deze methodiek een reserve van ruim € 8 miljoen opgebouwd. Deze reserve maakt geen deel uit van de berekening van de actuele dekkingsgraad ter voorkoming van uitkering in de vorm van toeslagverlening. Van deze reserve is in 2022 gebruik gemaakt voor het uitvoeren van de maximale opbouw van 1,875% omdat de gedempte kostendekkende premie 34,9% bedraagt. Voor het deel boven de 33% is de premie-egaliseringsreserve aangesproken. In solidariteit en collectiviteit wordt gestreefd naar zowel maximale opbouw als indexatie verleend.

Communicatie en transparantie

Transparantie ligt ten grondslag aan de volledige en open communicatie met onze achterban d.m.v. onze uitgebreide Nieuwsbrieven, bijeenkomsten en presentaties. Zoals ook aangetoond wordt door de enquête die in 2021 gehouden is onder alle deelnemers, actieven, gepensioneerden en slapers.

Binnen de structuur van het project ter marktverkenning voor een overdracht van de regeling naar een APF is een communicatiepanel met afgevaardigden namens actieven, slapers en gepensioneerden ingericht, die als klankbord fungeerden gedurende het traject. Daarnaast is in Nieuwsbrieven en bijeenkomsten hierover gecommuniceerd.

Professionalisering

Door permanente educatie en een jaarlijkse opleiding, nu met name over de uitwerking van de gevolgen van de nieuwe pensioencontractvormen zoals invaren voor het Bestuur samen met het VO en HR, en ook voor het VO separaat is verder gewerkt aan de professionalisering van zowel bestuurders als VO-leden. In 2022 is in het kader van de jaarlijkse educatie een workshop gehouden door compliance over belangenverstremgeling.

Naast de missie en doelstellingen zijn "Investment Beliefs" geformuleerd, die vermeld zijn op pagina 41.

KARAKTERISTIEKEN VAN HET FONDS

Profiel

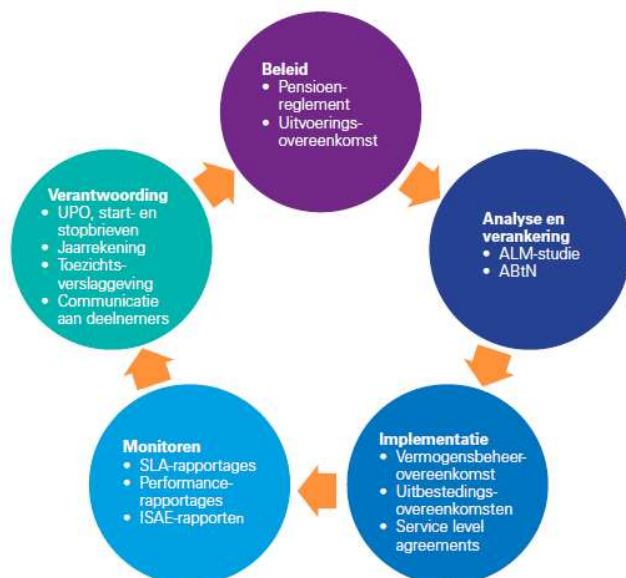
Het Fonds is een ondernemingspensioenfonds, aangesloten bij de Pensioenfederatie. Het Fonds is statutair gevestigd te Amsterdam en opgericht op 29 september 1939. De laatste statutenwijziging was op 5 oktober 2021. Het Fonds is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam onder nummer 41199016.

Beleid en Verantwoording

Het Fonds geeft uitvoering aan het pensioenreglement op een wijze die is overeengekomen in de uitvoeringsovereenkomsten met de werkgever(s) en vastgelegd in de missie en doelstellingen die in het voorgaande hoofdstuk zijn gepubliceerd. De uitvoeringsovereenkomst is voor het laatst vastgelegd d.d. 27 juni 2018. De aanpassing van de uitvoeringsovereenkomst uit 2017 heeft plaatsgevonden naar aanleiding van de gedeeltelijke beursgang en hierdoor verzelfstandiging van Deutsche Asset Management GmbH (DWS) in een separate entiteit. De twee uitvoeringsovereenkomsten zijn verder identiek. De uitgangspunten voor de uitvoering van het beleid zijn vastgelegd in de actuele Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN) per ultimo december 2022 van het Fonds. Hierin is tevens het actuele crisisbeleid opgenomen. Hiervoor verwijzen wij naar de publicatie hiervan op de website https://www.deutschebank.nl/nl/content/stichting_pensioenfonds_deutsche_bank_nederland_organisatie_statuten_en_reglementen.html.

Het Bestuur is eindverantwoordelijk voor de uitvoering van het beleid. Het Bestuur handelt in het belang van alle belanghebbenden van het Fonds. Hierbij wordt rekening gehouden met de korte- en lange termijn effecten van maatregelen. De besluitvorming wordt genotuleerd en in dit verslag zal op belangrijke besluiten als premievaststelling, toeslagverlening, premie-egaliseringsreserve en de beleggingen van het Fonds op basis van de "investment beliefs" dieper ingegaan worden.

Het Bestuur voert het beleid uit conform de principes die in de onderstaande grafiek zijn weergegeven:

Kenmerken Regeling

Na de integratie van de verschillende regelingen voert het Fonds met ingang van 1 januari 2015 een uniforme pensioenregeling voor alle vestigingen van Deutsche Bank in Nederland uit. Deze pensioenregeling kan worden gekenmerkt als een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling met sinds 2018 een pensioenrichtleeftijd van 68 jaar. De hoogte van het nabestaandenpensioen bedraagt 70% van het ingegane levenslang ouderdomspensioen c.q. 70% van het bereikbare toekomstig uit te keren ouderdomspensioen. De hoogte van het wezenpensioen bedraagt 14% van de opgebouwde rechten. Deelname aan de regeling vindt plaats vanaf indiensttreding.

Kenmerken van de regeling 2023	
Type Regeling	Collective Defined Contribution
Pensioenrichtleeftijd	68 jaar
Pensioengevend salaris	€ 130.849,-
Franchise	€ 18.496,-
Pensioengrondslag	13x maandsalaris + vakantietoeslag
Streefopbouwpercentage ouderdomspensioen	1,875
Streefopbouwpercentage partnerpensioen	1,313
Streefopbouwpercentage wezenpensioen	0,263
Eigen Bijdrage 2023	5%

Ontwikkeling Deelnemers

	Actief	AO*	Ingegaan OP**	Ingegaan NP/WP***	Slapers	Totaal
Deelnemers 1 januari 2022	553	16	386	105	1.419	2.479
Indiensttredingen	26	-	-	-	-	26
Uitdiensttredingen	-72	-	-	-	72	-
Waardeoverdrachten	-	-	-	-	-14	-14
Arbeidsongeschikt	-1	1	-	-	-	-
Pensionering	-3		37	12	-34	12
Revalidering		-1			1	-
Overlijden	-1	-	-10	-1	-4	-16
Afkoop klein pensioen	-		-2	-	1	-1
Overige mutaties	-	-	-	-1	-	-1
Deelnemers 31 december 2022	502	16	411	115	1.441	2.485
	518		526		1.441	2.485

* arbeidsongeschiktheid

** ouderdomspensioen

*** nabestaanden-/wezenpensioen

Ontwikkeling Kosten

	2022	2021	2020	2019	2018
Pensioenuitvoeringskosten in €1.000	895	888	821	838	962
Aantal deelnemers (exclusief slapers)	1.044	1.060	1.061	1.096	1.129
Uitvoeringskosten per deelnemers in €	859	838	774	765	613
Gemiddeld belegd vermogen in €1.000	481.189	606.640	577.748	504.221	415.947
Vermogenbeheerskosten in €1.000*	1.415	1.610	1.731	1.697	1.565
Vermogensbeheerskosten van het gemiddeld belegd vermogen in %	0,29	0,27	0,3	0,34	0,38
Transactiekosten in €1.000	826	785	643	71	104
Transactiekosten van het gemiddeld belegd vermogen in %	0,17	0,13	0,11	0,01	0,03
* inclusief niet direct zichtbare kosten 2022: €116.000, 2021: €147.000, 2020: €157.000, 2019: €206.000 en 2018: €211.000					

Verklaring ontwikkeling kosten in 2022

In de jaarrekening worden de kosten opgenomen volgens de Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 610. De kosten voor vermogensbeheer en de kosten gemaakt door het Pensioenfonds voor de controle op de beleggingen en vermogensbeheerskosten ad € 1,415 miljoen (2021: €1,610 miljoen) worden meegenomen binnen de beleggingsopbrengsten, dus gaan ten laste van het beleggingsresultaat.

In de jaarrekening is voor de overige uitvoeringskosten € 895.000 meegenomen maar de totale uitvoeringskosten zijn € 1.021.000. Dit verschil t.o.v. het bovenstaande bedrag van € 895.000 ontstaat, omdat een deel wordt veroorzaakt door de controle op de uitbesteding en uitvoering van de beleggingen. Dit bedrag is € 125.000 en wordt dus weer verantwoord onder directe beleggingsresultaten.

In 2022 is over boekjaar 2021 een benchmark uitgevoerd door CEM Benchmarking voor het vermogensbeheer, helaas wordt door dit instituut geen benchmarking op pensioenbeheer kosten meer uitgevoerd. Uit vergelijkingen die met onze adviseur werden besproken onder meer in het kader van het uitbestedingscontract kon geconcludeerd worden dat de uitvoeringskosten marktconform zijn, dat echter door het afnemende aantal actieve deelnemers en dat kosten i.v.m. wettelijke vereisten zowel intern als bij de PUO een verhogende werking hebben.

Vermogensbeheerskosten

De kosten van vermogensbeheer bestaan uit de kosten voor fiduciair beheer, de beheervergoeding, het bewaarloon en de kosten die intern gemaakt worden voor de controles die uitgevoerd worden. Daarnaast worden de transactiekosten verantwoord. Het Fonds kent geen prestatie afhankelijke vergoedingen.

Het terugdringen van vermogensbeheerskosten is geen doel op zich maar in het kader van het prudente beleggingsbeleid en de beleggingsdoelstellingen waaronder vermeld dat beleggingsproducten moeten passen binnen het governance budget (tijd/kennis Bestuur) wordt een constante afweging gemaakt tussen de netto opbrengsten van de hiervoor te maken kosten en tijdsbeslag. In dit kader wordt gekeken naar passief beheer met lagere vermogensbeheerskosten. De kosten worden conform aanbeveling van de Pensioenfederatie als percentage met twee decimalen van het gemiddeld beheerd vermogen gemeld. Bij het bepalen van het gemiddeld vermogen wordt uitgegaan van de netto vermogenspositie exclusief openstaande verplichtingen. Het gemiddeld beheerd vermogen over 2022 bedraagt: € 481,19 miljoen (2021: € 606,64 miljoen). De kosten vermogensbeheer (exclusief transactiekosten) over 2022 bedragen 0,29% van het gemiddeld beheerd vermogen (2021: 0,27%).

Volgens de CEM Benchmark over 2021 waren de investment costs in totaal 39 basispunten, kijkend naar het gemiddelde kosten op de Nederlandse markt dan bedroeg dit in 2021 58,8 basispunten. Indien hierop een correctie wordt uitgevoerd i.v.m. de conservatieve asset mix in de portefeuille, die weinig illiquide of ingewikkelde beleggingsproducten bevat, in samenhang met de omvang van het Pensioenfonds, dan zou dit volgens CEM Benchmarking rond 38,1 basispunten moeten zijn. Dit betekent dat de kosten van 39 basispunten redelijk conform de aangepaste benchmark liggen.

Transactiekosten

Transactiekosten vormen een aparte categorie binnen de vermogensbeheerskosten. Het zijn kosten die gemaakt worden bij het uitvoeren van de beleggingstransactie, dus deze kosten komen niet ten goede aan de vermogensbeheerder, maar o.a. aan beurzen of effectenmakelaars.

Deze kosten zijn moeilijk vast te stellen, omdat deze kosten vaak onderdeel zijn van de nettoprijs bij een transactie. Inmiddels zijn vermogensbeheerders in het kader van de MIFID II wetgeving verplicht tot "best execution" en transparantie van de kosten die aan een transactie bijgedragen hebben.

Transactiekosten bestaan uit o.m. aan- en verkoopkosten van beleggingen. Onderdeel van deze kosten is ook echter het verschil tussen de aan- en verkoopprijs (spread).

Sinds 2020 beschikt het Fonds over een totale rapportage van de transactiekosten per product, dit is opgegeven in het overzicht. De transactiekosten bedragen in 2022: 0,17 basispunten (2021: 0,13 basispunten) van het gemiddeld beheerd vermogen.

Kosten pensioenbeheer

De kosten van het pensioenbeheer bevatten o.m. de kosten voor de pensioenadministratie, financiële administratie, advieskosten, accountantskosten, de kosten van het bestuursbureau en met ingang van 2021 de kosten van de externe auditor.

- *Kosten pensioen- en financiële administratie*

De administratie is uitbesteed aan Achmea Pensioen Services. De kosten inclusief de eenmalige IT- en projectkosten i.v.m. wettelijke aanpassingen en uitbreiding van de producten i.v.m. de nieuwe pensioencontracten bedragen in 2022 € 428.000 (2021: € 435.000). Na balansdatum is bij verrekening van de eindnota met APS vastgesteld dat de daadwerkelijke kosten over 2021 € 40.000 lager waren. Dit verschil is verrekend in 2022. Na verrekening kan vastgesteld worden dat de lopende kosten op min of meer gelijk niveau zijn gebleven.

- *Communicatiekosten*

Het Fonds maakt gebruik van zowel schriftelijke informatie d.m.v. nieuwsbrieven, website, fysieke bijeenkomsten en surveys onder de deelnemers. De kosten voor 2022 bedragen €11.000 (2021: € 8.000). Hierin zijn o.a. de kosten van verzending van Nieuwsbrieven aan gepensioneerden en onderhoud website meegenomen. In 2021 heeft een uitgebreide enquête plaatsgevonden onder actieve deelnemers, slapers en gepensioneerden. In 2022 zijn voor het eerst sinds de COVID 19 pandemie fysieke bijeenkomsten met actieve deelnemers en gepensioneerden gehouden. Deze kosten zijn verantwoord onder de communicatiekosten.

- *Advies- en controlekosten*

Hieronder worden de kosten voor de accountantscontrole, de certificerend actuaris en onze externe adviseur meegenomen. Met ingang van 2021 worden ook de kosten van de externe audit vervullersrol i.v.m. IORP II meegenomen. De kosten bedroegen in 2022 € 251.000 en in 2021 € 243.000.

Transitiekosten

Onder deze categorie is eveneens een post ter voorbereiding op de toekomstige uitvoering door een Algemeen Pensioenfonds meegenomen, hoewel de werkgever conform uitvoeringsovereenkomst een groot deel van de kosten zal dragen. De kosten voor rekening van het Pensioenfonds zijn: €38.000

- *Algemene kosten*

Tenslotte zijn er nog algemene kosten, waaronder de kosten van bestuursondersteuning, kosten van toezicht DNB/AFM en de bijdrage aan de Pensioenfederatie vallen.

Organisatie

Bestuur

Het Fonds kent een paritaire bestuursvorm. Het Bestuur bestaat uit acht leden en de samenstelling eind 2021 is als volgt: (Naam, geboortjaar, Functie, Vertegenwoordiging, Lid sinds, Einde lopende zittingsduur*):

- De heer B.S. Dornseiffen (1973), voorzitter, werkgeversvertegenwoordiger, 2012, 2026;
- Mevrouw E.M. Mulder-Mosman (1948), secretaris, vertegenwoordiger gepensioneerden, 1997, 2024;
- De heer J.J. Reitsema (1958), lid, werkgeversvertegenwoordiger, 2018, 2026;
- De heer L.P.A. Vermin (1967), lid, werkgeversvertegenwoordiger, 2007, 2024;
- De heer B.A. Nieuwenhuijse (1982), lid, werkgeversvertegenwoordiger, 2022;2026;
- De heer V.R.K. Raghoebarsing (1969), lid, werknemersvertegenwoordiger, 2012, 2024;
- De heer F.T.G.J. Segers (1975), lid, werknemersvertegenwoordiger, 2009, 2024;
- De heer J.W. Veldman (1965), lid, werknemersvertegenwoordiger, 2020, 2024.

*) Conform de Code Pensioenfondsen is besloten een bestuurslid maximaal twee keer voor een ambtstermijn van 4 jaar te herbenoemen, tenzij er moverende redenen bestaan hiervan af te wijken (comply or explain).

De werkgeversvertegenwoordigers zijn werkzaam bij de werkgever in de functie van:

- Boudewijn Dornseiffen: Country COO/CFO Nederland, Regional COO/CFO Northern and Eastern Europe;
- Han Reitsema: Director Credit Risk Coordination;
- Arno Nieuwenhuijse; Managing Director Head of ICG NL, Sales and Trading Deutsche Bank AG
- Leo Vermin, Director Finance en Tax.

De werknemersleden:

- Betty Mulder-Mosman gepensioneerd managing director o.a. voormalig COO DB Nederland;
- Vinod Raghoebarsing Director Capital Markets Treasury Solutions;
- Frank Segers, vice-president, head compliance Netherlands;
- Jan Veldman, Director, Head Credit Department Netherlands.

Het Bestuur van het Fonds heeft de dagelijkse uitvoering van de administratieve werkzaamheden, de deelnemers-, uitkeringen- en financiële administratie, uitbesteed aan de uitvoeringsorganisatie Achmea Pensioenservices. Het vermogensbeheer is uitbesteed aan DWS (Deutsche Asset Management). De activiteiten binnen het Bestuursbureau worden uitgevoerd door de secretaris/bestuurslid van het Fonds en een door de werkgever gedelegeerde medewerker in samenwerking met de actuaris.

Uitgangspunt is dat het Bestuur, conform de eisen van de Pensioenwet, verantwoordelijk blijft voor het beleid en de juiste uitvoering van de uitbesteede taken. Hiervoor is een uitbestedingsbeleid ontwikkeld waarin onder meer aan de hand van "control frameworks" op kwartaalbasis de geleverde diensten en Service Level Agreements (SLA's) worden gecontroleerd. Op jaarbasis wordt tevens de ISAE 3402 en ISAE 3000 rapportage van APS beoordeeld. De bovenstaande controles zijn onderdeel van het "Integraal Risico Dashboard" van het Fonds, dat elk kwartaal in de bestuursvergadering geagendeerd wordt.

Samenstelling Bestuur

In 2022 zijn de zittingstermijnen van Boudewijn Dornseiffen, Vinod Raghoebarsing en Han Reitsema verlengd na goedkeuring van DNB. Tevens is als opvolger van Diedert Wesselius benoemd Arno Nieuwenhuijse. Hij versterkt de beleggingscommissie met zijn kennis en ervaring. Hoewel de zittingstermijnen de 12-jaarsperiode van enige leden, als vermeld in de Code Pensioenfondsen overschrijdt of zal overschrijden, heeft het Bestuur toegelicht dat in deze cruciale fase van heroriëntering van de toekomst van het Fonds continuering van een ervaren bestuur van groot belang is.

Beloningsbeleid

De Bestuurders van het Fonds ontvangen geen beloning voor hun werkzaamheden in het kader van bestuursactiviteiten voor het Fonds. De Bestuurder namens de gepensioneerden factureert het Fonds voor advies- en ondersteunende werkzaamheden op uurbasis. De medewerker Bestuursondersteuning wordt door de werkgever betaald. De kosten worden door de werkgever integraal doorbelast aan het Fonds. Er bestaan geen variabele beloningselementen voor werkzaamheden voor het Fonds.

Er zijn geen leningen verstrekt. Er is geen sprake van vorderingen op Bestuurders. De Bestuurders nemen deel aan de pensioenregeling van het Fonds op basis van de voorwaarden vastgelegd in het pensioenreglement.

Nevenfuncties

Twee bestuursleden hebben aangegeven nevenfuncties uit te oefenen. Van het VO heeft één lid aangegeven een nevenfunctie te hebben. Deze nevenfuncties hebben geen connectie met de activiteiten van het Fonds en zijn derhalve toegestaan.

Diversiteit Bestuur en overige gremia

Het Fonds heeft een beleid geformuleerd ten aanzien van diversiteit en deskundigheid en vastgelegd in het geschiktheidsplan. Het Bestuur streeft naar een diversiteit op gebied van leeftijd en m/v, waarbij tenminste 1 Bestuurslid onder 40 jaar en 1 vrouw Bestuurslid is. Hetzelfde geldt voor het Verantwoordingsorgaan (VO). Bij de invulling van de ontstane vacatures in het Bestuur is actief gekeken naar een mogelijke opvolging door vrouwelijke collega's binnen het bedrijf. Helaas is dit ondanks de inspanningen niet gelukt. Hierdoor is de bestuursbezetting van 3 vrouwen en 5 mannen in 2018 teruggedaan naar 1 vrouw en 7 mannen in 2021 maar voldoet op dit punt nog wel aan de Code Pensioenfondsen. Het VO heeft sinds de verkiezingen in 2017 wel een vrouwelijke kandidaat aan hun geledingen kunnen toevoegen. De diversiteit in leeftijd binnen het Bestuur varieert tussen 41 en 74 jaar. Aan het beleidsuitgangspunt een lid in het Bestuur onder de veertig jaar te hebben, wordt op dit moment niet meer voldaan. Binnen het VO wordt wel aan de leeftijdsnorm/diversiteitsnorm voldaan.

Dagelijks Bestuur

Het Dagelijks Bestuur van het Fonds wordt gevormd door de voorzitter en de secretaris.

Aan het Dagelijks Bestuur zijn taken op het gebied van overleg en communicatie met derden gedelegeerd. Hieronder valt de communicatie met de deelnemers en het verantwoordingsorgaan. Overleg met officiële instanties als DNB/AFM vinden eveneens door het Dagelijks Bestuur, in overleg met Compliance, plaats.

Commissies

Voorts heeft het Bestuur de taken onderling verdeeld door de vorming van 4 commissies.

Commissie	Aandachtsgebieden	Samenstelling
Governance en Risk Commissie (GRC)	Risicobeleid ABTN/Uitbesteding Visitatie/Deskundigheidsplan Crisisplan/Code Pensioenfondsen	J.J. Reitsema (vz) E.M. Mulder-Mosman F.T.G.J. Segers
Communicatiecommissie (CC)	Website Populair Jaarverslag Deelnemersvergadering	E.M. Mulder-Mosman (vz) B.S. Dornseiffen F.T.G.J. Segers
Financiële Commissie (FC)	Jaarverslag Budget DNB staten Haalbaarheidstoets	L.P.A. Vermin (vz) B.S. Dornseiffen E.M. Mulder-Mosman (Ondersteuning M.O.E. Bakker)
Beleggingscommissie (BC)	Beleggingen ALM (Namens Governance en Risk: E.M. Mulder-Mosman) (Ondersteuning/advies: M.O.E. Bakker, Ch. Tromp)	V.R.K. Raghoebarsing (vz) L.P.A. Vermin B.A. Nieuwehuijse

De taken behorende bij de aandachtsgebieden zijn als volgt verdeeld:

Governance en Risk Commissie

Deze commissie heeft als taak het Bestuur te adviseren over de naleving van de relevante wet- en regelgeving, de vastlegging hiervan in de ABTN, de werking van de integriteitscode en Code Pensioenfondsen. Het formuleren van een beleid en de monitoring van de uitbesteding van deelnemers-/uitkerings- en financiële administratieve activiteiten. Daarnaast is deze commissie verantwoordelijk voor het integraal risicomanagement. Binnen de hier neergelegde tweedelijnsfunctie is de GRC verantwoordelijk voor de monitoring van de uitbesteding van de deelnemers-/uitkerings- en financiële administratieve activiteiten, evenals het uitbestede vermogensbeheer. Bij deze laatste monitoring wordt toegezien op de waarborging van een gebalanceerd beleggingsbeleid conform o.a. "investment beliefs" en afgesproken risicohouding. De monitoring wordt op basis van geformuleerde "control frameworks" voorbereid binnen het Bestuursbureau.

Sinds 2019 zijn binnen de GRC de taken van de Sleutelfunctie Risico neergelegd. Tot sleutelfunctiehouder is - na goedkeuring DNB - Han Reitsema benoemd.

Communicatiecommissie

De communicatiecommissie heeft als taak het Bestuur te adviseren en voorstellen te doen voor de communicatie aan deelnemers. Er is hiervoor een communicatieplan door de commissie opgesteld en een budget toegekend. Het betreft onder meer de 'populaire vertaling' van het pensioenreglement, Pensioen 1-2-3, het Uniform Pensioenoverzicht (UPO), de website, de Nieuwsbrief en de voorbereiding van de bijeenkomsten met deelnemers. De commissie wikkelt de communicatie af binnen het goedgekeurde budget waarover verantwoording wordt afgelegd op jaarbasis.

Financiële Commissie

Deze commissie heeft als taak de uitvoering van de financiële informatieverzorging (keuze van accounting policy, toepassing en beoordeling van effecten van nieuwe regels, prognoses) in samenwerking met in- en externe accountants; de naleving van aanbevelingen en opvolging van opmerkingen van in- en externe accountants; de voorgeschreven financiële informatieverzorging aan de externe toezichthouder met behulp van het Bestuursbureau of externe partijen.

Binnen deze commissie ligt tevens het liquiditeitsbeleid, de verantwoording voor het uitbestede actuariële beleid en het verzekeringstechnisch risico, waarbij het overlijdensrisico en het arbeidsongeschiktheidsrisico dat sinds 2020 is uitbesteed aan SCOR. De vervullers- en de houdersrol van de sleutelfunctie "Actuariële" zijn uitbesteed aan de certificerende actuaire. Aanspreekpunt voor de sleutelfunctiehouder binnen het Bestuur is de voorzitter van de Financiële Commissie.

Beleggingscommissie

De beleggingscommissie adviseert het Bestuur over het strategische beleggingsbeleid. Het advies wordt voor besluitvorming in een bestuursvergadering of indien gewenst buiten de bestuursvergadering door middel van schriftelijke rondgang voorgelegd. Daarnaast kan de beleggingscommissie binnen het voorgeschreven strategische beleid het tactische mandaat als vastgelegd onder paragraaf 2 van de ABTN aanpassen, indien gewenst. Hierover wordt in de vergadering volgend op de aanpassingen bericht. Het Bestuur beoordeelt de tactisch/operationele wijziging achteraf en autoriseert de strategische voorstellen van de beleggingscommissie vooraf. De besluiten worden schriftelijk in de notulen van de bestuursvergadering vastgelegd.

De beleggingscommissie heeft tot taak het monitoren van de vermogensbeheerder die het beleggingsbeleid uitvoert op basis van de door het Bestuur vastgestelde strategische beleggingsbeleid en het tactisch beleggingsplan. Bij deze monitoring bedient de beleggingscommissie zich o.a. van benchmark rapportages, kwartaal rapportages van de feitelijke beleggingen ten opzichte van de afgesproken bandbreedtes en marktanalyses. Hierover vinden maandelijks vergaderingen met de vermogensbeheerder plaats. Zij wordt hierbij in de uitvoering ondersteund door het Bestuursbureau o.b.v. door de Governance en Risk Commissie ontwikkelde "control frameworks" in het kader van het uitbestedingsbeleid.

Commissie Structuur

Door de vorming van deze commissies waarin expertise gebundeld wordt, beoogt het Bestuur - conform de eisen van het geschiktheidsbeleid - de voorbereiding van de besluitvorming meer inhoudelijk en efficiënter uit te voeren. De commissies werken hun aanbevelingen op strategische onderwerpen schriftelijk uit. Deze worden door de voorzitter van de commissie voorgelegd aan het Bestuur ter accordering. Dit kan in een bestuursvergadering maar ook tussentijds d.m.v. schriftelijke stemming. De commissies hebben een adviserende taak of werken binnen het kader van hun budget of tactisch plan, dat door het Bestuur is goedgekeurd. Het Bestuur heeft bevoegdheden conform de statuten, het huishoudelijk reglement van het Fonds zoals vastgelegd in de actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN) en de pensioenregeling.

Intern toezicht

Het Bestuur van het Fonds besteedt, conform de Pensioenwet en de daarin opgenomen eisen voor goed pensioenfondsbestuur, veel aandacht aan de opzet en inrichting van de organisatie, inclusief de interne beheersing. Reglementair is bepaald hoe het Bestuur moet omgaan met zijn rol en hoe invulling wordt gegeven aan begrippen als goed bestuur, verantwoording en intern toezicht. Een en ander is tevens vastgelegd in het Huishoudelijk Reglement en een RASCI (beschrijving van responsibility, accountability, support, consulting, information). Het intern toezicht wordt uitgevoerd door het VO, in het verlengde hiervan is een visitatiecommissie benoemd, die jaarlijks een visitatie uitvoert. Er is een reglement voor het VO en een taakbeschrijving van Compliance inclusief een compliance charter. Sinds 2018 is de organisatiestructuur aangepast in het kader van IORP II.

Verantwoordingsorgaan (VO)

Het VO is op 1 januari 2008 ingesteld. In 2014 zijn conform de Wet Versterking Bestuur Pensioenfondsen de taken en bezetting van het VO gewijzigd. Het VO was in 2022 als volgt samengesteld:

	(Geboortjaar)
De heer C. Terlaar, werknemersvertegenwoordiger	1971
De heer C. Van Reenen, werknemersvertegenwoordiger	1960
Mevrouw A. Bond, werknemersvertegenwoordiger	1987
De heer M. Colijn, werknemersvertegenwoordiger	1974
De heer A. van Dijk, werkgeversvertegenwoordiger	1972
De heer L.C.J.M. Christophe, namens gepensioneerden	1949

Binnen het VO hebben de leden deskundigheidsniveau A en hebben sommige leden de voor het uitoefenen van hun taak relevante onderdelen van deskundigheidsniveau B zodat, indien er Bestuursleden terugtreden, de mogelijkheid bestaat dat zij kunnen toetreden tot het Bestuur. Het VO handelt in het belang van alle belanghebbenden van het Fonds, rekening houdend met de korte- en lange termijneffecten van maatregelen. Zij ziet toe op correcte uitvoering van het pensioenreglement en de uitvoeringsovereenkomst. Het VO bewaakt de evenwichtige belangenbehartiging van de verschillende belanghebbenden door het Bestuur.

Het VO geeft jaarlijks een oordeel over het door het Bestuur gevoerde beleid in het jaarverslag. Hiertoe ontvangt het orgaan het concept jaarverslag en de concept jaarrekening. Tevens ontvangt het VO de agenda met bijlagen van de alle bestuursvergaderingen en vindt er minstens per kwartaal een toelichting hierop plaats door het dagelijks Bestuur van het Fonds. Naast overleg met het Bestuur kan het orgaan tevens, zover als nodig voor het uitvoeren van haar taak, overleggen met de commissies van het Bestuur en de accountant en actuaris.

Gedurende 2022 is vijfmaal vergaderd met een vertegenwoordiging van het Dagelijks Bestuur. Er is ook tweemaal overleg geweest met de Governance en Risk Commissie, de beleggingscommissie en de financiële commissie (eenmaal). Daarnaast zijn leden van het VO aanwezig geweest bij twee besprekingen met de visitatiecommissie ter voorbereiding en bespreking van het rapport. Het VO was ook aanwezig bij de laatste bestuursvergadering van het jaar op 8 december 2022. In deze vergadering is samen met het VO ingegaan op de vaststelling van de premie voor 2023, na een positief advies van het VO, de indexatie en de vaststelling van de actuariële grondslagen. Enige leden van het VO zijn lid van de klankbordgroep, die onderdeel vormt van de projectstructuur voor de invoering van het nieuwe pensioencontract en de strategische heroriëntatie. Daarnaast is in het overleg met het Dagelijkse Bestuur gedurende 2022 een update gegeven over de status van dit strategische project.

Visitatiecommissie

Een Visitatiecommissie beoordeelt jaarlijks de beleids- en bestuursprocessen, de "checks and balances" en de wijze waarop de uitvoering van de regeling wordt bestuurd c.q. aangestuurd. In 2023 heeft de Visitatiecommissie VC Holland de visitatie over 2022 uitgevoerd. In de bijlage van het verslag is een samenvatting met de aanbevelingen van de Visitatiecommissie en het commentaar van het Bestuur opgenomen. De Visitatiecommissie heeft bij zijn toezicht de naleving van de normen van de Code Pensioenfondsen door het Fonds meegenomen.

Uitvoering, uitbesteding en vergoedingen

De deelnemers-, uitkerings- en financiële administratie is uitbesteed aan Achmea Pensioenservices (APS). Hiervoor is een Service Level Agreement opgesteld en wordt door APS een ISAE 3402 type 2 rapportage verstrekt. Over 2022 is ook een Standaard 3000 rapport opgesteld. APS wenst door dit Standaard 3000 rapport, naast het bestaande Standaard 3402 type 2 rapport, inzage te geven in de wijze waarop zij invulling geeft aan de Trust Service Principles en Criteria voor Beveiliging, Beschikbaarheid, Integriteit van gegevensverwerking, Vertrouwelijkheid en Privacy.

Gedurende 2022 heeft intensief contact met de account manager plaatsgevonden o.a. over het project Accelerate de organisatiewijziging van APS en de nieuwe IT invoering. Er hebben zich geen grote afwijkingen in de service verlening conform SLA voorgedaan. In het eerste kwartaal 2022 heeft APS gerapporteerd over een DNB onderzoek naar de IT omgeving en Cybersecurity, waarin aangegeven is dat APS dit voldoende beheerst en zich rond het vereiste volwassenheidsniveau bevindt.

De ondersteuning van het Bestuur wordt door de secretaris, dagelijks Bestuurslid van het Fonds, in samenwerking met een gedelegeerd medewerker van Deutsche Bank AG, kantoor Amsterdam en de adviserende actuaris, Willis Towers Watson, gegeven.

Het fiduciair vermogensbeheer is uitbesteed aan de vermogensbeheerder DWS. Hiervoor is een Fiduciair Management Agreement opgesteld. Het contract is begin 2022 voor een periode van twee jaar verlengd. Dit in verband met de strategische heroriëntatie. Hierover is een goed en nauw contact tussen het Fonds en de vermogensbeheerder. Het belegde vermogen is geconsolideerd in zogenaamde afgescheiden "asset pools", namelijk een SICAV en een FCP, in Luxemburg. Naast de kwartaalrapportages wordt jaarlijks een Long Form Audit Report voor de SICAV en een Fund Year-End Audit Report voor de FCP, door de accountant in Luxemburg verstrekt. Met ingang van ultimo 2022 is een uitgebreide rapportage geleverd over de niet financiële risico's naast de financiële risico rapportages. Met de uitvoerder en de vermogensbeheerder zijn concrete afspraken over vergoedingen gemaakt. Er zijn geen prestatiebeloningen afgesproken. Beleggingsprestaties zijn vastgelegd en worden gemeten o.b.v. benchmarking en dekkingsgraadprestatie.

Interne controle op uitbesteding

Het Fonds heeft een uitbestedingsbeleid, waar binnen op basis van het risicobeleid zogenaamde 'control frameworks' zijn opgesteld voor uitbestede werkzaamheden. In deze frameworks zijn de periodieke controle van de uitbestede administratie en de controle op de vermogensbeheerder gedefinieerd. De dagelijkse uitvoering van deze controle ligt bij het Bestuursbureau. Het jaarlijks overleg met de uitvoerders ligt bij de Governance en Risk Commissie voor de uitbestede administratie. Voor het vermogensbeheer voert de beleggingscommissie het driemaandelijks overleg met de vermogensbeheerder. Alle bevindingen worden per kwartaal - of indien noodzakelijk frequenter - toegelicht in de bestuursvergadering door de desbetreffende commissies op basis van verslagen en integrale risicorapportages. Dit wordt vastgelegd in de notulen. De ISAE type 3402 en 3000 rapportage van APS wordt jaarlijks geanalyseerd, de opvolging van openstaande actiepunten wordt gecontroleerd en besproken in de bestuursvergadering.

In 2022 heeft een audit op de controle op de uitbesteding plaatsgevonden door BDO. In dit rapport zijn een drietal "medium" bevindingen vastgesteld, onder meer m.b.t. de ontbrekende rapportage van niet financiële risico's door de vermogensbeheerder. Deze zijn per ultimo 2022 afgewikkeld.

Met ingang van 2022 levert de vermogensbeheerder een rapportage over de niet financiële risico's. Er vindt jaarlijks een controle plaats op de jaarcijfers van de FCP en SICAV fondsen door de externe accountant waarin de beleggingen van het Pensioenfonds zijn geadmistreerd. Hierop vindt een reconciliatie op de aansluiting van de posities plaats, waarop een controle door de accountant van het Pensioenfonds wordt uitgevoerd. Per kwartaal vindt een overleg met de vermogensbeheerder plaats waarbij op basis van een "control frameworks" de controles op de vermogensbeheerder m.b.t. bijvoorbeeld benchmarking, aanhouden van de voorgegeven limieten plaatsvinden. In 2022 is tevens een controle van het SAS 70 rapport van de custodian State Street Services uitgevoerd.

Compliance Officer

Sinds 1 januari 2018 vervult de heer D. Clazing, Compliance Officer bij Deutsche Bank AG, Amsterdam Branch, in Nederland de functie van Compliance Officer van het Fonds.

Externe ondersteuning en controle

Het Fonds wordt bijgestaan door de externe adviserend actuaris Willis Towers Watson (Drs. B.A. Weijers AAG). De certificerend actuaris is Willis Towers Watson (met ingang van 2021 de heer W. Hoekert AAG).

In 2018 heeft een laatste evaluatiegesprek met Willis Towers Watson plaatsgevonden. Het Bestuur is zich bewust van het feit dat zowel advisering als certificering bij Willis Towers Watson B.V. is ondergebracht. Om een scheiding tussen advisering en certificering te waarborgen is overeengekomen dat de taken van de certificerend actuaris en de adviserend actuaris in persoon, vestiging en ondersteunend team zijn gesplitst. Omdat zowel de certificerend actuaris als de adviserend actuaris werkzaam zijn bij dezelfde organisatie heeft het Bestuur geverifieerd dat deze organisatie beschikt over een door DNB goedgekeurde gedragscode en daarmee voldoet aan het bepaalde in artikel 148 van de Pensioenwet.

De accountant is Ernst & Young Accountants LLP.

Invulling van de sleutelfuncties (IORP II)

Het Fonds heeft de sleutelfuncties, op basis van het "three lines of defence model" als volgt ingericht:

Sleutelfunctie	Houder Sleutelfunctie	Operationele Invulling
Risicobeheerfunctie	J.J. Reitsema	Governance & Risk Commissie/Bestuursbureau
Actuariële Functie	W. Hoekert	Willis Towers Watson
Interne Auditfunctie	J.W. Veldman	BDO

VERSLAG OVER HET BOEKJAAR

Algemene ontwikkeling

Het jaar 2022 wordt gekenmerkt door de gevolgen van de inval van Rusland in Oekraïne. Deze oorlog heeft tot ingrijpende veranderingen in de wereld geleid met grote gevolgen op de financiële markten en stijgende rente. Door de boycot van onder meer Russisch olie en gas dreigden tekorten in Europa. Dit kon vermeden worden, maar de prijzen voor energie zijn extreem gestegen. Daarnaast zijn er ook tekorten aan andere grondstoffen als graan, zonnebloemolie. Dit heeft geleid tot ongekend hoge inflatie in 2022 van ultimo 2022 volgens CBS CPI tot 10%.

Pensioenontwikkelingen

De pensioensector staat met de inmiddels op 22 december door de Tweede Kamer aangenomen Wet Toekomst Pensioenen voor een grote transitie naar een nieuw pensioenstelsel. De basis is dat deelnemers geen (voorwaardelijke) aanspraak meer hebben op een bepaald jaarlijks pensioenbedrag, maar gaan pensioensparen in - of pensioen genieten vanuit - een eigen pensioenpot.

Sociale partners kunnen daarbij kiezen uit twee soorten contracten, het solidaire contract of het flexibele contract. Bij het solidaire contract bepaalt het pensioenfonds het beleggingsbeleid, dat per leeftijdsgroep moet worden vormgegeven. Bij het flexibele contract kunnen deelnemers zelf hun risicoprofiel kiezen. Daarnaast zijn er andere verschillen tussen beide contracten. Beide regelingen zijn zuivere premierregelingen. Beide overeenkomsten zullen in de nieuwe pensioenwetgeving een leeftijdsonafhankelijke premie kennen. In het nieuwe stelsel zijn minder buffers vereist, wat leidt tot een hoger verwacht pensioen. Uitgangspunt is dat opgebouwde rechten worden ingevaren in het nieuwe stelsel. Deze verandering is complex en zal veel impact hebben op de toekomst van het pensioenlandschap.

Ontwikkelingen Stichting Pensioenfonds Deutsche Bank Nederland

Het Bestuur van het Pensioenfonds was in nauwe samenwerking met de werkgever en bonden in 2021 een project gestart om ons daarom grondig op (de gevolgen van) het nieuwe stelsel voor te bereiden. Nauwe samenwerking met de cao-partijen is daarvoor noodzakelijk. Dit project was gericht op invoering per januari 2025. Het project bestond uit twee onderdelen namelijk de uitvoering van de gekozen toekomststrategie voor het Pensioenfonds in samenwerking met de werkgever, waarbij na een diepgaande analyse was vastgesteld dat de huidige uitvoeringsvorm van de regeling niet meer optimaal in het belang van deelnemers is bij een constante daling van het aantal actieve deelnemers bij toenemende kosten van onder meer toezicht en uitvoering.

Begin 2022 is mede op basis van de vertraging bij de totstandkoming van de wetgeving en de complexiteit van twee zeer grote onderwerpen binnen één project gekozen voor het loslaten van de twee onderdelen binnen dit traject. Gekozen is voor een tweetrapsraket en in 2022 eerst over te gaan tot het uitzetten van een Request for Proposal op de markt in samenwerking met onze adviseur Willis Towers Watson om de regeling onder te brengen bij een Algemeen Pensioenfonds (APF) en vervolgens weer door te gaan met de voorbereidingen van de invoering van het Nieuwe Pensioen Stelsel (NPS) binnen de Eigen Kring bij een APF omdat begin 2022 de datum en uiteindelijke lagere wetgeving NPS nog niet geheel duidelijk was.

Eind 2022 is het eerste deel van het project "Strategische Heroriëntering" afgerond. De keuze is gevallen op het toetreden in een Eigen Kring bij Centraal Beheer Algemeen Pensioenfonds in de tweede helft van 2023. In 2024 zal in samenwerking met de werkgever, deelnemers en Centraal Beheer gewerkt worden aan de uiteindelijke keuze voor een regeling in het Nieuwe Pensioen Stelsel en de wijze van uitvoering om vanuit de huidige regeling naar het NPS over te gaan.

Sinds januari 2021 is het door de "Commissie Parameters" uitgebrachte advies over de "UFR-methodiek", de curve die DNB hanteert voor de bepaling van de verplichtingen van pensioenfondsen, gedeeltelijk (25%) ingevoerd. De invoering vindt inmiddels verdeeld over vier jaren plaats, op 1 januari 2021 is de eerste 25% ingevoerd met een negatieve invloed op de dekkingsgraad van 1,9%. De invoering van het tweede deel heeft per 1 januari 2022 tot een verlaging van 1,4% van de dekkingsgraad 2022 geleid. De invoering van het derde deel per 1 januari 2023 heeft een negatieve invloed van 0.5% op de dekkingsgraad geleid (van 114,7% naar 114,2)%. De dekkingsgraad van januari 2023 komt echter desondanks iets hoger uit dan ultimo 2022 met 116,5%, mede door een positieve ontwikkeling op de aandelenmarkt in de eerste maand van 2023.

Financiële Ontwikkelingen Stichting Pensioenfonds Deutsche Bank Nederland

Het Fonds heeft 2022 afgesloten met een beleidsdekkingsgraad van 120,1% na toeslagverlening (2021: 123,1%). De actuele dekkingsgraad per ultimo 2022 berekend op basis van de door DNB voorgeschreven Ultimate Forward Rate, bedroeg 114,7% (2021: 124,5%) na toeslagverlening, en de dekkingsgraad op basis van de marktrente 114,2%. De reële dekkingsgraad bedroeg: 89,8%

Het Fonds heeft 2022 dus afgesloten met een lagere dekkingsgraad dan 2021. Dat is het gevolg van de moeilijke economische ontwikkelingen die tot een dalende tendens op financiële markten hebben geleid met gevolgen voor zowel de beleggingen in aandelen als vastrentende waarden. De strategische conservatieve portefeuille van het Pensioenfonds die in de afgelopen jaren het Pensioenfonds behoed heeft voor herstelplannen, mogelijke kortingen en bijgedragen heeft aan zowel gedeeltelijke indexaties als gehele opbouw kent een strategisch hoge rente afdekking op basis van marktrente. Dit leidt in tijden van plotseling fors stijgende rente tot het minder profiteren van de stijging. De voorzieningen zijn weliswaar onder invloed van de hogere rente gedaald naar €357 miljoen (2021: € 495 miljoen) maar het vermogen is met € 410 miljoen (2021: € 616 miljoen) beduidend lager door de slechte resultaten op zowel de aandelen- als de obligatieportefeuille. Het defensieve karakter van de beleggingsportefeuille leidt er toe dat bij stijgingen van de markt het effect vaak achterblijft maar bij dalingen daarentegen de bescherming de dekkingsgraad redelijk stabiel houdt. Zichtbaar is dat de daling van de voorzieningen ondanks de tegenvallende beleggingsresultaten de beleidsdekkingsgraad met 120,1% redelijk stabiel gehouden heeft over 2022.

Liquiditeit

Het overleg van zowel de beleggingscommissie als de governance en riskcommissie is in verband met het markt- krediet en liquiditeitsrisico onveranderd intensief geweest. Ondanks de relatief grote swapportefeuille i.v.m. de afdekking van het renterisico heeft dit niet geleid tot problemen in de liquiditeitspositie. Er heeft een dagelijkse monitoring en wekelijks overleg plaatsgevonden gedurende 2022. Door de stijgende rente en de hierdoor ontstane negatieve waarde van de derivaten portefeuille is de aangehouden liquiditeitspositie weliswaar sterk gegroeid in verband met de aan te houden margin verplichtingen. Dit heeft echter geen liquiditeitskrapte tot gevolg gehad.

Gedragscode

Gedurende 2022 heeft Compliance de naleving op de gedragscode geëvalueerd en hebben alle Bestuursleden bevestigd kennis genomen te hebben van de laatste versie en tevens van de Code Pensioenfondsen.

In 2022 hebben alle Bestuursleden, op verzoek van Compliance, volledig inzicht gegeven in hun nevenfuncties, indien zij al dergelijke functies hebben. Met de invoering van de richtlijnen voor het aannemen van nevenfuncties dient vooraf toestemming van Compliance te worden verkregen voor het aanvaarden van nevenfuncties. Jaarlijks wordt door de Bestuursleden en door het Bestuur aangewezen personen (leden VO en de bestuursondersteunende functionaris) de gedragscode getekend. Ook in 2021 hebben alle functionarissen voor naleving van de Gedragscode getekend.

In 2022 is een evaluatie van de Compliance Charter en de gedragscode uitgevoerd in het kader van de jaarlijkse actualisering van alle beleidsrichtlijnen. Er hebben geen verdere wijzigingen plaatsgevonden.

Code Pensioenfondsen

Sinds 2018 is de Code Pensioenfondsen opgebouwd naar acht thema's en onderverdeeld naar normen per thema.

Het Fonds heeft de opvolging van de Code puntsgewijs, evenals afgelopen jaren, gecontroleerd. In dit bestuursverslag wordt in de verschillende hoofdstukken ingegaan op de normen die bij de thema's zijn vastgelegd, zoals het nemen van de eindverantwoordelijkheid voor de uitvoering van de taken en de kwaliteit, het vastleggen van onze missie en hoe wij hieraan werken, het informeren van onze deelnemers waarbij evenwichtige belangenafwegingen een onderdeel is van onze missie en het vastleggen van een beloningsbeleid.

Hieronder wordt onder het desbetreffende thema van de Code Pensioenfondsen vermeld aan welke normen met het desbetreffende nummer het Fonds niet volledig kan voldoen op dit moment maar waarnaar wij streven naar een oplossing. Het betreft met name Thema 5.

Thema 1: Vertrouwen waarmaken, geen openstaande opmerkingen

Thema 2: Verantwoordelijkheid nemen, geen opmerkingen

Thema 3: Integer handelen, geen opmerkingen

Thema 4: Kwaliteit nastreven, geen opmerkingen

Thema 5: Zorgvuldig benoemen

Het Fonds beschikt over een "benoemingsbeleid" conform de Code Pensioenfondsen, echter:

Norm 33; Binnen het Bestuur is conform de eis een verscheidenheid aan vaardigheden, complementariteit en zienswijzen vertegenwoordigd. Het bestuur bestaat uit 7 mannen en 1 vrouw. Desalniettemin voldoet het Fonds niet volgens de letter aan de vertegenwoordiging van jongeren. Binnen het VO wordt wel voldaan aan de diversiteitseis: er is een vrouwelijk VO-lid en een lid onder veertig jaar. De actieve sturing vanuit het Bestuur is erop gericht om bij toekomstige benoemingen van actieve deelnemers in de kring onder 40 jaar te werven. Bij de werving van het laatste bestuurslid is dit 41 jaar.

Norm 34; In het benoemingsbeleid van het Fonds is opgenomen dat een Bestuurslid maximaal tweemaal kan worden herbenoemd c.q. 12 jaar de bestuursfunctie kan uitoefenen tenzij er redenen zijn om hiervan af te wijken, dan dient dit uitgelegd te worden. De vertegenwoordiger van de gepensioneerden is in 2021 in afwijking van deze norm herbenoemd tot 2024. Twee overige bestuursleden zijn in afwijking van deze norm in 2021 herbenoemd tot 2024. Ook in 2022 hebben drie herbenoemingen plaatsgevonden, echter niet buiten de 12-jaarstermijn. Het Bestuur heeft schriftelijk aan DNB uiteengezet dat afgeweken is van de norm gezien de kennis en ervaring van de huidige bestuurders in het belang van de continuïteit van het Bestuur van het Fonds, in verband met de strategische heroverwegingen die het Fonds heeft en het project in 2021/22 waarin een mogelijke andere uitvoeringswijze dan het eigen pensioenfonds wordt onderzocht. De herbenoemingen zijn geaccordeerd door DNB.

Het Fonds beschikt gezien de omvang niet over een Belanghebbenden Orgaan/Raad van Toezicht:

Norm 48/54 zijn hierdoor niet van toepassing. Het Intern Toezicht vindt plaats door een VO.

Daarnaast beoordeelt een Visitatiecommissie (VC Holland) jaarlijks het beleid en de bestuursprocessen. In deze visitatie wordt de Code Pensioenfondsen meegenomen. Ook in het kader van de werkzaamheden over 2022 heeft VC Holland - mede op grond van norm 47 - in haar visitatie de Code Pensioenfondsen betrokken. In dit bestuursverslag wordt in een matrix door VC Holland ingegaan op de wijze waarop zij de acht onderwerpen van de Code hebben betrokken bij de thema's waarover VC Holland in haar rapport verslag doet. Wij achten het correct in deze paragraaf waarin wij ingaan op de acht thema's van de Code Pensioenfondsen expliciet te vermelden dat volgens het Bestuur hiermede ook aan norm 47 is voldaan. Naar het oordeel van de Visitatiecommissie zijn de gerapporteerde uitzonderingen (33, 34) en de gerapporteerde bevindingen niet van zodanige aard dat hiermee in materiële zin inbreuk wordt gedaan op het naleven van de hoofdthema's. De beoordeling door de Visitatiecommissie wordt besproken met het Verantwoordingsorgaan en geagendeerd in de bestuursvergadering als ook de opvolging van de aanbevelingen.

Thema 6: Gepast belonen, geen opmerkingen

Thema 7: Toezicht houden en inspraak waarborgen, geen opmerkingen

Deskundigheidsbevordering en bestuurlijke effectiviteit

Het Bestuur heeft een geschiktheidsplan opgesteld inclusief opleidingsbudget, dat jaarlijks wordt geactualiseerd en besproken. Het Bestuur toetst de geschiktheid van bestuurders bij aantreden en gedurende het lidmaatschap. In het geschiktheidsplan zijn profielschetsen per functie binnen het Bestuur opgenomen. Er vindt jaarlijks een evaluatie van het geschiktheidsplan inclusief de deskundigheidsmatrix plaats. De functieprofielen in het plan zijn aangepast i.v.m. IORP II. Na de "Wet Versterking Bestuur Pensioenfondsen" zijn de vereisten m.b.t. basisopleiding en permanente educatie aangepast. In het kader van de permanente educatie vinden jaarlijks off-sites plaats o.a. IORP II, Integraal Risicomanagement, ESG Beleid en Pensioenakkoord.

Jaarlijks wordt een budget vastgesteld en individuele trainingen/workshops i.v.m. de permanente educatie in de planning opgenomen.

Uit 2017 heeft het Bestuur een evaluatie met een externe deskundige gehouden. Over 2018 werd begin 2019 een interne evaluatie gehouden. Ook in 2020 is hieraan een vervolg gegeven in het bestuursoverleg. Uit de evaluatie zijn de destijds vastgelegde vervolgtacties besproken en uitgevoerd. Vastgesteld is dat de kennis en geschiktheid op een goed niveau liggen, er een open communicatie bestaat en het afleggen van de verantwoording ook transparant is. Tevens wordt de besluitvorming goed afgewogen in het belang van alle betrokkenen. De invulling van opengevallen bestuursfuncties heeft ook aangetoond dat de opvolging met deskundige en competente nieuwe Bestuursleden vanuit het Verantwoordingsorgaan c.q. de onderneming nog steeds kan plaatsvinden. Zorgpunt blijft diversiteit, omdat er relatief weinig vrouwelijke kandidaten beschikbaar zijn en weinig jonge mensen interesse tonen. Hiertoe heeft het Bestuur bij de keuze voor benoemingen een proces waarbij aan jonge vrouwelijke kandidaten de voorkeur wordt gegeven. Helaas heeft dit niet tot het gewenste resultaat geleid.

Evaluatie

Over 2021 heeft een schriftelijke evaluatie plaatsgevonden. De bespreking hiervan heeft samen met de evaluatie van de strategische herorientatie plaatsgevonden, in een fysiek vergadering na de afschaffing van de maatregelen i.v.m. Covid 19. Op 19 mei 2022 heeft in een persoonlijke sessie een evaluatie plaatsgevonden. Deze is voorafgegaan door een training vanuit compliance over belangenverstrengeling en een sessie over de strategische herorientatie.

Conclusies:

Extra Ondersteuning bij de transitie:

Voor de projecten die een relatie hebben met de transitie werd, gevraagd om extra ondersteuning. Dit verzoek is door de toevoeging van externe projectondersteuning afgerond.

Risicodashboard:

Het risicodashboard was omvangrijk en bevatte veel detailinformatie. Daarom is dit proces veranderd. De risico eigenaren vullen nu hun bevinding voor hun risico in, deze worden in een verkort managementrapport samengevat met de conclusie van de sleutelfunctiehouder voor de vergadering.

Heidag 2022:

Door Corona waren er in 2020/2021 geen off-sites. In 2022 was er weer een offsite met een workshop belangenverstrengeling.

Premiebeleid sinds 1 januari 2017

Met de invoering van de nieuwe regeling per 1 januari 2017 is gekozen voor een nieuw premiebeleid met een ingroeipad naar een 5-jaars gedempte kostendekkende premie, waarbij voor 2017 de premie nog volledig is gebaseerd op de ongedempte rente, en in de vijf jaren tot 2021 is ingegroeid naar een 5-jaars gedempte premie. De vaste premiesystematiek op basis waarvan de premie onder de CDC-regeling (CDC-premie) wordt vastgesteld, is opgenomen in de uitvoeringsovereenkomst met de werkgever.

In het premiebeleid wordt onderscheid gemaakt naar de volgende premies:

De toetspremie

Dit betreft de ex ante vastgestelde kostendekkende premie, rekening houdend met een 5-jaarsvoortschrijdend gemiddelde van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur (uitgaande van de septemberstanden). De toetspremie die ons Fonds minimaal dient te ontvangen.

De CDC-premie

Dit is de feitelijke premie die de werkgever op basis van de uitvoeringsovereenkomst betaalt aan het Fonds. Voor de jaren tot en met 2020 was de CDC-premie gelijk aan het maximum van de hiervoor vermelde toetspremie (op basis van 5-jaarsdemping) en de kostendekkende premie op basis van demping conform een afgesproken ingroeipad. Met ingang van 2021 is de premie gelijk aan de hiervoor vermelde toetspremie. De CDC-premie kan niet meer dan 33% van de (gemaximeerde) pensioengevende salarissom bedragen.

Hieronder is het ingroeipad schematisch weergegeven:

Jaar	Demping
2017	Geen demping (rentetermijnstructuur per 30 september 2016)
2018	2-jaarsdemping (eind septemberstanden)
2019	3-jaarsdemping (eind septemberstanden)
2020	4-jaarsdemping (eind septemberstanden)
2021 en verder	5-jaarsdemping (eind septemberstanden)

De kostendekkende premie bestaat uit de volgende elementen:

1. De koopsom bedroeg over 2022 € 14.511 miljoen (2021 € 15,804 miljoen),
2. De solvabiliteitsopslag over 1) die gelijk is aan het percentage vereist eigen vermogen (strategisch, evenwichtssituatie); deze koopsom bedroeg over 2022 € 2.208 miljoen (2021 € 2,402 miljoen),
3. De opslag voor jaarlijkse uitvoeringskosten bestaande uit een zo goed mogelijke schatting van de werkelijke kosten (exclusief kosten vermogensbeheer) die in het boekjaar te verwachten zijn, verlaagd met de verwachte vrijval aan excassokostenopslag over de uitkeringen in het boekjaar. De koopsom bedroeg over 2022 € 672 miljoen (2021 € 0,704 miljoen), zijnde respectievelijk 4,7% en 4,5%.

De ex ante berekening van de kostendekkende premie als percentage van de (gemaximeerde) salarissom: De CDC-premie voor 2023 is gelijk aan de gedempte kostendekkende premie o.b.v. vijfjaars-demping, maar kan conform de uitvoeringsovereenkomst met de werkgever nooit meer dan 33,0% van de gemaximeerde salarissom zijn. De ex ante toetspremie voor 2022 is toegenomen van 34,6% voor 2022 naar 34,9% voor 2023. Dit wordt veroorzaakt door de 5-jaars gedempte kostendekkende premie die per 30 september 2022 nog lager is dan per 30 september 2021. De CDC-premie voor 2022 is derhalve gelijk aan 2022 voor de werkgever aan het premiumaximum van 33,0% van de (gemaximeerde) salarissom.

Premie-egalisereserve

Bij de invoering van de CDC regeling is een "Premie Egalisatie Reserve" gevormd. Aan deze reserve wordt het deel van de premie dat hoger ligt dan de toetspremie toegevoegd.

Omdat de CDC-premie voor het boekjaar 2023 net als in 2022 lager is dan de toetspremie door de vijf-jaarsdemping, wordt het premietekort onttrokken uit de premie-egalisereserve om een verlaging van het streefopbouwpercentage te voorkomen. De (procentuele) onttrekking van de premie-egalisereserve wordt ex ante vastgesteld en is gelijk aan het procentuele verschil tussen de CDC-premie en de Toetspremie. In beginsel wordt dit percentage eenmalig vastgesteld en niet meer achteraf gewijzigd. Voor het boekjaar 2023 bedraagt het premietekort 1,9% (34,9% - 33%) van de gemaximeerde salarissom Voor het boekjaar 2022 bedroeg het premietekort (34,6% - 33%) 1,6% punt van de (gemaximeerde) salarissom. De feitelijke onttrekking uit de PER vindt per kwartaal plaats op het moment van premiebetaling, op basis van de dan geldende (ex ante) gemaximeerde pensioengevende salarissom. Het VO heeft een positief advies afgegeven, waarna het bestuursbesluit is bekrachtigd. Het gevolg van de nieuwe premie voor 2022 is, dat de werknemersbijdrage evenals in 2021 5,0% van de pensioengrondslag zal bedragen.

Premiedekkingsgraad

Op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per 30 september 2022 bedraagt de premiedekkingsgraad 159,2%% (2021: 102%), exclusief de premie egalisatie reserve. Dit is hoger dan de vereiste dekkingsgraad per 30 september 2022 van 115,6%, en de beleidsdekkingsgraad per 30.9.2022 van 120,0%. Als gevolg hiervan het feit zal de premiebetaling een positieve invloed op de dekkingsgraad hebben. De premiedekkingsgraad per 31 december 2022 bedraagt 101,9%

Beleidsdekkingsgraad en Toeslagbeleid

De berekening van de toeslagverlening voor 2023 heeft nog plaatsgevonden op basis van de oude wetgeving, aangezien het Pensioenfonds nog geen besluit heeft genomen inzake de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel en hoe gebruik gemaakt zal worden van de mogelijkheid tot invaren. Daarom zijn de cijfers doorgerekend op bestendigheid naar de toekomst toe zoals altijd consistent is gedaan en niet volgens de tijdelijk versoepelde regels vooruitlopend op het zogenaamde transitie-FTK. Het Bestuur heeft dus gekozen voor het voortzetten van het bestendige beleid.

Het Bestuur heeft in meerdere bijeenkomsten een afweging gemaakt tussen het nu op basis van de tijdelijke versoepelde mogelijkheid in 2022 meer te indexeren ten koste van de financiële positie of het zo goed mogelijk overgaan naar het nieuwe pensioenstelsel met een goede individuele financiële start voor alle deelnemers. Hier heeft ook meegespeeld dat - in tegenstelling tot vele grote pensioenfondsen in de afgelopen jaren - ons Pensioenfonds wel heeft geïndexeerd en ook volledig heeft opgebouwd.

Toeslagbeleid en toeslag sinds 1 januari 2016

Het Bestuur hanteert voor een besluit over de feitelijke toekenning dus nog de onderstaande wettelijke beleidsstaffel als leidraad, evenals in de afgelopen jaren. Over het jaar 2022 is de volgende beleidsstaffel toegepast.

Beleidsdekkingsgraad	Toeslagverlening (als percentage van de maatstaf)
Lager dan 110%	0%
Tussen 110% en 158,0%	Gedeeltelijk (voor zover ook in de toekomst te realiseren)
Hoger dan 158,0%	100% + eventuele inhaaltoeslagen en herstel van kortingen

Het Bestuur heeft additioneel besloten dat geen toeslag zal worden verleend in geval dit op basis van de beleidsdekkingsgraad wel mogelijk is, maar de dekkingsgraad op basis van de marktrente ten gevolge van deze toeslagverlening lager wordt dan 100%.

De grens voor volledige toeslagverlening wordt jaarlijks zodanig vastgesteld dat deze voldoet aan de eis van toekomstbestendigheid. Bij het hanteren van het reguliere ingroeipad met in het eerste jaar een werkelijke inflatie van 16,93% komt de bovengrens per 1 januari 2023 op 158,0% uit.

Conform de C.A.O. afspraak is de toeslagverlening voor actieven en inactieven gebaseerd op de relatieve stijging van het (afgeleide) consumentenprijsindexcijfer (alle bestedingen) over de periode oktober-oktober, zoals gepubliceerd door het CBS. Deze toont door de extreem hoge inflatie in de afgelopen periode een stijging van 16,93%. Op basis van het voor toeslagverlening beschikbare vermogen is de mate van toeslagverlening 29,7% hiervan.

Dit betekent dat volgens het FTK op basis van de cijfers per eind oktober 2022 een toekomstbestendige toeslag kan worden verleend van 5,03% per 1 januari 2023. Deze toeslag is doorgerekend op toekomstbestendigheid met een horizon van 60 jaar. In dit percentage is rekening gehouden met het beleid om bij de calculatie van de pro rata toeslagverlening uit prudentie de hogere inflatie in de ingroeicurve van DNB mee te nemen. Het restant van 11,9% zal worden toegevoegd aan de gemiste toeslagverlening die over de afgelopen jaren tot nu toe 3,27% bedroeg.

Deze beide besluiten zijn de uitwerking van het beleid in het verleden en het gevolg van consistentie in de besluitvorming, waarbij de evenwichtigheid tussen de actieven en inactieven in ogenschouw wordt genomen. Door het in het verleden al opbouwen van een premie egaliseringsreserve is ook voor 2023 de maximale opbouw van 1,875% evenals alle vorige jaren uitgevoerd. Het consistente beleggingsbeleid en het maximale premiebeleid hebben er daarnaast voor gezorgd dat in de afgelopen jaren evenals voor 2023 een indexatie kan worden verleend. Er kon in het verleden jaarlijks een (gedeeltelijke) indexatie worden verleend. Het Bestuur heeft op basis van prudente overwegingen met betrekking tot de toekomst van het Nieuwe Pensioen Stelsel er de voorkeur aangegeven tot na het definitieve besluit over de wijze van invaren, conform de huidige FTK wetgeving te indexeren. Dit is ingegeven door de politieke ontwikkelingen en de mogelijke gevolgen op de financiële markten in de instabiele situatie in de wereld.

Het Bestuur is op basis van deze berekeningen akkoord met een toeslagverlening per:

1-1-2023	5,03%
----------	-------

Wij sluiten deze samenvatting af met een overzicht van de nog openstaande toeslagverlening:

1-1-2016	0,14%
1-1-2017	0,26%
1-1-2018	0,45%
1-1-2019	0,50%
1-1-2020	0,64%
1-1-2021	0,64%
1-1-2022	0,60%
1-1-2023	11,90%
Totaal:	15,56% (inclusief afrondingen)

Deze gemiste toeslagen (inclusief afronding) zullen, zodra de financiële situatie dit toelaat, op basis van datum van de gemiste toeslag worden ingehaald. Voorwaarde is dat voor het inhalen van achterstanden de beleidsdekkingsgraad hoger is dan de bovengrens van 158,0% (niveau oktober 2022), waarbij maximaal 20% van het vermogenoverschot gebruikt mag worden voor inhaaltoeslag.

Deze toeslag verlening per 1 januari 2023 is in de technische voorziening en daarmee ook in de dekkingsgraad per ultimo 2022 opgenomen.

Communicatie

Het Fonds beschikt over een communicatieplan dat beoogt:

- De brede achterban te informeren over de inhoud van de pensioenkeuzes en beslissingen;
- De kennis over de mogelijkheden en de waarde van de pensioenregeling te vergroten;
- Zowel de bewustwording van de deelnemers te stimuleren over relevante wijzigingen in wetgeving en gevolgen voor de regeling van het Fonds als de betrokkenheid van de actieve deelnemers te stimuleren.

Dit wordt verwezenlijkt door de actieve deelnemers, de gewezen deelnemers/partners en de pensioengerechtigden te voorzien van de voor hen relevante informatie. Deze informatie wordt verstrekt via de website van het Fonds, Intranet, persoonlijke mail via de werkgever en individuele schriftelijke informatie. Binnen de reguliere communicatie publiceert het Fonds elk kwartaal een nieuwsbrief voor de actieve deelnemers en de gepensioneerden. Het Fonds biedt eveneens een "pensioenplanner" op de website aan. Daarnaast wordt elk jaar een bijeenkomst georganiseerd voor de actieve deelnemers in de verschillende vestigingen van de werkgever. In 2021 is een klankbordgroep ingericht mede in verband met het project ter heroverweging van de strategie en de nieuwe pensioenregelingen. In 2022 is herhaaldelijk overleg geweest met deze groep over de te nemen stappen binnen het uitbestedingstraject van de pensioenregeling naar een APF.

Er is in 2021 een uitgebreide enquête gehouden in samenwerking met IPSOS en Willis Towers Watson onder alle deelnemers (actief, gepensioneerd, slaper) om hun risicopreferentie met het oog op een toekomstige keuze voor het pensioencontract mee te nemen, daarnaast een uitvraag over het beleid tot maatschappelijk verantwoord beleggen, en hun zienswijze ten aanzien van de toekomst van het Fonds. Ook is het Verantwoordingsorgaan samen met het Bestuur voorgelicht over de toekomstige pensioenvormen in een bijeenkomst met de actuaris en in twee aparte bijeenkomsten.

In 2022 hebben fysieke bijeenkomsten plaatsgevonden in de vestigingen van de bank met de actieve deelnemers en ook in een aparte bijeenkomst met gepensioneerde deelnemers. In het kader van het project uitbesteding pensioenregeling naar een Algemeen Pensioenfonds is een klankbordgroep bestaande uit actieve, gepensioneerde en slapendedeelnemers gevormd, die meermaals gedurende het jaar mee "gedacht" hebben met de stuurgroep en ook op de hoogte gehouden werden van de voortgang.

Ook in 2023 ontvangen zowel de actieve als gepensioneerde deelnemers een verkorte versie van het jaarverslag via mail of per post en verdere voorlichting over het nieuwe pensioenstelsel. Dit zal plaatsvinden via Teams/Webcast en schriftelijk.

Bestuursvergaderingen

Het Bestuur van het Fonds heeft gedurende 2022 tien vergaderingen gehouden. Daarnaast zijn tweewekelijkse vergaderingen van de stuurgroep "uitbesteding pensioenregeling" en de werkgroepen gehouden, waarin een groot deel van het bestuur vertegenwoordigd is.

De belangrijkste onderwerpen waren gerelateerd aan het crisisbeleid tengevolge van de ontwikkelingen op de financiële markten n.a.v. de oorlog in Oekraïne in het bijzonder de liquiditeits- en beleggings- c.q. marktrisico's. Binnen de reguliere beleidscyclus is gekeken naar het risicobeleid en de hierbij behorende procedures en ABTN, de uitgevoerde audit en het auditcharter, uitwerkingen van de ALM, de strategische beleggingsportefeuille en de verdere ontwikkeling van het ESG-Beleid.

Daarnaast is in de stuurgroep en bestuursvergaderingen stil gestaan bij de uitwerkingen van de RfP en de strategie van het Fonds als ook de gevolgen van het "Pensioenakkoord". Tot slot is uitgebreid gesproken over de premie en de pensioenopbouw mede i.v.m. de premie-egaliseringsreserve en de toeslagverlening gezien tegen de achtergrond van de hoge inflatie en het nieuwe pensioenstelsel.

Naleving wet- en regelgeving en communicatie met de toezichthouder

De Compliance Officer van het Fonds heeft over het jaar 2022 een verklaring afgegeven waarin is vermeld, dat niet is gebleken, dat enige overtreding door het Bestuur en door het Bestuur aangewezen personen heeft plaatsgevonden. Wij verwijzen naar het hoofdstuk "Gedragscode" voor de verdere details.

De ontwikkelingen in wet- en regelgeving worden door het Bestuur nauwgezet gevolgd en geagendeerd. Elk kwartaal volgt o.m. een invulling van dit agendapunt door de aanwezige adviseur namens de actuaris.

Code Pensioenfondsen

Sinds 2014 is de Code Pensioenfondsen van kracht. Het Fonds heeft uitgebreid besproken op welke wijze voldaan wordt aan deze Code op pagina 30 van dit bestuursverslag. De naleving van de Code Pensioenfondsen is getoetst door de visitatiecommissie.

Modelgedragscode

In 2017 is de Modelgedragscode van de Pensioenfederatie in samenwerking met Compliance ingevoerd. Ook in de navolgende jaren is de naleving van de Modelgedragscode getoetst door Compliance.

Algemene Verordening Gegevensbescherming

Sinds 25 mei 2018 is de AVG van toepassing. In juli 2019 is door de Pensioenfederatie een gedragslijn AVG gepubliceerd. Naar aanleiding van deze publicatie heeft het Fonds aan de hand van een 100-tal vragen, die ons door onze actuaris ter beschikking gesteld waren, getest hoe de naleving bij het Fonds is. Naar aanleiding van deze test zijn geen significante afwijkingen gevonden.

Het Fonds heeft in 2021 een complete actualisering van de beleidsrichtlijn AVG rekening houdend met de gedragslijn AVG van de Pensioenfederatie uitgevoerd en besproken in de bestuursvergadering. Hierin is ook gecontroleerd of de uitgangspunten worden gevolgd. Hier zijn geen opmerkingen naar voren gekomen. In 2022 is deze actualisering in het kader vna de jaarljkse controle op alle beleidsrichtlijnen bekeken maar zijn geen verdere materiële aanpassingen uitgevoerd.

ToeziChthouder

Er heeft in 2022 telefonisch informatief overleg met DNB plaatsgevonden over het verloop van de strategische heroverweging van het Pensioenfonds en de keuze voor de uitbesteding naar een Algemeen Pensioenfonds en de voorgenomen (her-) benoemingen. Er waren geen verdere opmerkingen van de zijde van DNB en in 2022 zijn geen dwangsommen of bestuurlijke boeten opgelegd.

Het Fonds heeft sinds december 2011 een actuele dekkingsgraad en vanaf 2015 een beleidsdekkingsgraad gemeld die boven de vereiste dekkingsgraad lag. Het 5 jaars-herstelplan dat in 2009 was ingediend, kon in oktober 2012 derhalve afgemeld worden bij DNB. Sindsdien heeft het Fonds geen dekkings- of reservetekort.

Uitbesteding

Het Fonds beschikt over een uitbestedingsbeleid. Het Fonds heeft de deelnemers-, uitkerings- en financiële administratie uitbesteed aan Achmea Pensioenservices. Het mandaat werd gedurende 2019 onderhandeld voor een nieuwe periode van vier jaar, ingaande 1 januari 2020.

Controle op de aan derden uitbestede werkzaamheden volgens het opgestelde uitbestedingsbeleid aan de hand van 'control frameworks' wordt uitgevoerd door het Bestuursbureau onder verantwoording van de Governance en Risk Commissie. Het vermogensbeheer is sinds 2009 uitbesteed aan Deutsche Asset & Wealth Management (DWS). Ook hierop wordt controle, volgens de definities vastgelegd in het uitbestedingsbeleid, uitgevoerd op basis van "control frameworks" door het Bestuursbureau. Daarnaast vindt per kwartaal een neutrale controle door Global Risk Management van DWS plaats van de verschillende aannames van de vermogensbeheerder. De renteontwikkeling en afdekking wordt gecontroleerd door onze actuaris. In 2022 heeft BDO Audit een melding gedaan van het ontbreken van een totale rapportage van niet financiële risico's door DWS. Dit auditpunt is ultimo 2022 afgerond door een rapportage over 2022 door DWS op basis van criteria die door het Pensioenfonds waren vastgelegd.

Het contract met de vermogensbeheerder is in 2019 verlengd voor een periode van drie jaar, eveneens met een flexibiliteitsclausule, gezien de ontwikkelingen op de pensioenmarkt en de invloed op de strategie van het Fonds. Begin 2021 is het contract na overleg voor een periode van twee jaar verlengd.

Over 2021 is in 2022 een benchmark uitgevoerd door CEM Benchmarking op kosten en resultaten van het vermogensbeheer. Deze benchmark bevat geen gegevens voor pensioenbeheer. In het kader van een marktonderzoek i.v.m. de verlenging van de uitbesteding van het pensioenbeheer in 2019 hebben wij een uitgebreide marktanalyse van onze adviseur ontvangen, waarin medegedeeld is dat de tarieven marktconform zijn.

Klachten of incidenten

Het Fonds heeft in 2022 geen klachten ontvangen die tot rechterlijke disputen hebben geleid. Wel is er een incident geweest met een valse persoonsverklaring van een in het buitenland woonachtige gepensioneerde. Deze persoonsfraude heeft geleid tot een extra uitbetaling van een eenmalige uitkering. Daarnaast had door het opstarten van een oude batch door een IT bedrijf werkzaam voor APS een datalek kunnen plaatsvinden. Controle heeft uitgewezen dat de batch niet gelezen is. Er is melding gemaakt bij de Autoriteit Persoonsgegevens. In totaal zijn er 3 klachten en 6 incidenten geweest in 2022 waarvan 3 datalekken, die gemeld zijn bij de Autoriteit Persoonsgegevens. Geen van de incidenten hadden impact op de uitwisseling van persoonlijke gegevens.

Integere bedrijfsvoering en Risicobeleid

Het Fonds heeft in 2022 geen klachten ontvangen die tot rechterlijke disputen hebben geleid. Wel is er een incident geweest met een valse persoonsverklaring van een in het buitenland woonachtige gepensioneerde. Deze persoonsfraude heeft geleid tot een extra uitbetaling van een eenmalige uitkering. Daarnaast had door het opstarten van een oude batch door een IT bedrijf werkzaam voor APS een datalek kunnen plaatsvinden. Controle heeft uitgewezen dat de batch niet gelezen is. Er is melding gemaakt bij de Autoriteit Persoonsgegevens.

Wij hebben in het overleg met onze administrateur vastgesteld dat 226 keer door deelnemers telefonisch contact is opgenomen. De meest voorkomende onderwerpen waren vragen over ingang (vervroegd) pensioen of flex-berekeningen, echtscheidingen en pensioenuitkeringen.

Risicobereidheid

Kwalitatieve risicohouding

De kwalitatieve risicohouding van het Fonds, c.q. de risicobereidheidsprincipes zijn nader uitgewerkt in de risicobeleidsrichtlijn en de ABTN van het Fonds.

Een samenvatting van de uitgangspunten volgt hieronder:

- We streven naar een waardevast pensioen in het kader van voorwaardelijke toeslagverlening tegen een acceptabel risico;
- We streven naar stabiele premie: bij de bepaling van de jaarlijkse premie wordt rekening gehouden met een 5-jaarsdemping van de rente;
- We houden ons aan wet- en regelgeving;
- Bestuur c.q. verbonden personen gedragen zich professioneel en integer;
- Bij besluiten wordt uitgegaan van het belang van alle deelnemers en kosten/baten;
- Bij uitingen zowel professioneel als privé staat voorop dat de reputatie van het Fonds niet geschaad wordt.

Kwantitatieve risicohouding

Conform de Pensioenwet is de risicohouding vastgesteld en vastgelegd. Bij het concretiseren van deze risicohouding heeft het Bestuur zich gebaseerd op de kenmerken van het Fonds.

Zij heeft daarbij in een ALM studie meerdere beleidsuitgangspunten gehanteerd, waaronder de gewenste maximale premiestijging, de volatiliteit, de gewenste kans op realisatie van toeslagen en het maximaal acceptabele niveau van kortingen.

De mate waarin beleggingsrisico's worden gelopen, komt terug in het vereist eigen vermogen (VEV), zijnde de omvang van het eigen vermogen waarover een pensioenfonds, gegeven een bepaald strategisch risicoprofiel, minimaal zou moeten beschikken. De vaststelling van het VEV, en daarmee van de weging van de afzonderlijke financiële risico's, is voorgeschreven in de Pensioenwet (zie hiervoor de artikelen 132 PW en 138 PW). Daarnaast wordt onder andere in het Besluit Financieel Toetsingskader Pensioenfondsen (in artikel 12) ook aandacht besteed aan het VEV.

Het Fonds heeft de financiële risico's geïdentificeerd. Conform wet- en regelgeving wordt hier in de uitvoering van het beleggingsbeleid rekening mee gehouden door het deels afdekken van deze risico's en het zorgdragen voor voldoende spreiding over beleggingscategorieën, hetgeen risico mitigerend werkt.

De kwantitatieve invulling van de risicohouding op de lange termijn vindt plaats door het definiëren van ondergrenzen voor wat betreft het pensioenresultaat.

De risicohouding op de korte termijn wordt gedefinieerd door het niveau van het VEV, zijnde 12% van de waarde van de verplichtingen, met een bandbreedte van 4%-punt naar boven en naar beneden. Dit betekent dat het VEV in principe ligt tussen 8% en 16%. Begin 2022 is de jaarlijkse lange termijn haalbaarheidstoets uitgevoerd om te kunnen vaststellen of aan de afgesproken risicohouding is voldaan. Onderstaand de resultaten van deze haalbaarheidstoets.

	Risicohouding (lange termijn)	2022	2023	
Toetsing – verwacht pensioenresultaat	Ondergrens / maximale afwijking	Resultaat	Resultaat	Voldaan?
<u>Vanuit feitelijke financiële positie</u>				
Mediaan	90%	98,4%	92,5%	Ja
Slechtweersscenario		83,7%	71,7%	
Relatieve afwijking t.o.v. mediaan	34%	15,0%	22,5%	Ja

- De uitkomsten van de haalbaarheidstoets 2023 voldoen aan de door het pensioenfonds vastgestelde ondergrens en maximale relatieve afwijking.
  - Het verwachte pensioenresultaat is hoger dan de vastgestelde ondergrens van 90%.
  - De relatieve afwijking ten opzichte van de mediaan is lager dan de vastgestelde maximale relatieve afwijking van 34%.

Risicobeheer

Algemene leidraad voor het uitvoeren van de beheertaken zijn de voorschriften van de toezichthouder (DNB), zoals destijds vastgelegd in Financiële Instellingen Risicoanalyse Methode (FIRM). FIRM is een geïntegreerde methode voor de analyse van risico's en de beheersing daarvan. Daarnaast is ons risicobeheer gebaseerd op COSO ERM en het hiervan afgeleide eigen risicobeleid met afwegingen ten aanzien van rendement enerzijds en risico en kosten anderzijds.

Het Fonds werkt volgens bovenstaande stappen bij de periodieke inventarisatie van de risico's, in het kwartaaloverleg, in ad hoc situaties en eveneens bij projecten. Sinds 2011 wordt gewerkt met commissies waaronder een Governance en Risk Commissie met als speciaal aandachtsgebied de analyse van en controle op de risico's van het Fonds.

Identificeren en beoordelen

In het risicobeleidsdocument is het risicobeleid vastgelegd. Gedurende 2018 is het Risicobeleid verder uitgewerkt o.a. door de toevoeging van de onderdelen die met de invoering van IORP II te maken hebben. In het Integraal Risicobeleid zijn alle gedefinieerde risico's verwerkt inclusief een bruto en netto risico na beheersmaatregelen, conform het COSO Integraal Risico Management Model en de aanbevelingen van de Pensioenfederatie. Het beleid wordt jaarlijks geactualiseerd.

In het beleid opgesteld op basis van de vastgelegde risicobereidheid wordt vervolgens bekeken of

- Het risico beheerst is door de genomen beheersmaatregelen en aangehouden reserve
- Het risico overdragen bijv. verzekeren van overlijdensrisico, arbeidsongeschiktheidsrisico
- Het risico accepteren
- Het risico vermijden (in bepaalde producten niet beleggen, bepaalde activiteiten zelf niet uitvoeren)

Als volgende stap zijn de risico's overgedragen of beheersmaatregelen ingevoerd voor de uitvoering.

Monitoring en rapportage

Op kwartaalbasis wordt met behulp van een "integraal risico dashboard" de status van geïdentificeerde financiële en niet-financiële risico's geïnventariseerd. Vervolgens wordt zowel het bruto risico en de beheersmaatregelen die leiden tot het netto risico beoordeeld door de risico-eigenaren als de Sleutelfunctionaris Risicobeheer. Het "Risk Dashboard" is een vast agendapunt in de bestuursvergaderingen.

Tenslotte wordt jaarlijks het risicobeleidsplan geëvalueerd en waar nodig aangepast. Dit gebeurt ook ad hoc indien bijvoorbeeld door marktomstandigheden of andere externe dan wel interne factoren het risicobeeld verandert.

FIRM risicocategorieën

Financiële risico's

Dit zijn matching-/renterisico, marktrisico, kredietrisico en verzekeringstechnisch risico.

Niet financiële risico's

Dit zijn omgevingsrisico, governance risico, operationeel risico, uitbestedingsrisico, IT-risico, cyber security risico, integriteitsrisico en juridisch risico.

Financiële risico's

Matching-/renterisico

Het matching-/renterisico is het risico ten gevolge van het niet afgedekt hebben van activa en passiva i.v.m. de rentevoet, de looptijden (duration), valuta en eventueel gevoeligheid voor de ontwikkeling van het prijspeil.

Om het matching- en renterisico goed te kunnen beheersen en controleren verdeelt het Fonds de effectenportefeuille in een matchingportefeuille en een returnportefeuille. Het Bestuur heeft een investment belief geformuleerd t.a.v. dit beleid. Op basis van een driejaarlijkse Asset en Liability Management Studie toetst het Bestuur de uitkomsten aan de investment beliefs en bepaalt c.q. herijkt het Bestuur het matchingbeleid, c.q. de rente-/valuta-afdekking en indien gewenst het beleid t.a.v. inflatie. Onderstaand wordt per risico hierop ingegaan.

• Renterisico

In lijn met de beleggingsdoelstelling en de investment beliefs houdt het Fonds rekening met de verplichtingenstructuur als onderdeel van integraal balans management. Voor de afdekking van het renterisico is een mandaat afgegeven aan de vermogensbeheerder, die de afdekking uitvoert door middel van een combinatie van interest rate swaps en langlopende, hoogwaardige obligaties (matching portefeuille). Het Fonds beschouwt de portefeuille met de in EUR belegde staats- en bedrijfsobligaties als onderdeel van deze "matching" portefeuille op basis van de historische correlatie van deze categorieën en de swaprente.

Gedurende 2021 en begin 2022 heeft een ALM studie plaatsgevonden. Op basis van de analyses is besloten evenals op basis van de ALM studie uit 2018 om de afdekking van 70% op basis van dekkingsgraad en marktrente vast te houden op basis van naast de obligaties een swap overlaystructuur gelijkmatig verdeeld over de buckets. Ook gedurende 2022 is ondanks de rentestijging niet afgeweken van het strategisch beleid, wel is een extra tactische ruimte van +/- 10% toegestaan gedurende een gelimiteerde periode tot december 2022.

De volgende afdekking per bucket is sinds 2019 afgesproken:

<i>5/10/15 jaars bucket</i>	<i>70%</i>
<i>20 jaars bucket</i>	<i>70%</i>
<i>30 jaars bucket</i>	<i>70%</i>
<i>40 jaars bucket</i>	<i>70%</i>
<i>50 jaars bucket</i>	<i>70%</i>

De vermogensbeheerder mag per bucket +/- 5%-punt afwijken, uitsluitend uit operationele c.q. efficiency overwegingen, waarbij op totaalniveau ook binnen de tactische bandbreedte van +/- 5% gebleven dient te worden. Onder 15 jaar wordt geen exacte bandbreedte voor de operationele afwijkingen aangegeven, maar dient dit tot een minimum beperkt te worden waarbij ook efficiency de drijfveer voor de afwikkeling moet zijn.

Voor de overdekking in de 5- en 10- jaars buckets i.v.m. de positie in langlopende obligaties mag gebruik gemaakt worden van payer swaps. Het Fonds belegt sinds het vierde kwartaal 2021 uitsluitend in cleared swaps. In de beleggingsparagraaf wordt hier nader op ingegaan.

Het Fonds heeft een dynamisch afdeckingsbeleid. De afdekking is gebaseerd op de dekkingsgraad o.b.v. marktrente. Hierdoor zal bij een hogere dekkingsgraad automatisch een hogere afdekking plaatsvinden, kijkend naar de verplichtingen, op basis van de UFR curve. Hierover zijn afspraken gemaakt met de vermogensbeheerder.

- *Inflatierisico*

Het inflatierisico is het risico dat als gevolg van prijsstijgingen bezittingen minder waard worden en verplichtingen in waarde toenemen. Indexatie is voorwaardelijk. Het Fonds streeft naar jaarlijkse aanpassing van de pensioenaanspraken en -rechten aan de stijging van de afgeleide consumentenprijsindex (alle bestedingen). Of en in hoeverre geïndexeerd kan worden hangt af van de financiële positie van het Fonds.

In de ALM studie die eind 2021 is gehouden, onder meer om het beleggingsbeleid te herijken, is ook het inflatierisico in de scenario analyses bekeken en het effect van de zogenaamde inflation linked bonds. De effecten van dit produkt ter mitigatie van het inflatierisico waren niet conform de verwachting, wat ook in verschillende publicaties in de afgelopen maanden al naar voren kwam. Het Bestuur heeft daarom besloten niet in inflation linked bonds te beleggen ter mitigatie van het inflatierisico. Ook gedurende 2022 is hierover overleg geweest maar is gezien de hoge kosten en beperkte werking besloten niet ad hoc hiertoe over te gaan. In de beleggingsstrategie wordt uitgegaan van een verwacht hoger rendement dan nodig is om nominale pensioen te kunnen uitkeren. Het overrendement wordt ook aangewend om inflatie zoveel mogelijk binnen de huidige wetgeving te compenseren. Het beleggingsbeleid bevat samengevat geen aanvullende beleggingen tegen het inflatierisico.

Marktrisico

Marktrisico is het risico ten gevolge van wijzigingen in marktprijzen van verhandelbare financiële instrumenten in de portefeuille van het Fonds. Dit risico is onder te verdelen in de volgende risico's:

- *Prijrisico*

Het prijs- dan wel koersrisico is het risico van wijziging in de koersen van de beleggingen in de portefeuille. Het beleggingsbeleid houdt hiermede rekening gebaseerd op de investment beliefs, de ALM-studie en de adviezen van de vermogensbeheerder. Als beheersmaatregelen voor het koersrisico is de diversificatie van de portefeuille vastgelegd. Het Fonds belegt 25% in zakelijke waarden met een bandbreedte van +/- 5%, waarvan 95% in ontwikkelde landen volgens SRI standaards en 5% in opkomende landen.

- *Liquiditeitsrisico*

Het liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig of tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het Fonds op korte termijn niet aan de verplichtingen zou kunnen voldoen. Hier wordt een onderscheid gemaakt in het risico op de rekening-courant om te kunnen voldoen aan debiteuren en pensioenbetalingen. Daarnaast ontstaat een liquiditeitsrisico door het gebruik van derivaten die geheel via de clearing worden afgewikkeld. Hiervoor moeten liquiditeitsbuffers aangehouden worden om marktschokken te kunnen opvangen. Het Fonds heeft in een beleid limieten (buffer percentages) vastgelegd en controleert of deze niet worden overschreden en via scenario's of het beleid voldoet.

In geval van extreme situaties kan hiervan afgeweken worden. In 2022 is afgeweken van de in de richtlijn vastgelegde buffer om onnodige verkoop ten gunste van een liquiditeitspositie te voorkomen. De korte lijnen en snelle reactie mogelijkheid van de liquide portefeuille heeft niet tot enige problemen geleid.

- *Valutarisico*

Uit de beleggingen in buitenlandse effecten kunnen schommelingen in koersen ontstaan t.o.v. de Euro. Om dit valutarisico te beheersen wordt conform de investment beliefs 100% door middel van een valuta overlay afgedekt, waarbij een bandbreedte van +/- 5% is toegestaan. In de beleggingsparagraaf wordt hierop nader ingegaan.

Kredietrisico

Het kredietrisico kan optreden indien een tegenpartij contractuele of andere overeengekomen verplichtingen niet nakomt. Tot deze verplichtingen behoren krediet, leningen, vorderingen en ontvangen garanties.

Bij het beleggen in obligaties (staat- en bedrijfs-) en leningen wordt het kredietrisico beperkt door gebruik te maken van limieten per produkt en het beleggen in obligaties die een bepaalde kredietwaardigheid (rating) hebben, toegekend door de bekende rating agencies. Voor deze produkten zijn limieten vastgelegd zowel per totaal produkt als per rating voor de vermogensbeheerder. Er vindt een systematische controle plaats of de grenzen niet worden overschreden. Binnen het geldende mandaat is de obligatiepositie vastgesteld op: 20% Euro-staatsobligaties van landen met een AAA-AA rating, 35% Euro bedrijfsobligaties, 7,5% USD bedrijfsobligaties, 7,5% emerging markets obligaties, 5% Euro high yield obligaties. Sinds 2014 wordt passief belegd in staatsobligaties.

Verzekeringstechnisch risico

Samengevat zijn de belangrijkste verzekeringstechnische risico's langlevens-, sterfte- en arbeidsongeschiktheidsrisico. Het Fonds maakt gebruik van de meest recente prognosetafel van het Actuariel Genootschap (AG) 2022 met daarnaast de fondsspecifieke ervaringssterfte op basis van het model van Willis Towers Watson 2022.

Jaarlijks wordt gecontroleerd door de actuaris of alle actuariële risico's van het Fonds daadwerkelijk volgens de laatst gepubliceerde regels zijn verwerkt.

Belangrijkste waarderingsgrondslagen

<i>Sterfte</i>	Volgens de Prognosetafel AG2022 (zoals gepubliceerd door het Koninklijk Actuariel Genootschap AG). Voorts wordt rekening gehouden met het verschil in overlevingskansen tussen de werkende en de totale bevolking. Hiervoor is gebruik gemaakt van de fondsspecifieke ervaringssterfte op basis van het Willis Towers Watson 2022 ervaringssterfemodel (individueel).
<i>Interest</i>	Conform de rentetermijnstructuur van de actuele nominale marktrente per 31 december 2022 zoals gepubliceerd door DNB.

Het Bestuur heeft besloten het langlevens risico niet af te dekken c.q. te verzekeren, omdat de prijs hoog en het verzekeren beperkt is. Voor het kortleven risico is een overlijdensrisicoverzekering afgesloten. Voor het overlijdensrisico is sinds 2020 een contract inclusief arbeidsongeschiktheid, voor een periode van drie jaar afgesloten bij SCOR. Dit contract is ultimo 2022 voor 1 jaar verlengd. Van het verzekeringstechnisch risico is ook het kostenrisico een onderdeel. Dit is het risico dat de werkelijke uitvoeringskosten hoger zijn dan waarmee in de voorzieningen en premiestelling rekening is gehouden. Deze opslag evalueert het Fonds tweejaarlijks.

Niet financiële risico's

Omgevingsrisico

Dit omvat het risico van veranderingen buiten de sfeer van het Fonds op het gebied van ondernemersklimaat, politiek klimaat, regelgeving, belanghebbenden en reputatie. Ter mitigering van het omgevingsrisico wordt onder meer in de uitvoeringsovereenkomst rekening gehouden met de wijze waarop contractbeëindiging mogelijk is en worden scenario's doorgerekend in financieel risicobeleid c.q. crisisscenario's. Er is een governance en risk commissie van het Bestuur waarbinnen de ontwikkelingen op wet- en regelgeving in de pensioensector en daar buiten worden gevolgd. Ook wordt gebruik gemaakt van extern (juridisch) advies om tijdig te kunnen inspelen op (wettelijke) veranderingen.

Governance risico

In dit kader ziet het Fonds door regeldruk de kosten stijgen bij een sterk afnemend aantal actieve deelnemers. Dit leidt tot hoge kosten per deelnemer en risico van het vinden van toekomstige bestuursleden. Dit heeft ervoor gezorgd dat het bestuur strategische heroverwegingen over de huidige uitvoeringsvorm heeft.

Operationeel risico

Een operationeel risico is een risico dat ontstaat bij onvoldoende of niet doelmatige procesuitvoering van de taken van het Fonds met name bij het pensioen- en vermogensbeheer.

Het beheersen van het operationele risico's komt in verschillende beheersmaatregelen terug:

- Opstellen van het A/O, de gehele administratieve beheersorganisatie met beleidsrichtlijnen, ABTN en controle
- Periodieke reviews van alle financiële en niet-financiële risico's d.m.v. risico dashboards, controles door compliance, visitatiecommissie en audit
- SLA afspraken m.b.t. kwaliteit en tijdigheid van de uitvoering incl. Key performance indicators (KPI's)
- Toetsing risicobeleidsuitgangspunten en desbetreffende controle processen
- Systematische analyse van uitbestede werkzaamheden door vendor management en risicobeheer o.b.v. control frameworks

Uitbestedingsrisico

Dit is het risico dat ontstaat door de uitbesteding van activiteiten aan externe partijen. De voornaamste uitbesteding is het pensioenbeheer en vermogensbeheer. Om dit risico te beheersen zijn diverse beheersmaatregelen genomen:

- SLA's inclusief KPI's.
- Controles op deze SLA's en de gehele uitbesteding door vendor management aan de hand van control frameworks, melding op kwartaalbasis aan het bestuur binnen het risk dashboard
- Controle op vermogensbeheersberekeningen als rente afdekking door onafhankelijke derden (WTW)
- Jaarlijkse update risicobeleid en onderliggende processen
- Rapportages van visitatiecommissie, accountant, auditor, externe actuaris
- Strikt uitbestedingsbeleid met o.a. jaarlijks ISAE 3402 en ISAE 3000 evaluatie

In de uitbesteding naar de vermogensbeheerder zijn aanpassingen gedaan m.b.t. niet financiële risico's conform door het Pensioenfonds geformuleerde eisen.

IT-risico en cyber security risico

Het IT-risico is het risico dat IT de bedrijfsprocessen en informatievoorziening onvoldoende integer, niet continu of onvoldoende beveiligt en ondersteunt. Hieronder valt het business continuity beleid en het risico dat IT-systemen niet beschikbaar zijn. Met de vele beheersmaatregelen is echter het risico verkleind en de impact laag.

Het tijdelijk niet beschikbaar hebben van IT-systemen is opgevangen door een business continuity beleid bij zowel de PUO (inclusief afgesproken down-tijden en uitwijk) als bij de vermogensbeheerder.

- Het Fonds maakt voor het bestuursbureau en de eigen niet uitbestede activiteiten gebruik van de omgeving van de werkgever. Het betreft uitsluitend office applicaties en storage. Deze omgeving is via verschillende servers in meerdere landen bereikbaar. Bovendien is zowel thuiswerk als kantoorwerk mogelijk.
- Er is een dubbele uitvoering en backup policy.
- Er is een proces ingericht voor security incidenten zowel bij de werkgever als bij de PUO waarover regelmatig informatie verstrekt wordt. De PUO heeft ook een ketencontrole op de uitbesteding.
- "Er is een speciaal proces voor early warnings m.b.t. cyber security zowel bij de PUO als de werkgever/vermogensbeheerder. In de recente ISAE 3000 van de PUO wordt hierop ingegaan. Dit onderwerp is stelselmatig geagendeerd in het jaaroverleg met de PUO. Gezien de constante monitoring van dit risico is dit als "amber" gemarkeerd in het risico dashboard, met extra bestuursaandacht. Hoewel de vermogensbeheerder geen ISAE 3402/3000 levert vindt jaarlijks een overleg met hoofd Automatisering DB Amsterdam plaats en zijn de richtlijnen en beheersmaatregelen in grote lijnen bekend.

Integriteitsrisico

Het integriteitsrisico is het risico dat niet-integere gedragingen van de organisatie, medewerkers of leiding de integriteit van het Fonds beïnvloeden. Om het integriteitsrisico te beheersen beschikt het Fonds over een vastgelegde integriteitsbeleidsrichtlijn, gedragscode interne incidentenregeling, klokkenluidersregeling en beleid t.a.v. belangenverstremgeling. Jaarlijks wordt door compliance uitvraag gedaan bij de bestuursleden en verbonden personen op de naleving van de gedragscode en naar nevenfuncties. Dit is verder beschreven onder het hoofdstuk "Gedragscode".

Juridisch risico

Het juridisch risico is het risico dat samenhangt met wet- en regelgeving, afgesloten overeenkomsten en communicatie waardoor conflicten kunnen ontstaan of aansprakelijkheden voortvloeien. Om dit risico te mitigeren is er altijd een jurist binnen het bestuur benoemd en wordt veel aandacht aan deskundigheid van bestuur besteed in het geschiktheidsplan. Daarnaast wordt juridisch advies ingewonnen.

Verloop financiële en niet financiële risico's

Financiële Risico's	2018-IV	2019-IV	2020-IV	2021-IV	2022-I	2022-II	2022-III	2022-IV
Matching- en Renterisico								
Marktrisico								
Kredietrisico								
Liquiditeitsrisico								
Actuariële- en Verz. technisch risico								
Niet-Financiële Risico's	2018-IV	2019-IV	2020-IV	2021-IV	2022-I	2022-II	2022-III	2022-IV
Omgevingsrisico								
Operationeel risico								
Uitbestedingsrisico p. beheer								
Uitbestedingsrisico verm. beheer								
Integriteitsrisico								
Juridisch risico								
IT-risico								
IT-risico cyber								
Governance								
ESG risico	X	X	X					

Laag Risico: geen speciale attentie benodigd
Matig risico: monitoring nodig door bestuur
Hoog risico: speciale bestuursattentie vereist

Toelichting op bovenstaande tabel:

Met ingang van 2021 is het ESG risico toegevoegd aan de risicotabel.

Er zijn volgens bovenstaand schema enkele risico's op " - amber", dit is bewust omdat het bestuur extra aandacht besteedt aan deze risico's of dat er projecten lopen n.a.v. het risico dat als monitoring vereist wordt gezien, een korte verklaring volgt hieronder:

• *Omgevings- en Governance risico*

Kijkend naar strategische risico's dan is voor het Bestuur de schaal van het Fonds en de druk op de kosten per deelnemer een groot risico. Als consolidatie in de pensioenmarkt voortzet wordt het risico dat het Fonds te klein is om zelfstandig door te gaan groter. Dit heeft ook geleid tot de strategische heroriëntatie en in 2022 tot het uitschrijven van een request for proposal aan de vier Algemene Pensioenfondsen in een project in samenwerking met Willis Towers Watson.

- *Cybercrime/IT*

De werkgever als professionele financiële instelling en de PUO waaraan taken zijn uitbesteed hebben veel aandacht voor dit onderwerp en strikte controles. Desalniettemin merken we in een wereldwijde omgeving waarin bedrijven cyberaanvallen, die zelfs politiek gedreven kunnen zijn, het hoofd moeten bieden. Mitigerende maatregel is de professionele eisen die gesteld worden aan de instellingen en de invulling van dit beleid en de voortdurende monitoring c.q. controle hierop. Dit risico heeft onveranderd verhoogde aandacht van het Bestuur.

Risicoprofiel en Vereist Eigen Vermogen

Voor de berekening van het Vereist Eigen Vermogen (VEV) wordt de zogenoemde 'wortelformule' uit het standaard model van DNB toegepast. Deze wortelformule is een functie van de afzonderlijke eisen voor de risicocategorieën. Het standaard model kent vastgestelde scenario's ('schokken') voor de financiële risicocategorieën, te weten het renterisico (S1), zakelijke waarden risico (S2), valutarisico (S3), grondstoffenrisico (S4), kredietrisico (S5), verzekeringstechnisch risico (S6), liquiditeitsrisico (S7), concentratierisico (S8), operationeel risico (S9) en actief beheer risico (S10). De risicocategorieën S7/S8/S9 zijn per definitie op nihil gesteld.

Er is geen aanleiding om aan te nemen dat het risicoprofiel van het Fonds materieel afwijkt van de uitgangspunten van het standaardmodel. Het Fonds toetst dit jaarlijks en legt de onderbouwing hiervan ook jaarlijks vast. Het VEV van het Fonds kan adequaat berekend worden met behulp van het standaardmodel.

Risico Transitie naar APF

Hoewel het Pensioenfonds al in 2021 gestart was met een project voor de strategie van het Pensioenfonds in samenhang met het Nieuwe Pensioenstelsel, is in 2022 voorrang gegeven aan de uitvoering van een marktonderzoek naar de keuze van een Algemeen Pensioenfonds. Dit vooral in verband met het feit dat het Pensioenfonds als klein ondernemingspensioenfonds niet gezien werd als de meest ideale uitvoerder van dit nieuwe type pensioenregeling voor de deelnemers. Desalniettemin was in 2021 al een enquête naar derisicobereidheid onder alle deelnemers gehouden evenals een analyse naar de voorkeur voor een nieuwe regeling. Ook heeft vooroverleg met sociale partners plaatsgevonden. In de loop van 2023 zal dit traject weer worden opgepakt. Het Bestuur ziet echter wel de risico's in de tijdigheid van de uiteindelijke besluitvorming van de politieke partijen enerzijds en daarnaast de enorme automatiseringsinspanningen die ten grondslag liggen aan de uitvoering van de nieuwe regeling. Dit gecombineerd met de hoge kosten zal ook tot hoge uitvoeringskosten voor de deelnemende partijen leiden.

BELEGGINGSPARAGRAAF

Crisisbeleid

Gedurende heel 2022 heeft een tweewekelijks overleg van de beleggingscommissie en een maandelijks overleg met de vermogensbeheerder plaatsgevonden. Dit crisisbeleid voor 2022 is opnieuw ingesteld na de inval in Oekraïne door Rusland en de boycot door Westerse landen van Rusland op de geld-/financiële markten en de terugtrekking van internationale bedrijven van de Russische markt. Dit heeft geleid tot ernstige fluctuaties op de markten en versterkte inflatie. De portefeuille van het Pensioenfonds bevatte per 31 december 2022 een positie van € 1,2 miljoen in een Russisch bedrijf, die begin januari 2022 verkocht is. Er zijn geen verdere posities. Er zijn geen verdere landen risico's m.b.t. Rusland, Oekraïne of Wit-Rusland. Zowel Rusland als Wit-Rusland staan op de uitsluitingslijst voor de beleggingen. De beleggingscommissie van het Bestuur heeft de invloed die de fluctuerende financiële markten op de beleggingen hadden, op de voet gevolgd. Het jaar 2022 is helaas echter geëindigd met een negatief beleggingsresultaat van 34,1% (2021: - 1,2%) ten opzichte van een positief resultaat over 2020 (+16,4%). De strategische conservatieve portefeuille van het Pensioenfonds die in de afgelopen jaren het Pensioenfonds behoed heeft voor herstelplannen, mogelijke kortingen en bijgedragen heeft aan zowel gedeeltelijke indexaties als gehele opbouw kent een strategisch hoge rente afdekking op basis van marktrente. Dit leidt in tijden van plotseling fors stijgende rente tot het minder profiteren van de stijging. Ook de gevolgen van de sterk stijgende rente op de swappositie en dientengevolge de vereiste liquiditeitspositie hebben speciale aandacht gehad van het bestuur maar hebben niet tot problemen geleid. De strategische uitgangspunten zijn onveranderd in lijn met de investment beliefs en de lange termijn uitkomsten van een ALM studie.

Strategische en tactische asset allocatie

Een belangrijke basis voor het beleggingsbeleid van het Fonds is de ALM studie, waarbij het pensioen-, toeslag-, premie- en beleggingsbeleid in samenhang wordt bestudeerd ter bepaling van het lange termijn perspectief van het Fonds. Daarnaast is na de invoering van het nieuwe Financieel Toetsingskader een haalbaarheidstoets en het risicobeleid uitgewerkt.

In het vierde kwartaal van 2021 en begin 2022 heeft een nieuwe ALM studie en meerdere scenario analyses plaatsgevonden. Gedurende 2022 is gevolg gegeven aan de aanbeveling uit deze ALM namelijk de EMD portefeuille te verkopen ten gunste van beleggingen in secured income assets. In juni 2022 heeft het Bestuur besloten een bedrag van € 20 miljoen te beleggen in het European Energy Efficiency Fund een EU instrument om lokale initiatieven voor duurzame energie projecten te ondersteunen in samenwerking met DWS. Daarnaast is een +/- 10% tactische ruimte voor de rente-afdekking toegestaan. Op basis van de uitkomsten van de ALM is gekeken naar de mogelijke aankoop van inflation linked bonds. De defensieve meerwaarde van inflation linked bonds kwam in de scenario analyses slechts zeer beperkt tot uitdrukking. Dit heeft er toe geleid dat het bestuur begin 2022 besloten heeft dat - ondanks de verwachting dat een dergelijk product een risico mijddende bijdrage zou kunnen leveren - niet hier in te investeren.

In de uitwerking van de ALM in 2022 zijn in verschillende scenario analyses, om te komen tot een maximaal pensioenresultaat binnen de vastgelegde risicohouding rekening houdend met de verschillende categorieën deelnemers specifiek gekeken naar de kortere termijn, zijnde vijf jaar, in verband met de wijzigingen in het pensioenstelsel die uiterlijk 2027 wordt voorzien. Dit nieuwe beleid zal leiden tot persoonlijke profielen en daardoor wijzigingen in het beleggingsbeleid toegespitst op leeftijdscohorten en persoonlijke wensen van de individuele deelnemer.

Uitgangspunt van het huidige beleggingsbeleid is naast de toetsing van de risicopreferentie van de deelnemers, die in de enquête die IPSOS midden 2021 heeft gehouden, onveranderd onze doelstelling en de hieruit afgeleide "Investment Beliefs":

Het op lange termijn zoveel mogelijk zeker stellen van de nominale pensioenaanspraken en -rechten, uitgaande van het strategisch beleggingsbeleid waarbij rekening gehouden wordt met de toeslagambitie van het Fonds.

1. Het strategisch beleggingsbeleid vloeit voort uit de lange termijn pensioenverplichtingen. Het integraal balansmanagement en asset en liability management vormen daarom de basis voor dit beleid;
2. Risicomanagement vormt een integraal onderdeel van de besluitvorming. Besluiten zijn gebaseerd op het geformuleerde integraal risicobeleid;
3. Het Fonds kan geen rente- en valutabewegingen voorzien. De strategische rente- en valuta-afdekking is gebaseerd op het geformuleerde risicobeleid;
4. Beleggingsproducten moeten passen binnen het governance budget (tijd/kennis Bestuur) en dus begrijpelijk, transparant en uitlegbaar zijn;
5. Het Fonds neemt maatschappelijk verantwoord beleggen integraal mee in zijn beleggingskeuzes;
6. Diversificatie voegt waarde toe en zorgt voor spreiding van het beleggingsrisico, onder voorbehoud van een efficiënte uitvoering (minimale posities van 5% per asset class);
7. In alternatieve of innovatieve producten wordt uitsluitend belegd als hiertegenover een adequate risico afweging en vergoeding (na kosten) staat;
8. Actief beleggen is zinvol waar markt inefficiënties en resultaten opwegen tegen de relatief hoge kosten;
9. Tactische asset allocatie is beperkt toegestaan.

Deze uitgangspunten en het gevoerde risicobeleid hebben geleid tot een strategisch beleggingsbeleid dat is vertaald in een matching- en return portefeuille.

De matchingportefeuille streeft naar het zoveel mogelijk matchen van de beleggingen met de verplichtingen om op lange termijn de nominale verplichtingen na te kunnen komen. De return portefeuille heeft als doel om met meer risico meer opbrengsten te genereren om naar de toekomst de aanspraken zoveel mogelijk waarde vast te kunnen houden.

De strategische asset allocatie ultimo 2022 is in onderstaande normportefeuille weergegeven.

Beleggingscategorie	Strategisch Gewicht	Minimum	Maximum
Vastrentende Waarden	75%	70%	80%
- Hoogwaardige euro staatsobligaties	20%	15%	20%
- Euro bedrijfsobligaties	35%	30%	40%
- US bedrijfsobligaties	7,5%	5%	10%
- Euro High Yield obligaties	5%	2,5%	7,5%
- -Liquide infrastructure fonds (investering in 2023)	7,5%	5%	10%
Zakelijke waarden			
- Aandelen	25%	20%	30%
95% ontwikkelde markten			
5% opkomende markten			
Liquide middelen			

De samenstelling van het vermogen dient voor het overige binnen de bovenstaande minima en maxima te blijven. De bandbreedtes die hierboven zijn vermeld bij alle categorieën hebben een operationeel karakter en zijn bedoeld om hoge transactiekosten te vermijden. Ze hebben derhalve een passief karakter.

Duurzaam en verantwoord Beleggingsbeleid

Conform artikel 135 van de Pensioenwet en artikel 27 van de Code Pensioenfondsen houdt het Fonds bij het investeringsbeleid rekening met het milieu, klimaat en mensenrechten. Onze fiduciair vermogensbeheerder DWS beschrijft in haar "Directives for Portfolio Management" dat naast de financiële analyses voor de investeringen ook niet-financiële aspecten worden meegewogen. DWS is signatory van de UN Principles for Responsible Investing and UN Global Compact. Sinds 2021 publiceert het Fonds na overleg met de vermogensbeheerder op basis van de nieuwe Europese wetgeving "Sustainable Finance Disclosure Regulation" (SFDR) vorm gegeven kon worden. Vooral nog is gekozen voor de zogenaamde "SFDR artikel 6 variant", de lichtste, hoewel indien gekeken wordt naar de ESG/status van de portefeuille een SFDR artikel 8 kwalificatie ook mogelijk is. Het Fonds wil echter vermijden een te optimistisch beeld te schetsen. Hierover is in 2022 verder gesproken met de vermogensbeheerder. In gezamenlijk overleg is besloten, gezien de voorgenomen transitie naar het Centraal Beheer Algemeen Pensioenfonds zich te conformeren aan de richtlijnen en communicatie van CB APF en geen verdere stappen in de huidige omgeving te ondernemen.

Uitvraag deelnemers Maatschappelijk Verantwoord Beleggen

Uit een enquête onder alle deelnemers midden 2021 komen de volgende punten naar voren:

- De deelnemers zijn positief over de verduurzaming van de beleggingsportefeuille van SPDBN.
- Een deel van de deelnemers, relatief vaak slapers, is echter van mening dat SPDBN nog méér moet doen op dit gebied.
- Wanneer de verduurzaming echter een negatief effect heeft op het rendement, dan haken met name degenen af die aangeven dat zij verduurzaming 'prima, maar niet nodig' vinden. Zij plaatsen rendement boven verduurzaming. Degenen die de verduurzaming door SPDBN goed of zelfs nog niet voldoende vinden, zijn veel vaker bereid om daarvoor een stukje rendement in te leveren.
- De uitsluiting van bepaalde niet-duurzame bedrijven door SPDBN op basis van de VN ontwikkelingsdoelstellingen wordt positief ontvangen, al ziet niet iedereen de noodzaak.
- Men heeft vooral moeite met beleggingen in de wapenindustrie en ziet graag dat SPDBN daar niet in belegt. Ook beleggingen in palmolie, tabak en seks worden negatief beoordeeld.

Uitsluitingen

Het Fonds belegt niet direct in nucleaire (en conventionele) wapens en ondernemingen die primair omzet genereren uit de kansspelen- en seksindustrie. Het Fonds heeft daarnaast participaties in beleggingsfondsen voor bepaalde beleggingscategorieën, waar het Fonds geen directe invloed op kan uitoefenen, tot een minimum beperkt. Het aantal beleggingsfondsen is in 2019 teruggebracht tot het Euro High Yield Fonds. Hiervoor is na overleg met de vermogensbeheerder besloten tot wijziging naar een ESG High Yield Fonds. Dit is nog niet geheel afgerond. In 2020 zijn binnen het uitsluitingsbeleid eveneens alle directe beleggingen in de tabaksindustrie afgestoten. Het uitsluitingsbeleid is gecodeerd in de systemen van de vermogensbeheerder.

Verdieping ESG-beleid

Voor de verdieping van het ESG-beleid hebben wij samen met onze vermogensbeheerder op basis van een jaarlijkse analyse besloten een aantal posities in bedrijven die niet in overeenstemming functioneren met de UN Sustainable Development Goals (SDG's) 7 en 13 af te stoten. In 2021 heeft een herschikking in de portefeuille plaatsgevonden ter uitsluiting van bedrijven die meer dan 5% contributie hebben aan deze SDG's ter uitvoering van deze doelstelling. Bedrijven die een duidelijke strategie hebben vastgelegd om in 2030 tot een transitie te zijn gekomen en hiervoor een officiële rating hebben, zijn gehandhaafd.

Rendement

Het totale beleggingsrendement van het Fonds is in 2022 helaas uitgekomen op een negatief resultaat van na na aftrek van commissie in 2022 van -/ - 44,74% op de matching portefeuille en -/ - 18,22% op de return portefeuille, gewogen totaal uitkomend op -/ - 34,07% (2021: -1,16%).

De oorlog in Oekraïne heeft geleid tot het onderuit gaan van aandelenbeurzen maar ook een daling van de obligatieportefeuille, dit in combinatie met het feit dat de stijgende rente. Deze hogere rente heeft een negatieve invloed op het grote deel van de afdekking van de verplichtingen en zorgt gezamenlijk met dalende koersen voor een negatieve ontwikkeling in alle facetten van de portefeuille. Door de afdekking van de rente van de verplichtingen heeft het Pensioenfonds niet in die mate als andere fondsen van de stijgende rente op de verplichtingen kunnen profiteren. Desalniettemin heeft naast de daling van het vermogen ook een daling van de verplichtingen plaatsgevonden die er toe geleid heeft dat gedurende 2022 ondanks de slechte financiële markten een redelijk stabiele dekkingsgraad van rond 120% behouden bleef.

Performance 2022 SPDBNL									
Rendementen in procenten	Totaal	EQ	HY	Gov	EMD	EUR Corp	USD Corp	IRS	TAA
1 januari 2022 - 31 december 2022									
Rendement Pensioenfonds	-34,07	-21,63	-9,99	-36,91	0,00	-14,57	-17,62	-17,35	0,26
Benchmark		-21,95	-10,89	-36,96	0,00	-14,41	-17,90	N.A.	N.A.
Relatief rendement		0,32	0,90	0,05	0,00	-0,16	0,28	N.A.	N.A.
Omvang in mln. €	415	116	22	59	0	141	31	46	0

*EQ=Equities, HY= High Yield Bonds, Gov=Government Bonds, EMD=Emerging Market Debt, EUR Corp=Euro Corporate Bonds, USDCorp=USD Corporate Bonds, IRS=Interest Rate Swaps, TAA = Tactical Asset Allocation

Performance matching & Return 2022 SPDBNL									
Attributie in procenten	Matching assets			Return-seeking assets					DBNL
	Gov	EUR IG	IRS	EQ	HY	USD IG	TAA	Total	
1 januari 2022 - 31 dec 2022 (YTD)	-44,74			-18,22					-34,07
Omvang in mln. €	246			169					415
1 januari 2022 - 31 dec 2022 (YTD)	-44,74			-18,22					-34,07
Omvang in mln. €	246			169					415

Inflatie gerelateerde producten

Nadat de inflatieswaps in 2017 uitgelopen waren, heeft het Bestuur besloten niet te investeren in speciale producten ter afdekking van het inflatierisico. Het Bestuur heeft de inflatie in de afgelopen jaren gevolgd en hierover regelmatig overleg gevoerd. Gezien de oplopende inflatie in 2021 zijn in de ALM-studie van 2021 scenario's gedraaid ter afdekking van het inflatierisico. De invloed van het beleggen van 10% inflatiegerelateerde obligaties of dergelijke producten op de dekkingsgraad bij toename van inflatie was echter dermate gering dat besloten is hierin niet te beleggen.

Verloop strategische aanpassingen beleggingsbeleid

In de afgelopen vier jaren zijn een aantal wijzigingen binnen het mandaat uitgevoerd ter bescherming van het kapitaal van het Fonds. Ten einde een zo transparant mogelijk beeld van de besluitvorming te geven, onderstaand het verloop over de drie jaar.

In 2019 zijn de volgende wijzigingen doorgevoerd:

1. Aanpassing strategische rente-afdekking van 80% naar 70%
2. Verkoop Convertibles ten gunste van aandelen (5%) verhoging strategisch percentage aandelen naar 25%
3. Verkoop 3,78% aandelen Emerging Markets en aankoop 5% ESG EM ETF
4. Swap restrikte ter waarde van € 44 mln. belegd pro rata over de gehele portefeuille, onder wijziging van bilateral swaps naar LCH cleared swaps voor de nieuw afgesloten swaps

In 2020 zijn de volgende wijzigingen doorgevoerd:

1. Aanpassing van de High Yield positie naar gedeeltelijk een ESG HY Fund. De uitvoering heeft slechts voor 21% plaatsgevonden door de illiquide markt
2. Swap Restrike/Cash ter waarde van € 10 mln. belegd in EUR IG Corporates

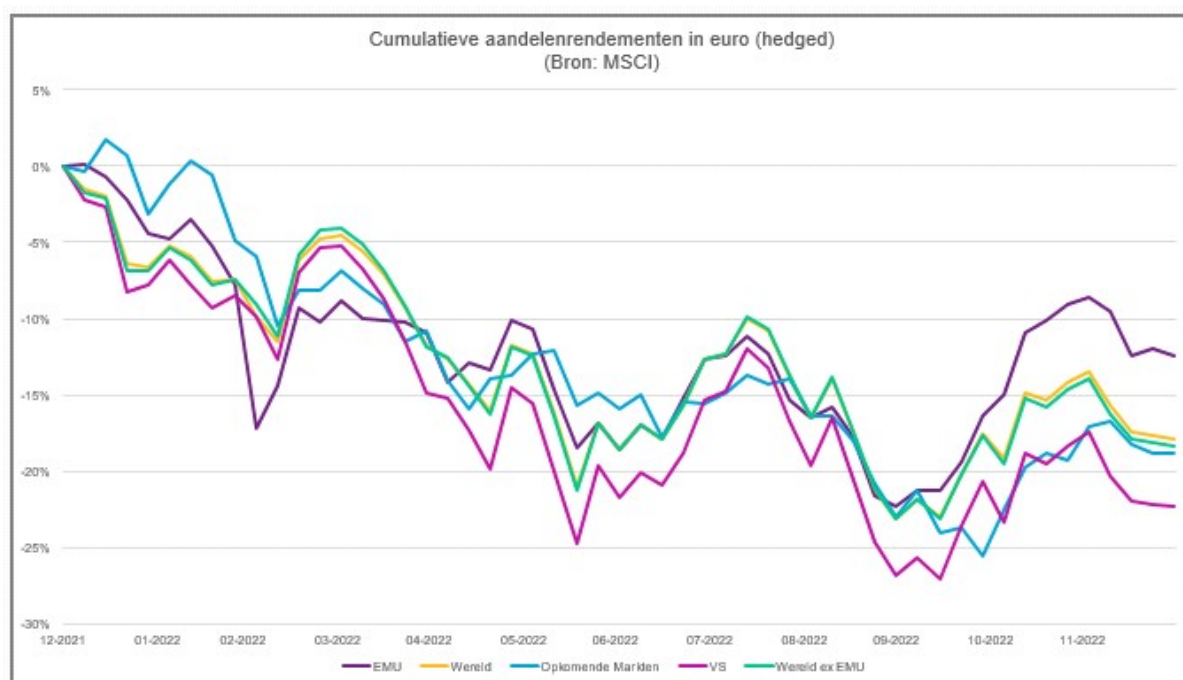
In 2021 hebben geen strategische aanpassingen plaats gevonden. De laatste bilaterale OTC swaps zijn in het 4 kwartaal omgezet naar cleared OTC swaps.

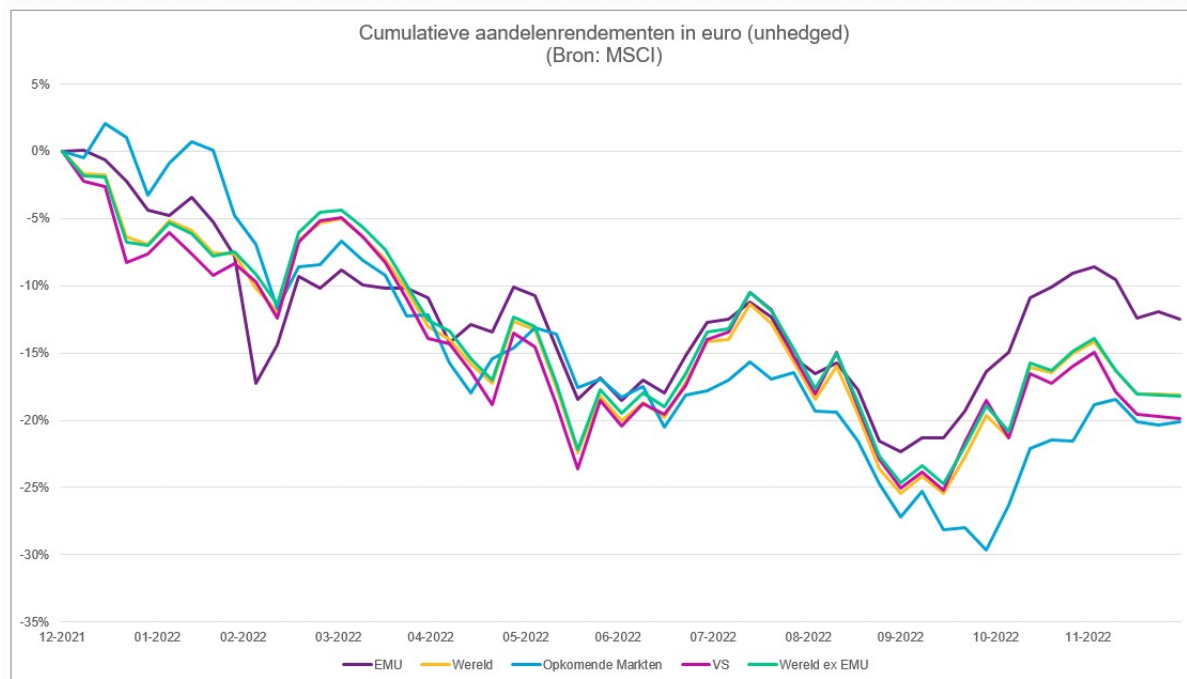
In 2022 is de EMD portefeuille verkocht met het doel te beleggen in het European Energy Efficiency Fund. De daadwerkelijke "capital call" zal in 2023 plaatsvinden.

Aandelenmarkten

De aandelenmarkten toonden over heel 2022 een negatief beeld op alle fronten, zowel in Europa, Azië als de US na de inval van Rusland in Oekraïne begin 2022. Pas tegen het laatste kwartaal van 2022 kwam een lichte opleving tot stand, die in begin 2023 doorzette tot de problematiek rond een aantal Amerikaanse banken mede veroorzaakt door de hogere rente en daarnaast de in problemen geraakte Credit Suisse die met steun van de Zwitserse overheid uiteindelijk kon worden overgenomen door UBS.

In de volgende afbeelding zijn de cumulatieve aandelen rendementen in euro weergegeven. In de eerste grafiek zijn de rendementen "in Euro hedged" zichtbaar. Het Fonds heeft de beleggingen grotendeels "gehedged" naar Euro. In de tweede grafiek is het rendement "unhedged" zichtbaar.

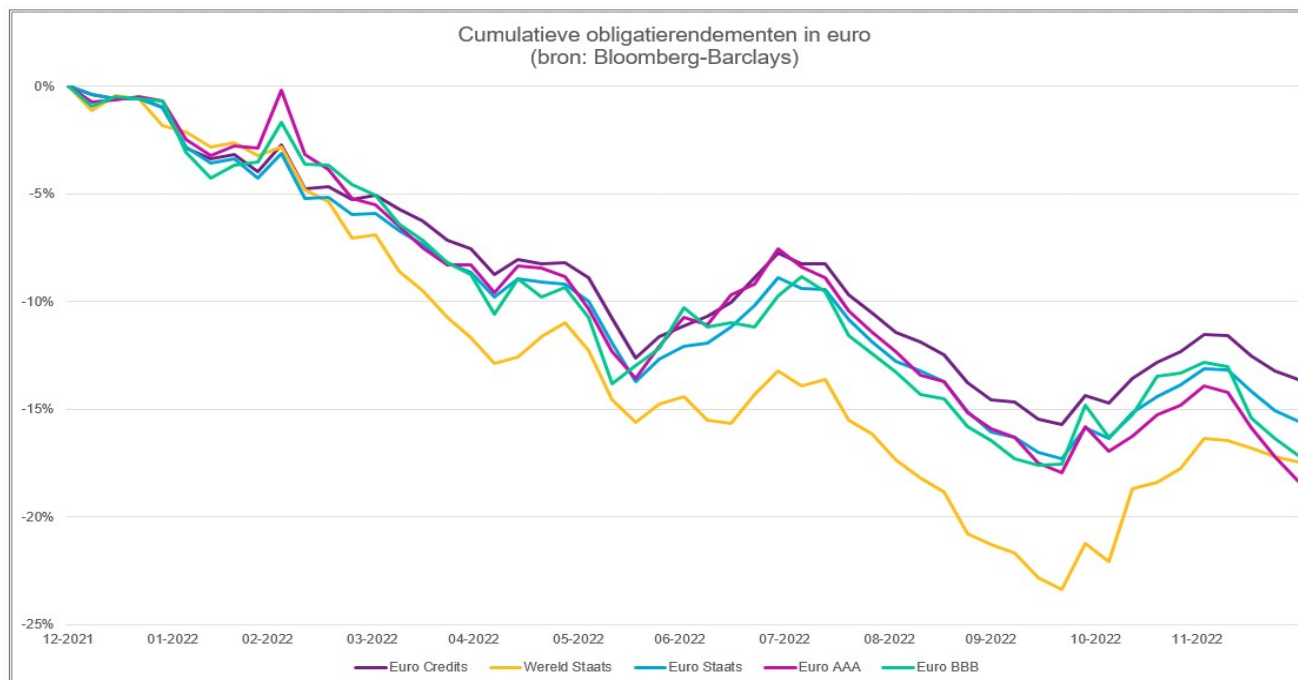

Obligatiemarkten

De Europese overheidsobligaties evenals de bedrijfsobligaties lieten een duidelijke negatieve ontwikkeling zien. De rente steeg mede door duidelijke interventies van de Centrale Bank. Er was zeker in de eerste maanden van 2022 duidelijke angst voor recessie die mede tot de renteverhogingen leidden en de negatieve impact op de obligatiemarkt. Dit geldt zowel voor de Europese als Amerikaanse obligatiemarkt.

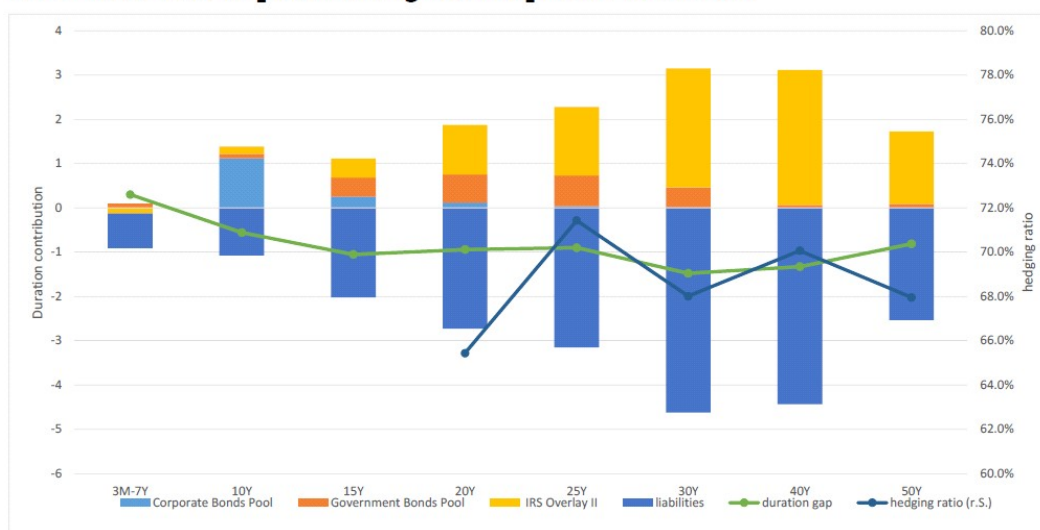
In de volgende afbeelding zijn de cumulatieve rendementen van euro obligaties weergegeven.

Rente-afdekkingsbeleid

De dekkingsgraad van het Fonds wordt berekend en gerapporteerd op basis van de UFR-methodiek, terwijl de beleggingen worden gewaardeerd op basis van marktrente. Omdat het strategische rente-afdekkingspercentage volgens de beleggingsstrategie rond 70% ligt op basis van de dekkingsgraad berekend op marktrente, kunnen er afwijkingen ontstaan t.o.v. de afdekking op basis van de UFR-methodiek o.b.v. verplichtingen. Eind 2022 was de daadwerkelijke totale renteafdekking 68% conform het onderstaande overzicht met de posities per looptijd.

Overview: curve positioning vs swap rate valuation

Duration gap

De duration van de vastrentende portefeuille (voor afdekking) is met 8,5 jaar relatief kort (eind 2021 9,8 jaar). De duration van pensioenverplichtingen is per eind 2022 21,2 jaar (2021 23,4 jaar). Het streefniveau voor de afdekking is sinds 2019 70% op basis van de marktwaarde dekkingsgraad (de zuivere dekkingsgraad). Het rente-afdekkingspercentage is in alle buckets vanaf 15 jaar gelijk, namelijk 70%. Dit beleid was in 2022 ongewijzigd van kracht. Voor de tactische ruimte voor de vermogensbeheerder geldt in 2022 tijdelijk een bandbreedte van 10%. De bandbreedte van 5% was tijdelijk verhoogd naar 10% om de vermogensbeheerder de mogelijkheid te bieden bij de stijgende rentevoet licht van het strategisch rentebeleid te kunnen afwijken. Ook voor de hiervoor genoemde grenzen wordt gekeken naar het afdekkingspercentage gerelateerd aan de zuivere marktrente. De mate van afdekking wordt op maandbasis berekend door middel van een "Liability valuation" door de actuaaris.

Het Pensioenfonds heeft uitsluitend nog cleared swaps in de portefeuille. Dit heeft geleid tot een extra scherp liquiditeitstoezicht en beleid om bij de stijgende rente te kunnen voldoen aan stijgende buffers die uitsluitend in cash worden aangehouden bij de clearing. Dit heeft echter niet geleid tot discrepanties in de liquiditeitspositie echter de liquiditeitspositie is aanzienlijk gestegen door het aanhouden van de margin verplichtingen voor de interest rate derivaten.

Het afdekkingsbeleid van het renterisico dat werd uitgevoerd op basis van de zuivere marktrente leidde eind 2022 tot een rente-afdekking van circa 68%. Het afdekkingsbeleid van het renterisico wordt uitgevoerd op basis van de zuivere marktrente. Dit heeft eind 2022 geleid tot een rente-afdekking binnen de toegekende tactische bandbreedte van 65%-75%, berekend op basis van de dekkingsgraad. Dit komt overeen met een afdekkingspercentage conform de UFR-methode die DNB voorschrijft van 85,3% op basis van de verplichtingen en 71,5% op basis van dekkingsgraad.

De feitelijke afdekking op basis van de marktrente bedroeg 67,9% (opgave actuaaris). De rente-afdekking van de verplichtingen op basis van de UFR curve bedraagt circa 70%, zoals eerder vermeld. Dat betekent derhalve dat het Fonds volledig het renterisico van de verplichtingen heeft afgedekt als gekeken wordt naar de dekkingsgraad die gebruikt wordt om toeslagen te bepalen.

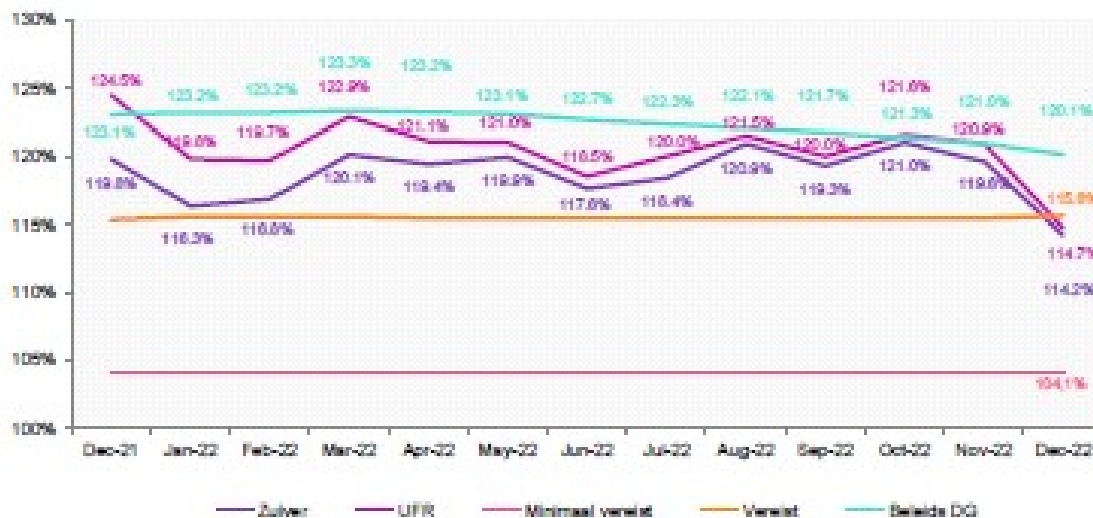
Externe vermogensbeheerder

Het Fonds heeft sinds december 2008 DB Advisors (met ingang van 2017 genaamd DWS) als fiduciair beheerder. Het mandaat is sinds 1 januari 2010 gebaseerd op een vaste commissie basis zonder extra commissie voor "out performance". Het oorspronkelijke contract is opgesteld volgens de Dufas methodiek. De aanbevelingen van DNB inzake de uitbesteding van Vermogensbeheer gepubliceerd in 2013 zijn gedeeltelijk in het contract opgenomen. Sinds ingang van 24 mei 2013 zijn alle assets overgegaan naar een asset pooling platform in Luxemburg. In 2019 is onderhandeld over een verlenging van het mandaat onder flexibilisering van de opzeggingsclausule in het contract. Dit in verband met strategische ontwikkelingen op de pensioenmarkt en de strategie van het Fonds. Dit traject is in mei 2019 afgesloten met de verlenging van het contract voor een periode van 3 jaar. Begin 2022 is het contract verlengd voor een periode van twee jaar met een flexibilitateitsclausule. Dit tegen de achtergrond van de strategische heroverweging over de toekomstige horizon van het Fonds.

FINANCIËLE EN ACTUARIËLE PARAGRAAF

Verloop dekkingsgraad

De dekkingsgraden hebben zich in 2022 als volgt ontwikkeld:

bron: Willis Towers Watson dekkingsgraadmonitor december 2022

Bij het bepalen van de financiële positie van het Fonds zijn de volgende dekkingsgraden van belang:

1. de actuele (UFR) dekkingsgraad - op basis van de balans van het Fonds;
2. de vereiste dekkingsgraad - op basis van de wettelijke solvabiliteitseisen;
3. de minimaal vereiste dekkingsgraad - op basis van de wettelijke minimale solvabiliteitseisen;
4. de beleidsdekkingsgraad - berekend op basis van het gemiddelde van de 12 dekkingsgraden per maandeinde;
5. de zuivere dekkingsgraad - op basis van de werkelijke marktrentes.

Vanaf 2015 is de beleidsdekkingsgraad de basis voor het bepalen van de financiële positie en de toeslagverlening.

De onder punt 2 vermelde vereiste dekkingsgraad, zoals deze voortvloeit uit de solvabiliteitsvoorschriften volgens de Pensioenwet, bedraagt voor het Fonds per 31 december 2022 116,0% (2021: 115,5%). De vereiste dekkingsgraad is berekend op basis van het standaard model. De minimaal vereiste dekkingsgraad bedraagt 104,1% (2021: 104,1%).

Als de beleidsdekkingsgraad (punt 4) hoger is dan de vereiste dekkingsgraad (punt 2), is sprake van reserve-overschot. Als de beleidsdekkingsgraad zich bevindt tussen de dekkingsgraden vermeld onder de punten 2 en 3, dan is sprake van reservetekort. Indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan genoemd onder punt 3, dan is sprake van onderdekking (of ook wel dekkingstekort genoemd).

Actuariële analyse van het resultaat

Het saldo van baten en lasten over 2022 en 2021 kan als volgt worden geanalyseerd:

	2022	2021
Resultaat op beleggingen/marktrente	-46.590	32.011
Resultaat op premie	-403	-1.582
Resultaat op kosten	1	-
Resultaat op arbeidsongeschiktheid	104	243
Resultaat op overlevingskansen	-918	-760
Resultaat op voorwaardelijke toeslagverlening	-17.112	-12.864
Resultaat op incidentele mutaties	-4.711	-
Resultaat op waardeoverdrachten	25	14
Resultaat op uitkeringen	3	9
Overige oorzaken	148	43
Resultaat	<u>-69.453</u>	<u>17.114</u>

Het resultaat in boekjaar 2022 bedraagt € 69,5 mln. negatief. Belangrijke deelresultaten zijn het resultaat op de wijziging van de marktrente van € 170,2 mln. positief, het resultaat op de derde stap van de aangepaste UFR-methode van € 5,9 mln. negatief en het resultaat op beleggingsopbrengsten van € 210,9 mln. negatief.

Het resultaat op premies is het verschil tussen de feitelijke premies en het voor de tijdsevenredige opbouw van de pensioenaanspraken benodigde bedrag. Bij het resultaat op premies zit de onttrekking aan de premie-egaliseringsreserve niet inbegrepen. Rekening houdend met de onttrekking bedraagt het resultaat op premie € 0,4 mln. negatief.

In 2022 is besloten om per 1 januari 2023 de aanspraken van alle deelnemers te verhogen met 5,03%. De toeslagverlening is verwerkt in 2022 en resulteert in een stijging van de voorziening van € 17,1 mln.

Ultimo 2022 bedroeg de gemiddelde marktrente op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur (op basis van UFR) circa 2,49% (2021: 0,59%).

Oordeel van de externe actuaire over de financiële positie

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn, als geheel bezien, toereikende technische voorzieningen vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heeft de certificerende actuaire zich ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Het oordeel van de certificerende actuaire over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Deutsche Bank Nederland is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar de mening van de certificerende actuaire voldoende. Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de beoogde toeslagen beperkt zijn.

Voor de volledigheid merkt de certificerende actuaire op dat, als op balansdatum in de rentetermijnstructuur rekening zou worden gehouden met de UFR-methode zoals deze door DNB in 2022 wordt toegepast, zijn oordeel over de vermogenspositie niet zou wijzigen.

VOORUITZICHTEN EN GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

Toeslagverlening

Per 1 januari 2023 kon een toeslag verleend worden van 5,03%.

Mede door het nog te nemen besluit over het Nieuwe Pensioenstelsel heeft het Bestuur besloten geen gebruik te maken van de versoepelde regels voor toeslagverlening, maar te werken volgens de bestendige wijze die ook in het verleden is toegepast. De toeslagverlening voor 2023 is berekend op basis van het reguliere ingroeipad. De peildatum voor de toeslagverlening is ultimo oktober. De grens voor volledige toeslagverlening wordt jaarlijks zodanig vastgesteld dat deze voldoet aan de eis van toekomstbestendigheid. Per 31 oktober 2022 bedraagt deze grens voor het Fonds 158%. Op deze datum bedroeg de beleidsdekkingsgraad 121,3%. Conform de CAO-afspraken is de toeslagverlening voor actieven en inactieven gebaseerd op de relatieve stijging van het (afgeleide) consumentenprijsindexcijfer (alle bestedingen) over de periode oktober-oktober, zoals gepubliceerd door het CBS. Deze toont door de extreem hoge inflatie in de afgelopen periode een stijging van 16,93%. Op basis van het voor toeslagverlening doorgerekende beschikbare vermogen is de mate van toeslagverlening 29,7% hiervan. Dit betekent dat volgens het FTK op basis van de cijfers per eind oktober 2022 een toekomstbestendige toeslag kan worden verleend van 5,03% per 1 januari 2023.

In het indexatiepercentage is rekening gehouden met het beleid om bij de calculatie van de pro rata toeslagverlening, uit prudentie de hogere inflatie (dan de basisinflatie die DNB op 1,8% had gesteld) in de ingroeicurve van DNB mee te nemen.

Voor een verdere toelichting verwijzen wij naar pagina 80.

Economische ontwikkelingen en Oekraïne

Ook in 2023 is een grote invloed op de economie, de financiële markten het gevolg van de inval van Rusland in Oekraïne in februari 2022. Door het verzet in Oekraïne en de steun vanuit de westerse wereld is dit een situatie die ook in 2023 nog de nodige gevolgen zal hebben voor de bevolking van Oekraïne. Het heeft echter ook tot een escalatie in de wereldpolitiek geleid met een nauwere samenwerking binnen de NAVO, een onduidelijke rol van China en een polariserende politiek vanuit Rusland die in 2023 zal voortduren met hierdoor een blijvende onzekere wereldeconomie. Dit leidt tot onrust in alle sectoren en heeft grote gevolgen gehad voor financiële markten met dalende beurzen, hogere rente door ingrijpen van Centrale Banken. Ook record hoge gas- en olieprijsen, en een schaarste in bepaalde producten en dus toename van de consumentenprijzen die hebben geleid tot ongekende inflatie. Hoewel economen er van uit gingen dat de inflatie tijdelijk was lijken goede resultaten van bedrijven te leiden tot hogere salariseisen en een meer permanent karakter van de inflatie. Begin 2023 wordt al duidelijk dat de inflatie nog niet bedwongen is en de rente verder stijgt.

In het eerste kwartaal heeft de hoge rentestand ten gevolge van onder meer de interventie van de centrale banken ter afremming van de inflatie gevolgen gehad voor de financiële posities van een aantal banken in de Verenigde Staten. Hierbij speelde echter ook een niet professioneel balansmanagement ook een rol. Ook raakte de van oudsher bekende Zwitserse bank Credit Suisse in problemen. Met steun van de Zwitserse Centrale Bank is de bank door UBS overgenomen. De overheid van zowel de Verenigde Staten als Europa hebben steun bevestigd aan in problemen geraakte banken ter voorkoming van een bankencrisis als in 2008. Het Bestuur volgt de ontwikkelingen van de beleggingsportefeuille in dit verband op de voet. Voor de nu weer dalende tendens van de rente zal de rente-afdekking voldoen afweer bieden.

COVID 19 Pandemie

De gevolgen van de COVID 19 waren in 2022 nog licht merkbaar, maar na de opening in de eerste helft van 2022 in Europa was er vooral in China waar het strenge lockdown beleid tot ver in 2022 nog gevolgen had voor de bevolking nog op sommige economische ontwikkelingen een negatieve uitwerking. In 2023 wordt COVID 19 niet langer gezien als een pandemie. In Nederland is inmiddels immuniteit opgebouwd.

Bij het schrijven van dit stuk begin 2023 is de wet inmiddels met de nodige aanpassingen aangenomen in de Tweede Kamer en wordt nu behandeld in de Eerste Kamer. Gebaseerd op de laatste wetgeving is de communicatie met de deelnemers opgepakt. In het eerste kwartaal van 2023 zijn de voorlichtingsactiviteiten rond de Wet Toekomst Pensioenen geïntensiveerd via een eerste Nieuwsbrief. Hiervoor was de basis reeds gelegd door het gehouden risico bereidheidsonderzoek in 2021 onder alle deelnemers en de voorlichting aan alle betrokkenen over de nieuwe pensioenregelingen. Na de schriftelijke voorlichting begin 2023 zullen in de loop van 2023 voorlichtingsbijeenkomsten via Web en Teams volgen. Vervolgens zal het overleg tussen de sociale partners voortgezet worden om tot een keuze in 2023/begin 2024 te komen.

Commissie Parameters

De technische voorzieningen zijn vastgesteld op basis van de rentetermijnstructuur van De Nederlandsche Bank per 31 december 2022 en de factoren zoals genoemd in de grondslagen bij de jaarrekening. De Nederlandsche Bank heeft toegelicht dat de rentetermijnstructuur (UFR) de komende jaren in vier stappen wordt gewijzigd. Een wijziging die volgt. Dit heeft een drukkend effect op de dekkingsgraad. De indexatie heeft ultimo 2022 ook een dalend effect. Desalniettemin bedraagt de dekkingsgraad op basis van de UFR-methodiek van DNB per 31 januari 2023 116,5 en de beleidsdekkingsgraad 119,9%. De opleving ten opzichte van 31.12.2022 van de dekkingsgraad in januari 2023, ondanks de invoering van nieuwe methodiek volgens de Commissie parameters 2022 die zijn ingevoerd per 1 januari 2023, het resultaat is van beleggingsresultaten dankzij de (tijdelijke) opleving van de financiële markten.

De ontwikkeling van de dekkingsgraad na de toeslagverlening en de onzekere economische en politieke ontwikkelingen houden naast een ingrijpend transitieproject in 2023 het Bestuur intensief bezig.

Het vooruitzicht voor 2023 is dat na een collectieve waarde overdracht in de tweede helft van 2023 de voorgenomen liquidatie van het Pensioenfonds dat sinds 1939 bestaat zal volgen, dit vanzelfsprekend onder voorbehoud van toestemming van De Nederlandsche Bank.

Amsterdam, 8 juni 2023

Stichting Pensioenfonds Deutsche Bank Nederland

Het Bestuur

B.S. Dornseiffen (voorzitter)

E.M. Mulder-Mosman (secretaris)

B.A. Nieuwenhuijse

V.R.K. Raghoebarsing

J.J. Reitsema

F.T.G.J. Segers

L.P.A. Vermin

J.W. Veldman

C. VERSLAG VAN HET VERANTWOORDINGSORGAAN

Oordeel over het handelen van het Bestuur van Stichting Pensioenfonds Deutsche Bank Nederland over het jaar 2021

Achtergrond

Het Verantwoordingsorgaan (VO) van Stichting Pensioenfonds Deutsche Bank Nederland (Pensioenfonds) is samengesteld op basis van de principes voor goed pensioenbestuur. De werkwijze van het VO is in een reglement vastgesteld. Er zijn afspraken gemaakt over welke informatie het VO ontvangt (binnen welke termijnen), de frequentie van het overleg met het Bestuur en de te behandelen onderwerpen.

Het VO heeft de bevoegdheid een oordeel te geven over het handelen van het Bestuur, over het door het Bestuur uitgevoerde beleid, alsmede over beleidskeuzes voor de toekomst en in 2022 in het bijzonder over het kiezen van een APF. Het VO legt zijn oordeel tenminste eenmaal per jaar schriftelijk vast. Dit oordeel wordt, samen met de reactie van het Bestuur daarop, opgenomen in het jaarverslag waarop het oordeel betrekking heeft. Het VO heeft het handelen van het Bestuur in 2022 beoordeeld. Het VO heeft dit gedaan aan de hand van de ter beschikking gestelde relevante stukken betreffende 2022, zoals het jaarverslag, de jaarrekening, actuariële rapportages, vergaderstukken en notulen van het Bestuur, input van de diverse subcommissies, het pensioenbureau, alsmede de toegang tot de website met alle relevante stukken van het Pensioenfonds. Ten slotte heeft het VO regelmatig overleg met het (dagelijks) Bestuur van het Pensioenfonds alsmede met de verschillende subcommissies.

Uitvoering

In 2022 is de samenstelling van het VO aangepast; de voormalige voorzitter is uit dienst getreden bij Deutsche Bank en vervangen door een bestaand VO lid. Daarnaast zijn er twee nieuwe leden toegetreden. Na het wegvallen van de Corona beperkingen, hebben in 2022 diverse fysieke vergaderingen plaats gevonden. Daarnaast heeft het VO ook gebruik gemaakt om via Teams en Skype met elkaar in contact te treden.

Oordeel

APF (Algemeen Pensioen Fonds)

Het bestuur van het Pensioenfonds heeft het VO meegenomen in het proces en het besluit om de uitvoering van de pensioenregeling en het beheer van het vermogen over te dragen naar een APF. Het VO is van mening dat het selectieproces met betrekking tot het gekozen APF zorgvuldig is geweest. Het VO heeft het bestuur geadviseerd om extra aandacht te besteden aan de samenstelling van het toekomstige belanghebbendenorgaan (BO). Met name adviseert het VO een hoge prioriteit te geven aan het kennisniveau op het gebied van asset management.

Premievaststelling

Zoals elk jaar, is de adviesaanvraag inzake de premievaststelling behandeld, welke door het Bestuur van het Pensioenfonds is ingediend. Deze aanvraag is voorzien van een positief advies.

Communicatie

Over 2022 waren er weer fysieke bijeenkomsten met deelnemers en gepensioneerden mogelijk. In 2022 is er speciale aandacht gegaan naar de beleggingen, de overgang naar het APF en de voorgenomen wettelijke veranderingen in de pensioenregelingen (Pensioenakkoord).

Beleggingen

Ten aanzien van de beleggingen van het Pensioenfonds heeft het VO kennis genomen van de resultaten in 2022. Gedurende het jaar heeft het VO twee maal regulier overleg gehad met de Beleggingscommissie waarbij alle vragen naar tevredenheid zijn beantwoord. De Beleggingscommissie verwees hierbij nadrukkelijk naar het strategisch sturen op de dekkingsgraad van het fonds.

Conclusie

Het VO oordeelt positief over het handelen van het Bestuur in 2022. Het VO heeft het beeld dat het Bestuur aan de vereisten voldoet, die aan een goed functionerend bestuur worden gesteld. Het VO is van mening dat het Bestuur van het Pensioenfonds in 2022 in staat is geweest om besluiten te nemen waarbij de belangen van alle belanghebbenden van het Pensioenfonds op een evenwichtige manier zijn afgewogen.

Het VO maakt graag van de gelegenheid gebruik om het Bestuur te bedanken voor de openheid, de toegang tot documentatie, en de diverse bijeenkomsten die het VO in staat stellen om haar werk goed te kunnen doen.

Stichting Pensioenfonds Deutsche Bank Nederland
Het Verantwoordingsorgaan

Reactie van het Bestuur

Het Bestuur dankt het VO voor de positieve conclusie over het handelen van het Bestuur in 2022. In het bijzonder onze dank voor de intense, goede en open samenwerking in 2022. Dit geldt voor een jaar met een zwaar traject dat geleid heeft tot de keuze voor de uitvoering van de regeling door een Algemeen Pensioenfonds en uiteindelijke Collectieve Waarde Overdracht met gevolg liquidatie van het Pensioenfonds. Daarnaast hebben externe politieke en economische ontwikkelingen meermaals geleid tot overleg met de beleggingscommissie maar ook met de governance en risk commissie over onderwerpen als de ontwikkeling op de financiële markten, het liquiditeitsbeleid.

D. VERSLAG VAN DE VISITATIECOMMISSIE

1. Inleiding

Het bestuur van de Stichting Pensioenfonds Deutsche Bank Nederland (hierna: het Fonds) heeft VCHolland en daarmee de leden van de visitatiecommissie (hierna: VC), na advies van het Verantwoordingsorgaan (hierna: VO) van het Fonds, de opdracht gegeven tot de uitvoering van een visitatie bij het Fonds.

De VC heeft tot (wettelijke) taak toezicht te houden op (de totstandkoming van) het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het Fonds. Binnen dit kader vormt de VC zich een beeld van de wijze waarop het Fonds de Code Pensioenfondsen naleeft.

De VC is ten minste belast met het toezien op een adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur en legt verantwoording af over de uitvoering van de taken aan het VO en de werkgever, en in het jaarverslag. Het intern toezicht vervult zijn taak zodanig dat het bijdraagt aan het effectief en slagvaardig functioneren van het Fonds en aan een beheerste en integere bedrijfsvoering.

VCHolland heeft voor de uitvoering van visitaties een werkwijze ontwikkeld die uiteindelijk uitmondt in een rapportage over de bevindingen en het oordeel van de VC. De visitatie strekte zich uit tot de op 16 maart 2022 beschikbare informatie over het kalenderjaar 2021.

2. Oordeel/Bevindingen

Samenvattend oordeel:

De VC is positief over de algemene gang van zaken in het Fonds, de wijze waarop belangen zijn afgewogen en de risicobeheersing. De VC is van oordeel dat het beleid van het bestuur voldoende evenwichtig is en op een zorgvuldige manier tot stand is gekomen en uitgevoerd. Het bestuur is in control met betrekking tot de uitbestede activiteiten

Met betrekking tot de toekomst heeft het Fonds in 2022 ook verdere invulling gegeven aan het migratietraject naar een nieuwe uitvoeringsorganisatie. In december 2022 heeft het Fonds met het Central Beheer APF een intentieovereenkomst getekend met als planning een collectieve waarde overdracht in de tweede helft van 2023. Bij het migratietraject is ook projectmatig rekening gehouden met de aspecten van het nieuwe pensioenstelsel. De VC is positief over de wijze waarop het fonds aan voornoemde projecten in 2022 invulling heeft gegeven.

Samenvattend oordeel Code Pensioenfondsen

De Code Pensioenfondsen is ingedeeld in acht hoofdthema's. In de hierna opgenomen tabel wordt inzichtelijk gemaakt op welke wijze deze hoofdthema's zich verhouden tot de onderwerpen waarop de VC haar toezicht heeft gericht.

De VC heeft kennisgenomen van de eigen beoordeling van het Fonds met betrekking tot de naleving van de Code. Deze is naar het oordeel van de VC [oordeel uiteenzetten]. De rapportage en uitleg van de uitzonderingen en de onderwerpen waarover het Fonds wettelijk of volgens de Code is gehouden te rapporteren, is toereikend. De VC merkt op dat beoordeling of goedkeuring van het jaarverslag 2022 niet tot haar mandaat heeft behoord.

	Functioneren VC	Algemeen, opvolging aanbevelingen	Governance	Geschiktheid	Beleggingen	Risico's	Communicatie
Vertrouwen waarmaken		2, 5	1, 3, 4, 5, 9		6, 7	8	
Verantwoordelijkheid nemen			10, 11, 12, 13, 14			12	
Integer handelen		22	15, 16, 17, 18, 19, 20, 21				
Kwaliteit nastreven	28		23, 24, 25	26, 27, 28, 29, 30			
Zorgvuldig benoemen			34, 39, 40	31, 32, 33, 35, 36, 37, 38			
Gepast belonen			41, 42, 43, 44, 45				
Toezicht houden en inspraak waarborgen	46, 48	47, 50	51, 52, 53, 54, 55, 56, 57				
Transparantie bevorderen		58, 59, 61, 62, 64	65		62		60, 61, 63

De gerapporteerde uitzonderingen zien op het hoofdthema zorgvuldig benoemen (normen 33 en 34). Naar het oordeel van de VC zijn de gerapporteerde uitzonderingen en de onderstaand gerapporteerde bevindingen niet van zodanige aard dat hiermee in materiële zin inbreuk wordt gemaakt op het naleven van genoemde hoofdthema's.

a. Opvolging bevindingen en aanbevelingen

Binnen het Fonds is sprake van een gedegen proces met betrekking tot de afhandeling van de eerdere aanbevelingen. Er is een voldoende motivatie met betrekking tot de aanbevelingen die naar de mening van het bestuur (nog) niet (volledig) opgevolgd zijn.

b. Algemene gang van zaken

De VC is positief over de algemene gang van zaken binnen het Fonds. De ontwikkelingen in de wet- en regelgeving worden goed gevolgd en waar nodig worden bij belangrijke ontwikkelingen speciale themabijeenkomsten belegd zoals bijvoorbeeld de in's en out's van het nieuwe pensioenstelsel. Er is sprake van een goede voorbereiding en advisering binnen de diverse commissies. Het Fonds kent een relatief goede financiële positie. Er is geen reservetekort. Het Fonds voldoet in belangrijke mate aan de Code Pensioenfondsen. Afwijkingen worden voldoende gemotiveerd. Met betrekking tot de gevolgen van de economische en geopolitieke ontwikkelingen in 2022 voor de financiële positie heeft het Fonds adequaat gehandeld.

In 2022 heeft het Fonds een verdere concrete invulling gegeven aan de resultaten van een eerdere analyse dat het Fonds vanwege haar kwetsbaarheden geen duurzame toekomst heeft. Het selectietraject naar een nieuwe uitvoeringsorganisatie is eind 2022 afgerond. In de tweede helft van 2023 zal een collectieve waardeoverdracht van alle pensioenaanspraken en rechten naar het Centraal Beheer APF plaatsvinden. Daarbij is/wordt projectmatig met alle stakeholders ook rekening gehouden met alle aspecten van het nieuwe pensioenstelsel.

c. Governance

Binnen het Fonds is sprake van een adequate governance structuur. De bestaande commissiestructuur draagt zorg voor een (inhoudelijk) goede advisering en monitoring. De sleutelfunctiehouders zijn daarbij van toegevoegde waarde. Het Pensioenbureau verzorgt daarbij een goede coördinerende rol. De wijze van rapportering zowel van de externe dienstverleners als intern zijn van een toereikend niveau voor de eigen oordeelsvorming.

Het bestuur neemt de evenwichtige belangenafweging in haar besluitvorming duidelijk mee. Het Fonds heeft voldoende maatregelen genomen voor een integere en beheerste bedrijfsvoering. Specifiek geeft het Fonds daarbij aandacht aan de risico's van belangenverstremming. Met betrekking tot het uitbestedings-beleid is sprake van een bestendige gedragslijn die voldoet aan de (wettelijke) normen. Bij de audit van de sleutelfunctiehouder Audit zijn met betrekking tot het uitbestedingsbeleid een aantal aandachtspunten (o.a. IT/cyber) geformuleerd die in 2023, voor zover nog relevant in het kader van de komende collectieve waardeoverdracht aangepakt zullen worden. Er is ook sprake van een periodieke evaluatie van de externe dienstverleners. De documentatie van het Fonds is actueel en op orde. De relatie met het VO is goed. Het bestuur zorgt daarbij voor een adequate informatieverschaffing en vraagt tijdig, waar nodig, een advies aan. De opstelling van het VO getuigt van een positief-kritische opstelling. De VC doet nog wel de aanbeveling om inhoudelijk en qua tijdsplanning voldoende ruimte in te passen bij de adviesaanvraag.

d. Geschiktheid

De geschiktheid van de leden van de Fondorganen is van een goed niveau. Het Fonds beschikt over een geschiktheidsplan inclusief een collectief opleidingsplan dat periodiek wordt bijgesteld naar aanleiding van de externe en interne ontwikkelingen. Bij belangrijke onderwerpen worden regelmatig in het kader van een permanente educatie speciale themabijeenkomsten georganiseerd waar nodig met externe ondersteuning. In 2021 is het nieuwe pensioenstelsel een steeds terugkerend onderwerp geweest. Het VO wordt hierbij ook betrokken. De VC heeft kunnen vaststellen dat het deskundigheidsniveau van het VO van een goed niveau is. Het bestuur voert ook jaarlijks een zelfevaluatie uit met eens in de drie jaar externe ondersteuning. De zelfevaluatie bevestigt het beeld van een deskundig en competent bestuur. Mede met het oog op de activiteiten met betrekking tot het migratietraject naar een nieuwe uitvoeringsorganisatie is de zittingstermijn van de zittende bestuursleden collectief verlengd. De VC doet met betrekking tot de permanente educatie van het Fonds nog een enkele aanbeveling.

e. Beleggingen

Het beleggingsbeleid kan goed worden uitgelegd vanuit missie, visie en strategie, en de risicohouding. De beleggingscommissie speelt een actieve rol bij het bewaken van beleggingsresultaten en risico's, en het adviseren van het bestuur. De in 2021 genomen besluiten met betrekking tot een verdere optimalisatie van de beleggingsportefeuille zijn in 2022 verder ingevuld. Met betrekking tot de liquiditeitsbuffer is om financiële redenen besloten tot een meer flexibele aanpak. Met betrekking tot het ESG-beleid doet het Fonds met het oog op de korte horizon een pas op de plaats. De VC doet daarbij nog de aanbeveling om zorg te dragen voor een heldere vastlegging van de diverse overwegingen. De van de vermogensbeheerder ontvangen rapportages zijn transparant. Het Fonds heeft conform het daartoe geformuleerde beleid overeenkomstig invulling gegeven aan het beleggingsbeleid. Er is voldoende deskundigheid binnen het bestuur. Met betrekking tot de liquiditeitsbuffer is om financiële redenen besloten tot een meer flexibele aanpak. Met betrekking tot het ESG-beleid is sprake van een verdere uitwerking maar doet het Fonds met het oog op de korte horizon beleidsmatig een pas op de plaats. Wettelijke verplichtingen zijn afdoende ingevuld. Periodiek is sprake van een kritische beschouwing van de financiële beleggingsrisico's

Het Fonds stelt zich vanuit zijn eigen verantwoordelijkheden kritisch op jegens de externe (fiduciaire) vermogensbeheerder en realiseert voldoende verdieping bij de uitgevoerde evaluaties. Het beleggingsproces is toereikend in de ABTN beschreven en het Fonds geeft daaraan ook een goede invulling.

f. Risico's

Het Fonds heeft in algemene zin het IRM-proces met de bijbehorende documentatie goed op orde en de invulling hiervan in de rapportages en de bespreking in commissies en bestuur is goed zichtbaar en te volgen in de verslaglegging. In algemene zin worden de externe ontwikkelingen die van invloed zijn op de beheersingsmaatregelen goed gevolgd. Periodiek vindt een beoordeling plaats van de diverse financiële en niet-financiële risico's en de mate van effectiviteit van de genomen beheersingsmaatregelen. Meer specifiek neemt beheersing van de integriteitsrisico's een belangrijke plaats in het IRM. De SIRA is in 2022 van een update voorzien. Dat geldt ook voor beheersing van de IT-/cyberrisico's zowel intern als extern. De focus wordt nu ook gelegd op de (aanverwante) risico's van het migratie en transitietraject. Daarbij maakt het Fonds een goede afweging welke risico's nog extra aandacht behoeven en waar aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn. De ERB van 2021 is daarvoor ook geactualiseerd. Met betrekking tot het uitbestedingsbeleid dient het Fonds nog een afweging te maken met betrekking tot de realisatie van een aantal verbeterpunten. De VC doet nog de aanbeveling om met betrekking tot het migratietraject het datakwaliteitsbeleid als verantwoordingsdocument vast te leggen.

g. Communicatie

Het Fonds hanteert een actief communicatiebeleid in brede zin met een uitgebreide inzet van communicatiemiddelen. Ter invulling van het communicatiebeleid is een communicatiecommissie actief die zorgt voor een gestructureerde aanpak. In het communicatiebeleid wordt het vergroten van het pensioenbewustzijn duidelijk meegenomen. De VC heeft kunnen vaststellen dat het Fonds kritisch is met betrekking tot de resultaten van het gevoerde communicatiebeleid en waar nodig aanpassingen pleegt mede op basis van de mening van de deelnemers. Het Fonds heeft daartoe inmiddels een klankbord ingericht. De individuele informatieverschaffing voldoet aan de wettelijke regels. De website van het Fonds is in algemene zin actueel, breed opgezet en toegankelijk. Meer specifiek besteedt het Fonds voldoende aandacht aan actuele onderwerpen zoals het nieuwe pensioenstelsel. Ook wordt het ESG-beleid in de communicatie met de deelnemers betrokken. De toegankelijkheid van de informatie op de website blijft een continu aandachtspunt zeker met betrekking tot de communicatie over het migratietraject en de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel.

De visitatiecommissie

05 april 2023

Mariëtte Simons
Ton van der Linden
John Ruben (voorzitter)

JAARREKENING

1 BALANS PER 31 DECEMBER

(na voorgestelde bestemming van het saldo van baten en lasten)

(x € 1.000)

		2022	2021
ACTIVA			
Beleggingen voor risico Fonds	(1)	508.051	628.241
Vorderingen en overlopende activa	(2)	679	44
Overige activa	(3)	2.749	6.293
		<u>511.479</u>	<u>634.578</u>

PASSIVA

Stichtingskapitaal en reserves	(4)		
Stichtingskapitaal		2	2
Premie-egaliseringsreserve		7.689	8.360
Algemene reserve		52.495	121.277
		<u>60.186</u>	<u>129.639</u>
Technische voorzieningen voor risico Fonds	(5)	357.414	495.190
Overige schulden en overlopende passiva	(6)		
Derivaten met negatieve waarde		92.971	9.182
Overige schulden en overlopende passiva		908	567
		<u>93.879</u>	<u>9.749</u>
		<u>511.479</u>	<u>634.578</u>

(*) De nummering verwijst naar de toelichting

		2022	2021
Dekkingsgraad op basis van FTK (in %)			
Actuele dekkingsgraad		114,7	124,5
Beleidsdekkingsgraad		120,1	123,1

2 STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(x € 1.000)

	2022	2021
BATEN		
Premiebijdragen voor risico Fonds (van werkgevers en werknemers) (7)	14.511	14.926
Beleggingsresultaten voor risico Fonds (8)	-213.328	-8.462
	<u>-198.817</u>	<u>6.464</u>
LASTEN		
Pensioenuitkeringen (9)	6.799	6.121
Pensioenuitvoeringskosten (10)	895	888
Mutatie technische voorzieningen voor risico Fonds (11)		
Pensioenopbouw	13.805	15.361
Toeslagen	17.112	12.864
Rentetoevoeging	-2.454	-2.799
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-6.802	-6.130
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	213	259
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-826	-725
Wijziging marktrente	-170.156	-47.163
Wijziging actuariële uitgangspunten	4.711	-
Aangepaste UFR-methodiek	5.872	9.489
Overige wijzigingen	749	-93
	<u>-137.776</u>	<u>-18.937</u>
Saldo overdrachten van rechten voor risico Fonds (12)	801	711
Herverzekeringen (13)	-83	567
(*) De nummering verwijst naar de toelichting		
	<u>-129.364</u>	<u>-10.650</u>
Saldo van baten en lasten	<u><u>-69.453</u></u>	<u><u>17.114</u></u>
Bestemming van het saldo van baten en lasten		
Mutatie algemene reserve	-68.782	17.204
Mutatie premie-egaliseringsreserve	-671	-90
	<u><u>-69.453</u></u>	<u><u>17.114</u></u>

3 KASSTROOMOVERZICHT

(x € 1.000)

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode.

	2022	2021
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen premiebijdragen risico Fonds	14.681	14.886
Ontvangen waardeoverdrachten voor risico Fonds	163	495
Betaalde pensioenuitkeringen	-6.753	-6.089
Ontvangen herverzekeringen	-596	-616
Betaalde waardeoverdrachten voor risico Fonds	-907	-1.252
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-783	-843
	<u>5.805</u>	<u>6.581</u>
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Ontvangen inzake verkopen beleggingen	412.607	382.720
Betaald inzake aankopen beleggingen	-419.524	-378.333
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	15.876	7.764
Overige ontvangsten en uitgaven inzake beleggingen	-17.008	-21.004
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-1.300	-1.463
	<u>-9.349</u>	<u>-10.316</u>
Mutatie liquide middelen	<u><u>-3.544</u></u>	<u><u>-3.735</u></u>
Verloop geldmiddelen		
	2022	2021
Liquide middelen per 1 januari	6.293	10.028
Mutatie liquide middelen	-3.544	-3.735
Liquide middelen per 31 december	<u><u>2.749</u></u>	<u><u>6.293</u></u>

4 ALGEMENE TOELICHTING

Inleiding

Het doel van Stichting Pensioenfonds Deutsche Bank Nederland, statutair gevestigd te Amsterdam, kantoor houdende De Entree 99-197, (hierna 'het Fonds') is het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden ter zake van ouderdom en overlijden. Het Fonds geeft invulling aan de uitvoering van de pensioenregeling van Deutsche Bank AG kantoor Amsterdam en gelieerde bedrijfsonderdelen van Deutsche Bank in Nederland. Deze doelstelling is nader uitgewerkt in onder andere de statuten, het pensioenreglement, de uitvoeringsovereenkomst en de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota van Stichting Pensioenfonds Deutsche Bank Nederland.

Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving in het bijzonder Richtlijn 610.

De bedragen opgenomen in de jaarrekening zijn vermeld in duizenden euro's, tenzij anders is aangegeven. Het Bestuur heeft op 8 juni 2023 de jaarrekening vastgesteld.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Vergelijking met voorgaand verslagjaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaand verslagjaar, met uitzondering van de toegepaste schattingswijzigingen zoals opgenomen in paragraaf "Schattingswijzigingen".

Schattingswijzigingen

De actuariële grondslagen en veronderstellingen voor de berekening van de reële waarde van de pensioenverplichtingen worden periodiek beoordeeld en mogelijk herzien. Hierbij wordt gebruik gemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer het vergelijk van veronderstellingen voor sterfte, langlevens en arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen voor zowel de gehele bevolking als specifiek voor de populatie van het Fonds.

In september 2022 heeft het Koninklijk Actuarieel Genootschap (AG) de nieuwe Prognosetafel AG2022 gepubliceerd. Het Bestuur heeft besloten de voorziening pensioenverplichtingen ultimo 2022 te baseren op deze tafel. Dit heeft geleid tot een verhoging van de voorziening voor risico Fonds tot 3,0 miljoen. Ook zijn de correctiefactoren op de sterftekansen aangepast, wat heeft geleid tot een verhoging van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico Fonds van 0,7 miljoen.

Voor het vaststellen van de kostenvoorziening is uitgegaan van het liquidatie- en overdrachtsscenario. De benodigde kostenvoorziening is bepaald op 3,3% van de voorziening pensioenverplichtingen van het Fonds. De aanpassing van de kostenvoorziening heeft geleid tot een verhoging van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico Fonds van 1 miljoen. Het resultaat van 4,7 miljoen is in de staat van baten en lasten verantwoord onder "wijziging actuariële uitgangspunten". Door deze aanpassingen is de dekkingsgraad ultimo 2022 1,7% lager.

Nieuwe UFR - stap 2

Vanaf 2021 wordt de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur gebaseerd op een nieuwe UFR (ultimate forward rate). De nieuwe UFR parameters worden vanaf 1 januari 2021 in vier gelijke stappen ingevoerd. De TV ultimo 2022 is gebaseerd op de per 31 december 2022 door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur voor pensioenfondsen, gebaseerd op de UFR parameters 2022 (de tweede stap van de nieuwe UFR). Deze tweede stap heeft op 1 januari 2022 geleid tot een 5,9 miljoen hogere voorziening, een 5,9 miljoen lager resultaat en een 1,9% lagere dekkingsgraad ten opzichte van de ultimo 2021 dekkingsgraad.

ALGEMENE GRONDSLAGEN

Opname in de balans en staat van baten en lasten

Een actief is in de balans opgenomen, als het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het Fonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar is vastgesteld.

Een verplichting is in de balans opgenomen, als het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de waarde daarvan betrouwbaar is vastgesteld.

Een actief of verplichting is niet (meer) in de balans opgenomen:

- Als door een transactie (nagenoeg) alle toekomstige economische voordelen en (nagenoeg) alle risico's van een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen.
- Vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Hierdoor kan sprake zijn van een post "nog af te wikkelen transacties", die zowel een actief als een passief kan zijn.

Baten zijn in de staat van baten en lasten opgenomen, als een vermeerdering van het economisch potentieel -samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting- heeft plaatsgevonden en de waarde daarvan betrouwbaar is vastgesteld.

Lasten zijn in de staat van baten en lasten opgenomen, als een vermindering van het economisch potentieel -samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting- heeft plaatsgevonden en de waarde daarvan betrouwbaar is vastgesteld.

Saldering van een actief en een verplichting

Een actief en een verplichting zijn gesaldeerd (netto) opgenomen, als er sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen én de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De hiermee samenhangende rentebaten en rentelasten zijn eveneens gesaldeerd opgenomen.

Reële waarde

Activa en verplichtingen zijn gewaardeerd tegen reële waarde, tenzij anders is aangegeven.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het Bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten.

De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft, of in de periode van herziening en toekomstige perioden, indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er is geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief transactiekosten, provisies, valutakoersverschillen, e.d., zijn als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta zijn omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde.

Baten en lasten uit transacties in vreemde valuta's zijn omgerekend naar euro's tegen de koers per transactiedatum. Alle valutakoersverschillen zijn verwerkt in de staat van baten en lasten.

	31-12-2022	31-12-2021
Britse Pond	0,8872	0,8396
Australische Dollar	1,5738	1,5621
Hongkong Dollar	8,3298	8,8386
Japanse Yen	140,8182	130,4821
Canadese Dollar	1,4460	1,4489
Noorse Kroon	10,5135	9,9786
Nieuw Zeelandse Dollar	1,6875	1,6572
Zweedse Kroon	11,1202	10,2511
Zwitserse Frank	0,9876	1,0354
Deense Kroon	7,4364	7,4363
Singapore Dollar	1,4314	1,5322
Israëlische sjekel	3,7658	3,5184

SPECIFIEKE GRONDSLAGEN

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Beleggingen voor risico Fonds

Algemeen

De beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde, slechts indien de reële waarde van beleggingen niet betrouwbaar kan worden vastgesteld, vindt waardering plaats op basis van geamortiseerde kostprijs. Overlopende activa en passiva alsmede liquiditeiten vermogensbeheer worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Het verschil tussen reële waarde en nominale waarde is bij deze activa en passiva in het algemeen gering.

Participaties in beleggingspools en -instellingen die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen voor die onderliggende beleggingen (look-through benadering).

Financiële instrumenten worden gebruikt ter afdekking van beleggingsrisico's en het realiseren van het vastgelegde beleggingsbeleid. De derivatenposities zijn opgenomen als een afzonderlijke beleggingscategorie.

Aandelen

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen reële waarde, zijnde de per balansdatum geldende beurskoers.

Niet aan een beurs genoteerde fondsen zijn gewaardeerd tegen de reële waarde op basis van de door de vermogensbeheerder van het Fonds afgegeven intrinsieke waarde, zijnde een benadering van de marktwaarde.

Vastrentende waarden

Beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen reële waarde zijnde de per balansdatum geldende beurskoers, verhoogd met de lopende intrest.

Niet aan een beurs genoteerde fondsen zijn gewaardeerd op basis van de geschatte toekomstige netto kasstromen (rente en aflossingen) die uit de beleggingen zullen voortvloeien, contant gemaakt tegen de geldende marktrente en rekening houden met het risicoprofiel en de looptijd.

Derivaten

Derivaten zijn gewaardeerd tegen genoteerde marktprijzen of door middel van waarderingsmodellen en -technieken. Derivaten met een negatieve waarde zijn in de balans onder de overige schulden en overlopende passiva opgenomen.

Overige beleggingen

Onder overige beleggingen worden opgenomen die beleggingen die niet als een van de hiervoor opgesomde beleggingen geïnclassificeerd kunnen worden. Tevens worden onder de overige beleggingen opgenomen nog af te wikkelen beleggingstransacties en liquide middelen die beheerd worden door de vermogensbeheerder.

De overige beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa zijn bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Daarna tegen de geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde als er geen sprake is van transactiekosten) onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, als er sprake is van oninbaarheid.

Overige activa

Onder overige activa zijn liquide middelen opgenomen, voor zover dit onmiddellijk opeisbare banktegoeden zijn. Liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Liquide middelen uit hoofde van beleggingstransacties zijn opgenomen onder beleggingen.

Stichtingskapitaal en reserves

Premie-egaliseringsreserve

De werking van de premie-egaliseringsreserve is als volgt:

- Indien de CDC-premie in enig jaar hoger is dan de toetspremie, wordt het meerdere toegevoegd aan de premie-egaliseringsreserve. De omvang van de toevoeging aan de premie-egaliseringsreserve wordt ex ante vastgesteld en is gelijk aan het positieve procentuele verschil tussen de CDC-premie en de toetspremie.
- Indien de CDC-premie in enig jaar lager is dan de toetspremie wordt (voor zover noodzakelijk) de premie-egaliseringsreserve aangewend om een verlaging van de streefopbouw (opbouwpercentage) te voorkomen of te beperken. Indien het premietekort niet (volledig) kan worden gefinancierd uit de premie-egaliseringsreserve, dan zal de streefopbouw zodanig worden verlaagd dat de toetspremie gelijk is aan de CDC-premie vermeerderd met de middelen uit de premie-egaliseringsreserve. De omvang van een eventuele onttrekking uit de premie-egaliseringsreserve wordt ex ante vastgesteld op basis van het (procentuele) premietekort in de CDC-premie ten opzichte van de toetspremie.
- De feitelijke dotaties en onttrekkingen aan de premie-egaliseringsreserve vinden (per kwartaal) plaats op het moment van premiebetaling (op basis van de gemaximeerde pensioengevende salarissom aan het begin van het kwartaal).
- De premie-egaliseringsreserve zal nooit negatief worden.
- De eventuele middelen in de premie-egaliseringsreserve worden door het Fonds op dezelfde wijze belegd als de overige middelen van het Fonds.
- Er wordt geen rendement toegekend over de premie-egaliseringsreserve en deze reserve is geen onderdeel voor de berekening van de dekkingsgraad.

Algemene reserve

De algemene reserve houdt rekening met de financiële positie en de aard en omvang van de risico's die het Fonds loopt. De algemene reserve is bedoeld voor het opvangen van de verzekeringstechnische risico's en beleggingsrisico's. Het jaarresultaat wordt, na mutatie van de premie-egaliseringsreserve, toegevoegd of onttrokken aan de algemene reserve.

Technische voorzieningen voor risico Fonds

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico Fonds

De voorziening pensioenverplichtingen voor risico Fonds wordt gewaardeerd op reële waarde (marktwaarde). De reële waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de toegekende onvoorwaardelijke toeslagen. Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het Bestuur besloten of een toeslag wordt verleend op de opgebouwde pensioenaanspraken. Alle per balansdatum bestaande toeslagenbesluiten (ook voor toeslagenbesluiten na balansdatum voorzover sprake is van ex ante condities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen wordt voor arbeidsongeschikte deelnemers rekening gehouden met de tot pensioendatum op te bouwen pensioenaanspraken. Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van voor de toezichthouder acceptabele grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen:

Rekenrente

De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. De vaste (gemiddelde) rekenrente waarbij de technische voorzieningen overeenkomen met de technische voorzieningen op basis van de rentetermijnstructuur bedraagt 2,49% (2021: 0,6%).

Overlevingstafels

De voorziening ultimo jaar is berekend op basis van de Prognosetafel AG2022, startkolom 2023 (2021: Prognosetafel AG2020, startkolom 2022). Voorts wordt rekening gehouden met het verschil in overlevingskansen tussen de werkende en de totale bevolking. Hiervoor is gebruik gemaakt van de fondsspecifieke ervaringssterfte op basis van het Willis Towers Watson 2022 ervaringssterftemodel (individueel) (2021: Towers Watson 2020 ervaringssterftemodel (individueel)).

Partnerfrequentie

Vóór de pensioenleeftijd het onbepaalde partnersysteem, uitgaande van partnerfrequenties op basis van CBS cijfers 2013 en 2022 (2021: CBS cijfers 2013). Ná de pensioenleeftijd het bepaalde partnersysteem, waarbij voor iedere deelnemer met aanspraak op latent partnerpensioen een voorziening voor latent partnerpensioen wordt aangehouden. Op de pensioenleeftijd wordt de partnerfrequentie gelijk gesteld aan 100%.

Leeftijdsverschil man-vrouw

Voor partnerpensioen is aangenomen dat de partner 3 jaar jonger is dan de verzekerde man en 3 jaar ouder dan de verzekerde vrouw.

Voorziening voor toekomstige administratie- en excassokosten

Kostenopslag ter grootte van 3,3% (2021: 3,0%) van de voorziening voor pensioenverplichtingen in verband met toekomstige administratie- en excassokosten.

Voorziening voor toekomstige pensioenopbouw arbeidsongeschikten

Bij de bepaling van de pensioenopbouw voor arbeidsongeschikte deelnemers is geen rekening gehouden met een revalidatiekans.

IBNR-voorziening

Vanwege de volledige herverzekering van het arbeidsongeschiktheidsrisico per 2020 is de IBNR-voorziening in twee stappen volledig vrijgevallen (in 2020 en in 2021).

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva zijn bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Daarna tegen de geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde als er geen sprake is van transactiekosten).

GRONDSLAGEN VOOR DE RESULTAATBEPALING

Algemeen

Baten en lasten zijn toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben. De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn sterk gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten zijn opgenomen in het resultaat.

Premiebijdragen voor risico Fonds (van werkgevers en werknemers)

Onder premiebijdragen voor risico Fonds van werkgevers en werknemers wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

De CDC-premie die zal gelden per 1 januari van enig boekjaar wordt jaarlijks in het vierde kwartaal van het daaraan voorafgaande boekjaar vastgesteld en geldt voor het gehele boekjaar. De vaste premiesystematiek voor de vaststelling van de CDC-premie wordt voor een periode van vijf jaar vastgesteld. De CDC-premie is vanaf 2017 tot en met 2022 gelijk aan het maximum van de ex ante kostendekkende premie op basis van 5-jaarsdemping (toetspremie) en de kostendekkende premie op basis van demping, met dien verstande dat de CDC-premie nooit meer bedraagt dan 33,0% van de (gemaximeerde) pensioengevende salarissom.

De bijdrage voor de werknemers van Deutsche Bank AG wordt bepaald als een percentage van de pensioengrondslag. Dit percentage wordt vastgesteld als 50% van het (positieve) verschil tussen het de CDC-premie en het percentage van 15%. Het resulterende percentage wordt afgerond op halve procenten nauwkeurig, en bedraagt maximaal 5% van de pensioengrondslag.

Beleggingsresultaten

(In)directe beleggingsresultaten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Directe beleggingsopbrengsten

Directe beleggingsopbrengsten zijn rentebaten en -lasten, dividenden, huuropbrengsten, e.d. Dividend is verantwoord op het moment van betaalbaarstelling.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Indirecte beleggingsopbrengsten zijn gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen en valutaresultaten:

- Er is geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen.
- Aankoopkosten zijn verwerkt in de reële waarde van de beleggingen.
- Verkoopkosten zijn verantwoord als onderdeel van de herwaarderingen.

Kosten van vermogensbeheer

Onder kosten van vermogensbeheer worden de externe en de daaraan toegerekende interne kosten verstaan.

Pensioenuitkeringen

Pensioenuitkeringen zijn de aan deelnemers uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn berekend op actuariële grondslagen en toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben.

Pensioenuitvoeringskosten

Pensioenuitvoeringskosten zijn toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben.

Mutatie technische voorzieningen voor risico Fonds

Mutatie technische voorzieningen voor risico Fonds zijn de wijzigingen in de waarde van de technische voorzieningen, onder meer door:

Pensioenopbouw

Pensioenopbouw is de contante waarde van de pensioenaanspraken toegekend in het verslagjaar.

Toeslagen

De verhoging van de technische voorzieningen uit hoofde van indexering, wordt in de staat van baten en lasten opgenomen op het moment waarop de toezegging wordt gedaan.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt tegen de nominale marktrente op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. De interesttoevoeging wordt tegen de rekenrente primo boekjaar berekend over de beginstand en de mutaties gedurende het jaar.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen zijn vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de technische voorzieningen. De afname van de voorzieningen is het bedrag dat vrijkomt voor de financiering van pensioenen in het verslagjaar.

Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten

Toekomstige uitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de kosten van de verslagperiode.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

Hieronder zijn opgenomen de aan het verslagjaar toe te rekenen overdrachtswaarde van de overgenomen respectievelijk overgedragen pensioenaanspraken met betrekking tot de actuariële waarde.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de reële waarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur.

Aangepaste UFR-methodiek

Vanaf 2021 wordt de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur gebaseerd op een nieuwe UFR (Ultimate Forward Rate). De nieuwe UFR-parameters worden vanaf 1 januari 2021 in vier gelijke stappen ingevoerd. De technische voorzieningen ultimo 2021 zijn gebaseerd op de per 31 december 2021 door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur voor pensioenfondsen, gebaseerd op de UFR-parameters 2021 (de eerste stap van de nieuwe UFR).

Overige wijzigingen

Hieronder zijn opgenomen de mutaties van de technische voorziening met betrekking tot kanssystemen.

Saldo overdrachten van rechten voor risico Fonds

Dit is het saldo van overgenomen en overgedragen pensioenaanspraken.

Herverzekeringen

Betaalde herverzekeringspremies en ontvangen uitkeringen worden verantwoord in de periode waarop de herverzekering betrekking heeft.

GRONDSLAGEN KASSTROOMOVERZICHT

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode:

- Alle ontvangsten en uitgaven zijn hierbij als zodanig gepresenteerd.
- Er is onderscheid gemaakt tussen kasstromen uit pensioen- en beleggingsactiviteiten.

5 TOELICHTING OP DE BALANS

(x € 1.000)

ACTIVA

1. Beleggingen voor risico Fonds

Verloopoverzicht per beleggingscategorie

	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Stand per 1 januari 2022	165.213	413.321	10.502	30.023	619.059
Aankopen	99.757	187.005	13.296	119.466	419.524
Verkopen	-118.463	-269.261	-	-24.883	-412.607
Overige mutaties	-	-3.684	-1	20.693	17.008
Waardemutaties	-34.392	-81.799	-111.713	-	-227.904
Stand per 31 december 2022	<u>112.115</u>	<u>245.582</u>	<u>-87.916</u>	<u>145.299</u>	<u>415.080</u>
Bij: derivaten met een negatieve waarde					92.971
					<u>508.051</u>
	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Stand per 1 januari 2021	151.468	391.284	80.354	-5.901	617.205
Aankopen	96.770	225.233	14.423	41.907	378.333
Verkopen	-132.743	-193.700	-29.267	-27.010	-382.720
Overige mutaties	-1	-15	-	21.020	21.004
Waardemutaties	49.719	-9.481	-55.008	7	-14.763
Stand per 31 december 2021	<u>165.213</u>	<u>413.321</u>	<u>10.502</u>	<u>30.023</u>	<u>619.059</u>
Bij: derivaten met een negatieve waarde					9.182
					<u>628.241</u>

Reële waarde

Voor het bepalen van de reële waarde van de meerderheid van de financiële instrumenten van het Fonds kan gebruik worden gemaakt van marktnoteringen. Echter, bepaalde financiële instrumenten, zoals bijvoorbeeld derivaten zijn gewaardeerd door middel van gebruikmaking van waarderingmodellen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige reële waarde van vergelijkbare instrumenten.

Op basis van deze verscheidenheid en gradaties in waarderingmethoden kunnen de beleggingen worden ingedeeld naar drie verschillende waarderingniveaus:

- Niveau 1: de waarde van de belegging is gebaseerd op direct waarneembare marktnoteringen van identieke beleggingen in een actieve markt.
- Niveau 2: de actuele waarde wordt vastgesteld aan de hand van waarderingmodellen waarin gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata.
- Niveau 3: de waarde wordt vastgesteld met waarderingmodellen waarin niet gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata.

Op basis van deze indeling kan het volgende onderscheid worden gemaakt:

	(Directe en afgeleide) marktnoteringen	Markt noteringen afgeleid	Totaal
Per 31 december 2022			
Aandelen	106.212	5.903	112.115
Vastrentende waarden	223.112	22.470	245.582
Derivaten	-	-87.916	-87.916
Overige beleggingen	-	145.299	145.299
Totaal	329.324	85.756	415.080

	(Directe en afgeleide) marktnoteringen	Markt noteringen afgeleid	Totaal
Per 31 december 2021			
Aandelen	157.574	7.639	165.213
Vastrentende waarden	388.354	24.967	413.321
Derivaten	-	10.502	10.502
Overige beleggingen	-	30.023	30.023
Totaal	545.928	73.131	619.059

Aandelen

De aandelen zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2022	31-12-2021
Specificatie naar soort:		
Beursgenoteerde aandelen	106.212	157.574
Aandelenbeleggingsfondsen	5.903	7.639
	112.115	165.213

Per balansdata zijn geen aandelen in- dan wel uitgeleend.

Vastrentende waarden

De vastrentende waarden zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2022	31-12-2021
Specificatie vastrentende waarden naar soort:		
Staatsobligaties (en door de staat gegarandeerde obligaties)	58.467	139.913
Bedrijfsobligaties	164.645	248.441
High yield beleggingsfonds	22.470	24.967
	<u>245.582</u>	<u>413.321</u>

Derivaten

De derivaten zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2022	31-12-2021
Specificatie naar soort:		
Valutaderivaten	3.054	801
Futures	-2	9
Rentederivaten	-90.968	9.692
	<u>-87.916</u>	<u>10.502</u>

Derivaten met een negatieve waarde zijn verantwoord onder de overige schulden en overlopende passiva.

In verband met uitstaande derivatencontracten heeft het Fonds in 2022 en 2021 de gehele portefeuille met Duitse AAA staatsobligaties als potentieel onderpand voor de rentederivaten gemarkeerd. Het Fonds heeft ultimo 2022 circa € 29,3 mln. aan posities in AAA Duitse staatsobligaties beschikbaar voor margin verplichtingen.

Voor de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt tevens gebruikgemaakt van financiële derivaten. Als hoofdregel geldt, dat derivaten uitsluitend worden gebruikt voor zover dit passend is binnen het algemene beleggingsbeleid. De portefeuillestructuur en het risicoprofiel, berekend inclusief de economische effecten van derivaten, dienen zich binnen de door het Bestuur vastgestelde grenzen (limieten) te bevinden.

Het Fonds gebruikt derivaten hoofdzakelijk om marktrisico zo veel mogelijk af te dekken. Een van de belangrijkste risico's bij derivaten is het kredietrisico. Dit is het risico dat tegenpartijen niet aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen. Dit risico wordt beperkt door alleen transacties aan te gaan met te goeder naam en faam bekend staande partijen. Bovendien geldt dat zoveel mogelijk wordt gewerkt met onderpand.

Gebruik wordt gemaakt van onder meer de volgende instrumenten:

- Valutatermijncontracten: dit zijn met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het verkopen van een valuta en de aankoop van een andere valuta, tegen een vooraf vastgestelde prijs en op een vooraf vastgestelde datum. Door middel van valutatermijncontracten worden valutarisico's afgedekt.
- Renteswaps: dit betreft met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het uitwisselen van rentebetalingen over een nominale hoofdsom. Door middel van swaps kan het Fonds de rentegevoeligheid van de portefeuille beïnvloeden.

Onderstaande tabel geeft inzicht in de derivatenposities per 31-12-2022

Type contract	Expiratie datum	Contract omvang	Actuele Waarde (EUR 1000)	
			Activa	Passiva
Valuta derivaten				
EUR/AUD	4-1-2023	1.851	40	
EUR/CAD	4-1-2023	4.646	151	
EUR/CHF	4-1-2023	3.196	26	
EUR/DKK	4-1-2023	2.689		1
EUR/GBP	4-1-2023	3.845	92	
EUR/HKD	4-1-2023	1.339	43	
EUR/JPY	4-1-2023	6.774		127
EUR/NOK	4-1-2023	275	6	
EUR/SEK	4-1-2023	419	5	
EUR/SGD	4-1-2023	368	4	
EUR/USD	4-1-2023	79.049	2.497	
EUR/USD	17-3-2023	31.186	320	
USD/EUR	17-3-2023	500		1
			<u>3.184</u>	<u>129</u>
Futures				
Euro-Bund Future	8-3-2023	-23	24	
Euro-Bund Future	8-3-2023	25		27
Euro-Buxl 10Y			<u>24</u>	<u>27</u>
Rente Derivaten				
6M / Euribor 0,441% VANILLA (CCP)	16-1-2026	24.000	1.847	
6M / Euribor 0,814% VANILLA (CCP)	1-4-2027	3.650		1.306
6M / Euribor 0,896% VANILLA (CCP)	14-8-2028	3.000		347
6M / Euribor 0,074% VANILLA (CCP)	28-1-2041	8.200		3.286
6M / Euribor 0,327% VANILLA (CCP)	6-9-2041	12.400		4.710
6M / Euribor 1,328% VANILLA (CCP)	1-4-2042	12.400		1.341
6M / Euribor 1,413% VANILLA (CCP)	1-6-2042	9.100		1.995
6M / Euribor 0,863% VANILLA (CCP)	28-1-2046	5.030		2.238
6M / Euribor 0,342% VANILLA (CCP)	6-9-2046	11.350		4.702
IRS EUR R F 0,412% VANILLA (CCP)	18-9-2049	23.550		9.848
6M / Euribor 0,315% VANILLA (CCP)	6-9-2051	43.650		19.417
6M / Euribor 1,091% VANILLA (CCP)	1-4-2052	4.900		1.405
6M / Euribor 2,430% VANILLA (CCP)	3-10-2052	3.840		77
6M / Euribor 1,376% VANILLA (CCP)	16-1-2059	15.250		3.271
6M / Euribor 0,370% VANILLA (CCP)	18-9-2059	23.990		11.142
6M / Euribor 0,248% VANILLA (CCP)	6-9-2061	23.450		11.706
6M / Euribor 0,937 % VANILLA (CCP)	1-4-2062	3.550		1.160
6M / Euribor 2,155% VANILLA (CCP)	3-10-2062	1.980		55
6M / Euribor 1,359% VANILLA (CCP)	16-1-2069	25.600		5.097
6M / Euribor 0,326% VANILLA (CCP)	18-9-2069	11.640		5.796
6M / Euribor 0,189% VANILLA (CCP)	6-9-2071	7.100		3.831
6M / Euribor 1,940 % VANILLA (CCP)	13-10-2072	2.400		86
			<u>1.847</u>	<u>92.816</u>
			<u>5.055</u>	<u>92.972</u>

De derivaten met een negatieve waarde (ad EUR 92972) zijn onder de overige schulden en overlopende passiva opgenomen

Derivaten	31-12-2022	31-12-2021
Valuta derivaten	3.055	802
Futures	-3	9
Rente Derivaten	-90.969	9.689
	<u>-87.917</u>	<u>10.500</u>

Overige beleggingen

De overige beleggingen zijn als volgt gespecificeerd:

	<u>31-12-2022</u>	<u>31-12-2021</u>
Specificatie naar soort:		
DB (Advisors) liquide middelen in euro	13.031	8.122
DB (Advisors) liquide middelen in vreemde valuta	1.204	1.408
DB (Advisors) initial margin account	86.722	-10.221
Beleggingsdebiteuren	509	477
Liquiditeitsfonds	44.249	30.550
Beleggingscrediteuren	-416	-313
	<u>145.299</u>	<u>30.023</u>

De liquide middelen worden beheerd door de vermogensbeheerder en staan ter vrije beschikking van het Fonds. De initial margin account wordt gebruikt voor centraal "cleared" swaps, futures & options. Het Fonds heeft ultimo 2022 circa € 29,3 mln. aan AAA Duitse staatsobligaties en zonodig circa € 12,5 mln. aan AAA Nederlandse staatsobligaties beschikbaar als potentieel onderpand voor margin verplichtingen.

De hoogte van het liquiditeitsfonds is het gevolg van het feit dat de rentederivaten in toenemende mate via LCH Clearing worden afgewikkeld.

2. Vorderingen en overlopende activa

	<u>31-12-2022</u>	<u>31-12-2021</u>
Vooruitbetaalde herverzekeringspremie	542	-
Te vorderen uit hoofde van herverzekering	137	-
Nog te verwerken waardeoverdrachten	-	44
	<u>679</u>	<u>44</u>

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

3. Overige activa

	<u>31-12-2022</u>	<u>31-12-2021</u>
Deutsche Bank rekening-courant liquiditeitsbeheer	2.749	6.293

Onder de liquide middelen worden opgenomen die kasmiddelen en tegoeden op bankrekeningen, die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn en niet het karakter van beleggingen hebben. Er zijn geen kredietfaciliteiten van toepassing.

PASSIVA

4. Stichtingskapitaal en reserves

Mutatieoverzicht stichtingskapitaal en reserves

	Stichtings- kapitaal	Premie- egalisatie- reserve	Algemene reserve	Totaal
Stand per 1 januari 2022	2	8.360	121.277	129.639
Uit bestemming saldo van baten en lasten	-	-671	-68.782	-69.453
Stand per 31 december 2022	2	7.689	52.495	60.186

	Stichtings- kapitaal	Premie- egalisatie- reserve	Algemene reserve	Totaal
Stand per 1 januari 2021	2	8.450	104.073	112.525
Uit bestemming saldo van baten en lasten	-	-90	17.204	17.114
Stand per 31 december 2021	2	8.360	121.277	129.639

	31-12-2022		31-12-2021	
		In %		In %
Solvabiliteit				
Pensioenvermogen*	409.911	114,7	616.469	124,5
Af: technische voorzieningen	357.414	100,0	495.190	100,0
Eigen vermogen	52.497	14,7	121.279	24,5
Af: vereist eigen vermogen	57.062	16,0	76.604	15,5
Vrij vermogen	-4.565	-1,3	44.675	9,0
Minimaal vereist eigen vermogen	14.696	4,1	20.487	4,1
Actuele dekkingsgraad		114,7		124,5
Beleidsdekkingsgraad		120,1		123,1
Reële dekkingsgraad		89,8		98,9

* Technische voorzieningen plus reserves uitgezonderd premie-egalisatiereserve.

De actuele dekkingsgraad van het Fonds wordt berekend door op balansdatum het balanstotaal minus de kortlopende schulden en de premie-egalisatiereserve te delen op de technische voorzieningen zoals opgenomen in de balans.

Onder het FTK is de beleidsdekkingsgraad leidend voor alle beleidsmaatregelen. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de dekkingsgraad van de afgelopen 12 maanden en is daarmee minder afhankelijk van dagkoersen.

In de reële dekkingsgraad wordt de verwachte stijging van de prijzen meegenomen als pensioenverplichting. Een reële dekkingsgraad van 100% wil zeggen dat het pensioenfonds volledig kan indexeren met de prijsinflatie conform een toekomstbestendig indexatiebeleid.

Het verloop van de actuele dekkingsgraad is als volgt:

	2022	2021
	%	%
Dekkingsgraad per 1 januari	124,5	120,2
M1: Toevoeging van nieuwe aanspraken en premieinkomsten	-0,8	-0,9
M2: Het verrichten van pensioenuitkeringen	0,3	0,2
M3: Toeslagverlening	-4,2	-2,9
M4: Wijziging in de rentetermijnstructuur	61,8	9,5
M5: Extra rendement gegenereerd door de beleggingen	-42,7	-1,0
M6: Overige oorzaken	-1,2	-
Kruiseffect	-23,0	-0,6
Dekkingsgraad per 31 december	<u>114,7</u>	<u>124,5</u>

Het effect van overige oorzaken op de dekkingsgraad wordt voornamelijk veroorzaakt doordat alle gepresenteerde effecten worden bepaald ten opzichte van de dekkingsgraad aan het begin van het boekjaar. Dit is conform de door DNB voorgeschreven methodiek voor het herstelplan. Door de effecten op de dekkingsgraad als gevolg van de renteverandering en het overrendement ontstaat daardoor een kruiseffect. Dit kruiseffect bedraagt -23,0%-punt.

5. Technische voorzieningen voor risico Fonds

Mutatieoverzicht technische voorzieningen

	Pensioen- verplichting
Stand per 1 januari 2022	495.190
Mutatie technische voorzieningen	-137.776
Stand per 31 december 2022	<u>357.414</u>
	Pensioen- verplichting
Stand per 1 januari 2021	514.127
Mutatie technische voorzieningen	-18.937
Stand per 31 december 2021	<u>495.190</u>

Belangrijke schattingen voor de bepaling van de technische voorzieningen zijn de levensverwachting, ervaringssterfte, partnerfrequentie en een opslag voor uitvoeringskosten.

Mutatie technische voorzieningen

	2022	2021
Pensioenopbouw	13.805	15.361
Toeslagen	17.112	12.864
Rentetoevoeging	-2.454	-2.799
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-6.802	-6.130
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	213	259
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-826	-725
Wijziging marktrente	-170.156	-47.163
Wijziging actuariële uitgangspunten	4.711	-
Aangepaste UFR-methodiek	5.872	9.489
Overige wijzigingen	749	-93
	<u>-137.776</u>	<u>-18.937</u>

Zie voor de toelichting op de verschillende posten de toelichting van de mutatie technische voorzieningen in de staat van baten en lasten.

Specificatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico Fonds:

	31-12-2022		31-12-2021	
	Aantal		Aantal	
Deelnemers	518	115.327	569	180.264
Gewezen deelnemers	1.441	144.565	1.419	209.559
Pensioentrekkenden	526	97.522	491	105.367
	<u>2.485</u>	<u>357.414</u>	<u>2.479</u>	<u>495.190</u>

De methode voor de berekening van de pensioenverplichtingen is zodanig toegepast dat geen sprake is van een financieringsachterstand.

Naar hun aard hebben de technische voorzieningen in het algemeen een langlopend karakter.

Korte beschrijving van de pensioenregeling

Met ingang van 1 januari 2017 voert het Fonds een uniforme pensioenregeling voor alle vestigingen van Deutsche Bank in Nederland uit. Deze pensioenregeling kan worden gekenmerkt als een collectieve defined contributionregeling (CDC) met een pensioenleeftijd van 68 jaar. In de regeling wordt jaarlijks een aanspraak op ouderdomspensioen opgebouwd van 1,875% van de in dat jaar geldende pensioengrondslag. De pensioengrondslag is gelijk aan de som van 13 maandsalarissen, de uitbetaalde vakantietoeslag, en persoonlijke toeslagen, een en ander echter onder aftrek van een franchise.

Overeenkomstig artikel 10 van de Pensioenwet kwalificeert de pensioenregeling zich als een uitkeringsovereenkomst. De regeling kent in 2022 een plafond van € 116.684 (2021: € 113.965).

De franchise wordt jaarlijks vastgesteld. Voor 2022 bedroeg de franchise voor het ouderdomspensioen € 16.809 (2021: € 16.809).

Tevens bestaat er recht op nabestaanden- en wezenpensioen. De hoogte van het nabestaandenpensioen bedraagt 70% van het ingegane levenslang ouderdomspensioen c.q. 70% van het bereikbare toekomstig uit te keren ouderdomspensioen. De hoogte van het wezenpensioen bedraagt 14% van de opgebouwde rechten. Voor de berekening van deze percentages vormt sinds 2015 het opbouwpercentage van 1,875% de basis.

Toeslagverlening

De pensioenregeling van het Fonds kent een voorwaardelijke toeslagregeling. Onder toeslag wordt verstaan de aanpassing van het pensioen aan bijvoorbeeld de stijging van de lonen of de prijzen. Sinds 2015 is de indexatie gelijk gesteld voor de actieve, inactieve deelnemers c.q. de pensioengerechtigden, namelijk een indexatie maatstaf op basis van de Consumenten Prijsindex voor alle huishoudens, afgeleid (oktober-oktober), zoals vastgesteld door het CBS.

De toeslagregeling is een voorwaardelijke regeling. Dit houdt in dat er geen garantie bestaat voor het verlenen van eventuele toeslagen in de toekomst. Tevens kunnen aan al verleende toeslagen geen rechten worden ontleend voor wat betreft de eventuele toeslagen in de toekomst.

Het Bestuur beslist jaarlijks op basis van de regels binnen het Financieel Toetsingskader of en in welke mate de toeslag kan worden verleend.

Conform de CAO-afpraak is de indexatie voor actieven en inactieven gebaseerd op de prijsinflatie. Het definitieve consumentenprijsindexcijfer oktober 2021/oktober 2022 (afgeleid) toont een stijging van 16,93%. Op basis van het voor toeslagverlening doorgerekende beschikbare vermogen is de mate van toeslagverlening 29,7%. Dit betekent dat, rekenkundig volgens het Financieel Toetsingskader op basis van de cijfers per eind oktober 2022, een gedeeltelijke toeslag van 5,03% verleend kan worden.

Het Bestuur heeft besloten op basis van deze calculatie een reguliere toeslag van 5,03% per 1 januari 2023 aan de actieven en inactieven te verlenen (2022: 2,68%).

Inhaaltoeslag

Dit betekent dat de volgende gemiste toeslagverlening nog open staat:

1-1-2016	0,14% (0,41% - 0,27%)
1-1-2017	0,26% (0,36% - 0,10%)
1-1-2018	0,45% (1,34% - 0,89%)
1-1-2019	0,50% (1,68% - 1,18%)
1-1-2020	0,64% (1,73% - 1,09%)
1-1-2021	0,64% (1,12% - 0,48%)
1-1-2022	0,60% (3,28% - 2,68%)
1-1-2023	11,09% (16,93% - 5,03%)

Deze gemiste toeslag van in totaal (incl. afronding) 15,56% zal, zodra de financiële situatie dit toelaat, op basis van datum van de gemiste toeslag worden ingehaald.

6. Overige schulden en overlopende passiva

	31-12-2022	31-12-2021
Derivaten met negatieve waarde	92.971	9.182
Vooruitontvangen premie werkgevers	250	80
Loonheffing/premie zorgverzekering	162	133
Uitkeringen	103	86
Te betalen kosten	378	266
Nog te verwerken waardeoverdrachten	15	2
	<u>93.879</u>	<u>9.749</u>

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

De vorderingen op de herverzekeraar bestaan uit de premie van 2023 (betaald in 2022) en de tweede termijn schadelast uit 2022.

Risicobeheer en derivaten

Solvabiliteitsrisico

Het Fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het Fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de marktwaarde van de pensioenverplichtingen.

Het belangrijkste risico voor het Fonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het Fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd.

Indien de solvabiliteit van het Fonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het Fonds de premie voor de onderneming en deelnemers moet verhogen en het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele toeslagverlening van opgebouwde pensioenrechten. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het Fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

	31-12-2022	31-12-2021
Het surplus/tekort op FTK-grondslagen is als volgt:		
Technische voorzieningen	357.414	495.190
Buffers:		
S1 Renterisico	9.909	2.741
S2 Risico zakelijke waarden	33.050	42.926
S3 Valutarisico	678	867
S4 Grondstoffenrisico	-	-
S5 Kredietrisico	25.310	41.935
S6 Verzekeringstechnisch risico	11.200	16.511
S7 Liquiditeitsrisico	-	-
S8 Concentratierisico	-	-
S9 Operationeel risico	-	-
Diversificatie effect	-23.085	-28.376
Totaal vereist eigen vermogen	57.062	76.604
Vereist vermogen	414.476	571.794
Pensioenvermogen (totaal activa - schulden)	409.911	616.469
Tekort / Surplus	-4.565	44.675

Bij de berekening van de buffers past het Fonds de standaardmethode toe. Voor de samenstelling van de beleggingen wordt uitgegaan van de strategische asset mix in de evenwichtssituatie. Ten opzichte van vorig jaar is het vereist eigen vermogen procentueel afgenomen. De belangrijkste oorzaken hiervoor zijn de toename van het Risico zakelijke waarden (S2) en het Kredietrisico (S5).

Beleid en risicobeheer

Het Bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van deze risico's. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- beleggingsbeleid
- premiebeleid
- herverzekeringsbeleid
- toeslagenbeleid.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruikgemaakt van ALM-studies. Een ALM-studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's. De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in de jaarlijks door het Bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid moet plaatsvinden. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruik gemaakt van derivaten. Deze richtlijnen benadrukken het beheersen van de volgende belangrijkste beleggingsrisico's.

Marktrisico's (S1 - S4)

Marktrisico omvat de mogelijkheden voor winst of verlies en omvat het renterisico, prijs(koers)risico en het valutarisico.

De strategie van het Fonds met betrekking tot het beleggingsrisico wordt bepaald door de beleggingsdoelstellingen. Het marktrisico wordt op dagelijkse basis beheert in overeenstemming met de aanwezige beleidskaders en richtlijnen. De overall-marktposities worden periodiek gerapporteerd aan het Bestuur.

S1 Renterisico

Renterisico is het risico dat de waarden van de portefeuille vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen veranderen als gevolg van ongunstige veranderingen in de marktrente. Dit risico bestaat doordat beleggingen en verplichtingen niet in dezelfde mate gevoelig zijn voor rentebewegingen. Het renterisico neemt af naarmate de looptijd van de beleggingen meer overeenkomt met de looptijd van de verplichtingen.

Het Fonds heeft een strategisch rente-afdekkingsbeleid van 70% van de dekkingsgraad op basis van de swapcurve met een bandbreedte van 65%-75%.

De rentegevoeligheid kan worden gemeten door middel van de duration. De duration is de (met de contante waarde van de kasstromen) gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren. De duration geeft aan hoeveel procent bij benadering de reële waarde verandert bij een parallelle verschuiving van de rentecurve met 1 procentpunt. Een hoge duration geeft een hoge gevoeligheid voor veranderingen in de rente weer.

	31-12-2022		31-12-2021	
	Balanswaarde	Duration	Balanswaarde	Duration
Vastrentende waarden (voor derivaten)	245.582	8,5	413.321	9,8
Duration van de totale portefeuille (na derivaten)	414.988	15,3	619.059	18,0
Technische voorzieningen	357.414	21,0	495.190	23,4

Op balansdatum is de duration van de beleggingen aanzienlijk korter dan de duration van de verplichtingen. Er is daarom sprake van een zogenaamde "duration-mismatch". Dit betekent dat bij een rentestijging de waarde van de beleggingen minder snel daalt dan de waarde van de verplichtingen (bij toepassing van de reële marktrentestructuur), waardoor de dekkingsgraad stijgt. Bij een rentedaling zal de waarde van de beleggingen minder snel stijgen dan de waarde van de verplichtingen, waardoor de dekkingsgraad daalt.

De samenstelling van de vastrentende waarden naar contractuele looptijd is als volgt:

	31-12-2022		31-12-2021	
	In %	In %	In %	In %
Resterende looptijd 1-5 jaar	67.239	27,4	87.369	21,1
transporteren	67.239	27,4	87.369	21,1

	31-12-2022		31-12-2021	
		In %		In %
Transport	67.239	27,4	87.369	21,1
Resterende looptijd > 5 jaar	178.343	72,6	325.952	78,9
	<u>245.582</u>	<u>100,0</u>	<u>413.321</u>	<u>100,0</u>

S2 Risico zakelijke waarden

Prijrisico is het risico van waardewijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen, die wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Omdat alle beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde waarbij waardewijzigingen onmiddellijk in het saldo van baten en lasten worden verwerkt, zijn alle wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat. Het prijrisico kan worden gemitigeerd door diversificatie. In aanvulling hierop kan het prijrisico worden gehedged door het gebruik van afgeleide financiële instrumenten (derivaten).

	31-12-2022		31-12-2021	
		In %		In %
Specificatie aandelen naar sector:				
Beleggingsinstellingen	5.903	5,3	7.639	4,6
Financiële instellingen (w.o. banken en verzekeraars)	14.957	13,3	22.507	13,6
Handels en industriële bedrijven	83.148	74,2	121.269	73,4
Serviceorganisatie	8.107	7,2	13.798	8,4
	<u>112.115</u>	<u>100,0</u>	<u>165.213</u>	<u>100,0</u>

	31-12-2022		31-12-2021	
		In %		In %
Specificatie aandelen naar regio:				
Europa	22.218	19,8	38.372	23,2
Verenigde Staten van Noord Amerika	71.849	64,1	103.315	62,6
Verre Oosten	6.567	5,9	10.405	6,3
Azie / Pacific	3.631	3,2	5.283	3,2
Emerging landen	7.640	6,8	7.640	4,6
Wereldwijd en overig	210	0,2	198	0,1
	<u>112.115</u>	<u>100,0</u>	<u>165.213</u>	<u>100,0</u>

S3 Valutarisico

Het totaalbedrag dat buiten de euro wordt belegd bedraagt ultimo jaar circa 30% (2021: 34%) van de beleggingsportefeuille en is strategisch afgedekt door de euro. Deze valutabeleggingen bevinden zich voornamelijk in de aandelenportefeuille, obligaties en liquide middelen. De belangrijkste valuta is USD.

Het strategische beleid van het Fonds is om maximaal 5% ongedekte valutaposities te nemen in vreemde valuta. Ultimo boekjaar is de waarde van de uitstaande valutatermijncontracten € 3,1 mln. (2021: € 0,8 mln.). Deze contracten dienen als afdekking van de in vreemde valuta genoteerde aandelen, obligaties en liquide middelen. De totale tegenwaarde bedraagt € 139,2 mln. (2021: € 212,4 mln.). Nominaal hebben deze contracten een waarde van € 124,9 mln. (2021: € 209,7 mln.). Het totale valutarisico is derhalve € 14,2 mln. (2021: € 2,7 mln.), hetgeen overeenkomt met 3,43% (2021: 0,4%) van de beleggingen.

De beleggingen in vreemde valuta kunnen per categorie als volgt worden gespecificeerd:

	31-12-2022	31-12-2021
Aandelen	95.528	139.166
Vastrentende waarden	29.399	71.863
Overige beleggingen	1.204	1.408
	<u>126.131</u>	<u>212.437</u>

De vreemde valutapositie voor en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

	Positie voor afdekking	Valuta- derivaten	Nettopositie na afdekking 2022	Nettopositie na afdekking 2021
USD	99.760	-113.517	-13.757	673
AUD	1.818	-1.891	-73	135
CAD	4.357	-4.796	-439	16
JPY	6.567	-6.647	-80	391
GBP	3.766	-3.937	-171	180
CHF	3.085	-3.222	-137	488
NOK	271	-281	-10	21
NZD	68	-	68	326
DKK	2.837	-2.688	149	140
SGD	372	-372	-	43
SEK	447	-424	23	57
HKD	1.464	-1.382	82	49
ILS	106	-	106	212
	<u>124.918</u>	<u>-139.157</u>	<u>-14.239</u>	<u>2.731</u>

S5 Kredietrisico

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het Fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het Fonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee Over The Counter (OTC)-derivatenposities worden aangegaan en aan bijvoorbeeld herverzekeraars.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het Fonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten waardoor het Fonds financiële verliezen lijdt.

Beheersing vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen op totaalniveau, dat wil zeggen met inachtneming van alle posities die een tegenpartij heeft jegens het Fonds; het vragen van extra zekerheden zoals onderpand en dergelijke bij hypothecaire geldleningen en het uitlenen van effecten; het hanteren van prudente verstrekingsnormen bij hypothecaire geldleningen. Ter afdekking van het settlementrisico wordt door het Fonds uitsluitend belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementstelsel functioneert. Voordat in nieuwe markten wordt belegd, wordt eerst onderzoek gedaan naar de waarborgen op dit gebied.

	31-12-2022		31-12-2021	
	In %		In %	
Specificatie vastrentende waarden naar bedrijfstak:				
Overheidsinstellingen	58.467	23,8	127.653	30,9
Financiële instellingen	86.459	35,2	114.324	27,7
Handels- en industriële bedrijven	48.183	19,6	128.203	31,0
Serviceorganisatie	30.017	12,2	18.165	4,4
Overig	-14	-	9	-
High yield beleggingsfonds	22.470	9,2	24.967	6,0
	<u>245.582</u>	<u>100,0</u>	<u>413.321</u>	<u>100,0</u>

	31-12-2022		31-12-2021	
	In %		In %	
Specificatie vastrentende waarden naar regio:				
Europa (euro)	161.762	65,8	283.007	68,6
Europa (niet euro)	28.586	11,6	6.300	1,5
Noord Amerika	46.796	19,1	74.446	18,0
Azie / Pacific	4.779	2,0	12.153	2,9
Midden Oosten	-	-	178	-
Emerging landen	3.659	1,5	37.237	9,0
	<u>245.582</u>	<u>100,0</u>	<u>413.321</u>	<u>100,0</u>

Ten aanzien van de kredietwaardigheid van de debiteuren van de vastrentende portefeuille kan het volgende overzicht worden gegeven:

	31-12-2022		31-12-2021	
	In %		In %	
AAA	42.135	17,2	76.541	18,5
AA+, AA, AA-	29.858	12,1	43.004	10,4
A+, A, A-	73.194	29,8	127.298	30,8
BBB+, BBB, BBB-	78.994	32,2	164.881	39,9
Lager dan BBB	21.131	8,6	1.506	0,4
Geen rating	270	0,1	91	-
	<u>245.582</u>	<u>100,0</u>	<u>413.321</u>	<u>100,0</u>

S6 Verzekeringstechnisch risico

De belangrijkste verzekeringstechnische risico's zijn de risico's van langlevens, overlijden, arbeidsongeschiktheid en toeslagverlening.

Langlevensrisico

Het risico op langlevens betreft het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld is verondersteld bij de bepaling van de technische voorzieningen. Als dit het geval is, dan volstaat het opgebouwde pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting. Het Fonds heeft het risico op langlevens verkleind door de sterftetekansen van de deelnemers te baseren op de meest recente Prognosetafel AG2022. Op deze manier wordt reeds rekening gehouden met de verwachte toekomstige afname van de sterftetekansen. Voorts wordt rekening gehouden met het verschil in overlevingskansen tussen de werkende en de totale bevolking. Hiervoor is gebruik gemaakt van de fondsspecifieke ervaringssterfte op basis van het Willis Towers Watson 2020 ervaringssterftemodel (individueel).

Overlijdensrisico

Het overlijdensrisico betreft het risico dat het Fonds bij overlijden een partnerpensioen uit moet keren waarvoor geen technische voorzieningen zijn getroffen. Het Fonds heeft het overlijdensrisico herverzekerd.

Arbeidsongeschiktheidsrisico

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het Fonds technische voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid. Deze technische voorzieningen worden de schadereserve genoemd en zijn gebaseerd op de in de toekomst (premienvrij) op te bouwen pensioenaanspraken. Het Fonds heeft het overlijdensrisico herverzekerd.

Toeslagverleningsrisico

De pensioenregeling van het Fonds kent een voorwaardelijke toeslagregeling. Onder toeslag wordt verstaan de aanpassing van het pensioen aan bijvoorbeeld de stijging van de lonen of de prijzen. Sinds 2015 is de indexatie gelijk gesteld voor de actieve, inactieve deelnemers c.q. de pensioengerechtigden, namelijk een toeslagverlening op basis van de Consumenten Prijsindex voor alle huishoudens, afgeleid (oktober-oktober), zoals vastgesteld door het CBS.

De toeslagregeling is een voorwaardelijke regeling. Dit houdt in dat er geen garantie bestaat voor het verlenen van eventuele toeslagen in de toekomst. Tevens kunnen aan al verleende toeslagen geen rechten worden verleend voor wat betreft de eventuele toeslagen in de toekomst.

Het Bestuur beslist jaarlijks op basis van de regels binnen het Financieel Toetsingskader of en in welke mate de toeslag kan worden verleend.

S7 Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het Fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Waar de overige risicomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico kan worden beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Er moet eveneens rekening worden gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies.

Ultimo 2022 zijn er voldoende obligaties, die onmiddellijk zonder waardeverlies verkocht kunnen worden om eventuele onvoorziene uitstroom van geldmiddelen te financieren.

S8 Concentratierisico

Grote posten zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd. Als grote post wordt aangemerkt elke post die meer dan 2% van de beleggingen (2022: € 8,0 mln. en 2021: € 12,4 mln.) uitmaakt.

	<u>31-12-2022</u>	<u>31-12-2021</u>
Dit betreft de volgende posten:		
Rentedragende waarden obligaties		
Duitse Overheid	29.267	57.183
Nederlandse Overheid	12.482	18.944
België	-	12.227
Oostenrijk	-	12.164
Aandelen		
Microsoft Corp	10.856	15.965

In het algemeen geldt dat concentratierisico kan optreden als een adequate spreiding van activa en passiva ontbreekt. Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen. Een portefeuille van leningen die sterk sectorgebonden is, kan door deze sectorconcentratie een verhoogd risico lopen. Indien aandelen in dezelfde sector worden aangehouden is sprake van een cumulatief concentratierisico. Overigens beperken concentratierisico's zich niet uitsluitend tot de beleggingen.

Bij de bepaling van het vereist vermogen past het Fonds het standaardmodel van de DNB toe. In dat model wordt het concentratierisico vooralsnog op nihil gesteld.

S9 Operationeel risico

Operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Dergelijke risico's worden door het Fonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn op gebieden zoals interne organisatie, procedures, processen en controles, kwaliteit geautomatiseerde systemen, enzovoorts. Deze kwaliteitseisen worden periodiek getoetst door het Bestuur op basis van zogenaamde 'control frameworks'.

Aangezien hiermee sprake is van adequate beheersing van de operationele risico's worden door het Fonds hiervoor geen buffers aangehouden in de solvabiliteitstoets.

Systeemrisico

Het systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert waardoor beleggingen van het Fonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor het Fonds niet beheersbaar.

Verbonden partijen

Identiteit van verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen het Fonds, de sponsor, de aangesloten ondernemingen en hun bestuurders. De vermogensbeheerder Deutsche Asset Management verzorgt het vermogensbeheer. Beleggingen in Deutsche Bank fondsen vinden beperkt en uitsluitend plaats na een selectieproces of deze fondsen "best in class" zijn. De stukken worden tegen beurskoers gekocht en geadministreerd.

Transacties met bestuurders

De bestuurders ontvangen geen beloning van het Fonds voor de uitvoering van hun bestuursfunctie. Er zijn geen leningen verstrekt aan en er zijn geen vorderingen op (voormalige) bestuurders. De bestuurders nemen deel in de pensioenregeling tegen normale voorwaarden.

Overige transacties met verbonden partijen

Inzake de uitvoeringsovereenkomst tussen Fonds en werkgever met betrekking tot de financiering van de aanspraken en de uitvoering van de regeling is het volgende relevant:

- de werkgever is gehouden elk jaar de CDC-premie berekend conform de ABTN af te dragen aan het Fonds;
- de werkgever is verplicht om alle relevante gegevens van de (aan te melden) deelnemers door te geven;
- de werkgever is in geen geval verplicht om meer te betalen dan de CDC-premie. De werkgever heeft geen bijstortingsverplichting.

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Zekerheden en garanties

Per balansdatum zijn geen zekerheden en garanties ontvangen of verstrekt.

Langlopende contractuele verplichtingen

Het Fonds heeft een administratieovereenkomst afgesloten met Achmea Pensioenservices N.V. Deze overeenkomst loopt tot en met 31 december 2023. De jaarlijks te betalen vergoeding voor reguliere werkzaamheden bedraagt € 226 duizend (excl. BTW). De totale verplichting voor de resterende looptijd bedraagt € 452 duizend (excl. BTW).

Het Fonds heeft een fiduciaire vermogensbeheersovereenkomst afgesloten met DWS. Deze overeenkomst loopt tot en met 20 mei 2023. De opzegtermijn is 6 maanden. Het is de intentie om het contract met DWS te beëindigen na de transitie van het fonds naar het APF.

Het Fonds heeft vanaf 1 januari 2020 het overlijdensrisico en het arbeidsongeschiktheidsrisico herverzekerd bij SCOR. Deze overeenkomsten lopen tot 31 december 2022. De jaarlijkse premie bedraagt circa € 563 duizend. Dit contract loopt tot 31-12-2023 maar het is de intentie om dit te beëindigen na de transitie naar het APF.

Voorwaardelijke verplichtingen

Per jaareinde lopen er geen juridische procedures tegen het Fonds en heeft het Fonds tevens geen juridische procedures aangespannen tegenover derden.

Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum

Wijziging ultimate Forward Rate

Op 30 november 2022 heeft de Commissie Parameters 2022 advies ten aanzien van de UFR-methode uitgebracht. DNB heeft aangegeven dat zij vanaf 1 januari 2023 de rentermijnstructuur zal baseren op deze geadviseerde (nieuwe) UFRmethode.

De nieuwe UFR vervangt daarmee vanaf die datum de voorgaande UFR-methode.

De TV ultimo 2022 is gebaseerd op de per 31 december 2022 door DNB gepubliceerde rentermijnstructuur voor pensioenfondsen, gebaseerd op de UFR-methode 2022.

Als de TV ultimo 2022 reeds gebaseerd zou zijn op de aangepaste UFR-methode, die van toepassing is vanaf 1 januari 2023, dan zou de TV met circa 0,43% toenemen. De actuele dekkinggraad zou daardoor met 0,5%-punt dalen, waardoor deze gelijk zou zijn aan 114,2%.

6 TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(x € 1.000)

7. Premiebijdragen voor risico Fonds (van werkgevers en werknemers)

	2022	2021
Premie werkgevers en werknemers	14.511	14.926

Feitelijke (reguliere) premie 2021: 34,6% (2021: 33,2%). Werknemersbijdrage pensioenpremie 2022: 5,0% (2021: 5,0%).

De kostendekkende, gedempte kostendekkende en feitelijke premie volgens artikel 130 van de Pensioenwet zijn als volgt:

	2022	2021
Kostendekkende premie	17.122	18.910
Gedempte kostendekkende premie	15.157	14.877
Feitelijke premie	14.511	14.926

De samenstelling van de kostendekkende premie is als volgt:

	2022	2021
Actuariële inkoop	13.694	15.193
Risicokoopsom overlijdensrisico	201	226
Opslag premievrijstellingsrisico	347	385
Actuarieel benodigde koopsom voor pensioenopbouw en risicodekking	14.242	15.804
Opslag voor uitvoeringskosten	672	704
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen)	2.208	2.402
	17.122	18.910

De samenstelling van de gedempte kostendekkende premie is als volgt:

	2022	2021
Actuariële inkoop	12.068	11.808
Risicokoopsom overlijdensrisico	189	195
Opslag premievrijstellingsrisico	306	300
Actuarieel benodigde koopsom voor pensioenopbouw en risicodekking	12.563	12.303
Opslag voor uitvoeringskosten	672	704
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen)	1.922	1.870
	15.157	14.877

De kostendeekkende premie wordt berekend op basis van de RTS waarop ook de technische voorzieningen voor risico Fonds wordt berekend, echter per 1 januari van het boekjaar. De gedempte kostendeekkende premie volgens de ABTN wordt berekend op basis van de gemiddelde marktrente over een periode van 5 jaar, met als uitgangspunt de 30-septemberstand. De gemiddelde rente behorende bij die RTS bedroeg dit boekjaar circa 1,1% (2021 circa 1,3%).

De solvabiliteitsopslag voor de kostendeekkende premie bedraagt 15,5% (2021: 15,2%). Voor de gedempte kostendeekkende premie is de solvabiliteitsopslag 15,3% (2021: 15,2%).

De opslag voor uitvoeringskosten bedraagt 4,7% (2021: 4,5%) van de actuarieel benodigde koopsom. In 2022 was er geen sprake van extra uitvoeringskosten.

De samenstelling van de feitelijke premie is als volgt:

	2022	2021
Actuarieel benodigde koopsom	12.563	12.303
Opslag voor uitvoeringskosten	672	704
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen)	1.947	1.870
Premiemarge (voor dotatie premie-egalisereserve)	-	49
	<u>15.182</u>	<u>14.926</u>
Onttrekking/dotatie premie-egalisereserve	-671	90
	<u>14.511</u>	<u>15.016</u>

8. Beleggingsresultaten voor risico Fonds

2022	Directe beleggings- opbrengsten	Indirecte beleggings- opbrengsten	Kosten van vermogens- beheer	Totaal
Aandelen	2.317	-34.392	-114	-32.189
Vastrentende waarden	6.514	-81.799	-742	-76.027
Derivaten	-	-111.713	-124	-111.837
Overige beleggingen	7.045	-	-	7.045
Overige opbrengsten en lasten	-	-	-320	-320
	<u>15.876</u>	<u>-227.904</u>	<u>-1.300</u>	<u>-213.328</u>
2021	Directe beleggings- opbrengsten	Indirecte beleggings- opbrengsten	Kosten van vermogens- beheer	Totaal
Aandelen	3.419	49.719	-130	53.008
Vastrentende waarden	7.012	-9.481	-870	-3.339
Derivaten	-	-55.008	-140	-55.148
Overige beleggingen	-2.667	7	-	-2.660
Overige opbrengsten en lasten	-	-	-323	-323
	<u>7.764</u>	<u>-14.763</u>	<u>-1.463</u>	<u>-8.462</u>

De kosten van vermogensbeheer omvatten de kosten die door de custodian en vermogensbeheerder(s) direct bij het Fonds in rekening zijn gebracht. Deze kosten bestaan voor € 0,797 mln. uit managementvergoeding (2021: € 0,950 mln.), voor € 0,144 mln. uit custodian vergoeding (2021: € 0,154 mln.) en € 0,039 mln. diverse kosten (2021: € 0,036 mln.).

De overige vermogensbeheerkosten omvatten de kosten voor fiduciair beheer € 0,116 mln. (2021: € 0,147 mln.), doorbelaste vermogensbeheerkosten Deutsche Bank € 0,125 mln. (2021: € 0,120 mln.) en advieskosten vermogensbeheer € 0,079 mln. (2021: € 0,056 mln.).

Het aandeel van het Fonds in de kosten die door de vermogensbeheerders ten laste van beleggingsfondsen zijn gebracht is onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten. Deze bedragen € 0,115 mln. (2021: € 0,148 mln.) en zijn als volgt te verdelen: Emerging market fund € 0,039 mln.; High yield fund € 0,077 mln.

Transactiekosten zijn onderdeel van de aan- en verkooptransacties van beleggingen. Deze zijn eveneens onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten en bedragen € 0,827 mln. (2021: € 0,785 mln.).

9. Pensioenuitkeringen

	2022	2021
Ouderdomspensioen	5.750	5.090
Partnerpensioen	972	938
Wezenpensioen	62	79
Afkopen	15	14
	<u>6.799</u>	<u>6.121</u>

De post afkopen is de afkoop van pensioenen die lager zijn dan € 520,35 (2021: € 503,24) per jaar overeenkomstig de Pensioenwet (artikel 66).

De toeslag op de uitkeringen per 1 januari 2022 zoals vastgesteld door het Bestuur bedraagt 0,48% (2021: 1,09%).

10. Pensioenuitvoeringskosten

	2022	2021
Administratiekosten	428	435
Accountantskosten (controle jaarrekening)	73	53
Administratiekosten Deutsche Bank	147	139
Actuariële kosten	178	183
Overige kosten	28	39
Contributies en bijdragen	41	39
	<u>895</u>	<u>888</u>

In de administratiekosten 2022 is een bedrag van 96 opgenomen voor éénmalige kosten. Dit betreffen kosten voor wettelijke projecten.

De accountantskosten hebben uitsluitend betrekking op de controle van de jaarrekening.

De controlewerkzaamheden zijn in 2022 en 2023 uitgevoerd door Ernst & Young Accountants LLP.

Honoraria onafhankelijke accountant

	Onafhankelijke accountant	Overig netwerk	Totaal
2022			
Controle van de jaarrekening	67	-	67
Andere controlewerkzaamheden	6	-	6
Fiscale advisering	-	-	-
Andere niet-controle diensten	-	-	-
	<u>73</u>	<u>-</u>	<u>73</u>

In 2022 heeft het fonds ca € 6.200 besteed aan internal audit rapportage.

	Onafhankelijke accountant	Overig netwerk	Totaal
2021			
Controle van de jaarrekening	53	-	53
Andere controlewerkzaamheden	-	-	-
Fiscale advisering	-	-	-
Andere niet-controle diensten	-	-	-
	<u>53</u>	<u>-</u>	<u>53</u>

Overeenkomstig artikel 96 van de Pensioenwet wordt vermeld dat:

- het Fonds in het boekjaar 2022 geen dwangsommen en boetes zijn opgelegd;
- het Fonds in het boekjaar 2022 geen aanwijzing als bedoeld in artikel 171 van de Pensioenwet is gegeven;
- in het boekjaar 2022 geen bewindvoerder als bedoeld in artikel 173 van de Pensioenwet is aangesteld;

Personeelsleden

Bij het Fonds zijn geen medewerkers in dienst. De werkzaamheden worden verricht door een medewerker van Deutsche Bank AG, Kantoor Amsterdam en door de secretaris van het Fonds. Hiervoor wordt door het Fonds een vergoeding betaald.

Bezoldiging bestuurders

De bestuurders van het Fonds ontvangen geen beloning voor hun werkzaamheden in het kader van bestuursactiviteiten voor het Fonds. De bestuurder namens de gepensioneerden factureert het Fonds voor advieswerkzaamheden op uurbasis.

11. Mutatie technische voorzieningen voor risico Fonds

	2022	2021
Pensioenopbouw	13.805	15.361
Toeslagen	17.112	12.864
Rentetoevoeging	-2.454	-2.799
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-6.802	-6.130
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	213	259
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-826	-725
Wijziging marktrente	-170.156	-47.163
Wijziging actuariële uitgangspunten	4.711	-
Aangepaste UFR-methodiek	5.872	9.489
Overige wijzigingen	749	-93
	<u>-137.776</u>	<u>-18.937</u>

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariel berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling.

Toeslagen

Het Fonds kent een voorwaardelijke toeslagregeling. Met ingang van 2015 is de indexatie voor actieven en inactieven gebaseerd op het definitieve consumentenprijsindexcijfer voor alle huishouden, afgeleid (oktober/oktober) zoals vastgesteld door het CBS.

Het Bestuur heeft besloten op basis van deze calculatie een reguliere toeslag van 5,03% per 1 januari 2023 aan de actieven en inactieven te verlenen (1 januari 2022: 2,68%).

Rentetoevoeging

De voorziening pensioenverplichtingen is in het boekjaar opgerent met -0,486% (2021: -0,553%). Dit is de éénjaarsrente uit de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per 31 december 2022.

Onttrekkingen voor pensioenuitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de uitbetaling van pensioenen van de verslagperiode.

Onttrekkingen voor pensioenuitvoeringskosten

Toekomstige uitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de kosten van de verslagperiode.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

De post saldo overdrachten van rechten bevat het saldo van bedragen uit hoofde van overgenomen dan wel overgedragen pensioenverplichtingen.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder het hoofd wijziging marktrente.

Wijziging actuariële uitgangspunten

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien sterfte, langlevens, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen voor de gehele bevolking als voor de populatie van het Fonds.

De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een inherent onzeker proces, waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het Bestuur van het Fonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien. In 2022 zijn de actuariële uitgangspunten wel gewijzigd.

Nieuwe (gewijzigde) UFR-methodiek geldend vanaf 1 januari 2023

De door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur voor pensioenfondsen is gebaseerd op een zogeheten Ultimate Forward Rate (UFR)-methode samen met de 6-maands EURIBOR swaprente.

Vanaf 2022 werd de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur gebaseerd op een UFR (ultimate forward rate) die vanaf 1 januari 2022 in vier gelijke stappen werd ingevoerd. Met de stapsgewijze invoering zouden de nieuwe UFR parameters begin 2024 volledig zijn ingevoerd. De Commissie Parameters heeft op 30 november 2022 een nieuw advies ten aanzien van de UFR uitgebracht. DNB volgt dit advies op vanaf 1 januari 2023. De nieuwe UFR vervangt de voorgaande UFR methode die in vier jaarlijkse stappen ingevoerd zou worden.

De impact van de nieuwe UFR (per 1 januari 2023) op de technische voorziening is een toename van 1.540. Hierdoor daalt de actuele dekkinggraad met 0,5%-punt (van 114,7% naar 114,2%).

Overige wijzigingen

	2022	2021
Overige wijzigingen		
Toekenning W(z)P en werkelijke sterfte hoger dan verwacht	1.033	560
Overige vermeerderingen	-148	-43
Wijziging IBNR	-136	-610
	<u>749</u>	<u>-93</u>

12. Saldo overdrachten van rechten voor risico Fonds

	2022	2021
Inkomende waardeoverdrachten	-119	-541
Uitgaande waardeoverdrachten	920	1.252
	<u>801</u>	<u>711</u>

Dit betreft de ontvangst van of betaling aan pensioenfonds of pensioenverzekeraar van respectievelijk de vorige of nieuwe werkgever van de contante waarde van premievrije pensioenaanspraken van deelnemers die tot de ontslagdatum zijn opgebouwd.

De ontvangen koopsommen worden aangewend voor de inkoop van extra dienstjaren.

	2022	2021
Wijziging technische voorziening inzake overdracht van rechten:		
- toevoeging aan de technische voorzieningen	133	564
- onttrekking aan de technische voorzieningen	-14	-1.289
	<u>119</u>	<u>-725</u>

	2022	2021
Het resultaat op de waardeoverdrachten is als volgt:		
- overgenomen pensioenverplichtingen	-959	-23
- overgedragen pensioenverplichtingen	39	37
	<u>-920</u>	<u>14</u>

Het resultaat op waardeoverdrachten wordt veroorzaakt door de verschillen tussen de actuariële grondslagen waarmee de overdrachtswaarde wordt bepaald en de actuariële grondslagen waarmee de toevoeging of vrijval uit de technische voorziening wordt bepaald.

13. Herverzekeringen

	2022	2021
Premies voor overlijdensrisico	251	210
Premies voor premievrijstellingsrisico	312	367
Totaal premies	563	577
Uitkeringen uit herverzekering NN	-646	-10
Totaal uitkeringen	-646	-10
	-83	567

Met ingang van 1 januari 2020 heeft het Fonds het overlijdensrisico en het arbeidsongeschiktheidsrisico voor een periode van drie jaar herverzekerd bij SCOR. De contracten kennen geen resultatendeling.

Belastingen

De activiteiten van het Fonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting. Het Fonds is een onderneming in de zin van de wet op de omzetbelasting.

Bestemming van het saldo baten en lasten

Het voordelig saldo ter grootte van -69.453 is als volgt verdeeld:

- Onttrokken aan de premie-egaliseringsreserve 671;
- Toegevoegd aan de algemene reserve 68.782.

Vaststelling van de jaarrekening door het Bestuur

Het Bestuur van Stichting Pensioenfonds Deutsche Bank Nederland heeft de jaarrekening 2022 vastgesteld in de vergadering van 9 juni 2022.

Amsterdam, 8 juni 2023

Stichting Pensioenfonds Deutsche Bank Nederland

Het Bestuur

B.S. Dornseiffen (voorzitter)

E.M. Mulder-Mosman (secretaris)

B.A. Nieuwenhuijse

V.R.K. Raghoebarsing

J.J. Reitsema

F.T.G.J. Segers

L.P.A. Vermin

J.W. Veldman

OVERIGE GEGEVENS

1 STATUTAIRE REGELING OMTRENT DE BESTEMMING VAN HET SALDO VAN BATEN EN LASTEN

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het Fonds. De bestemming is nader uitgewerkt in de ABTN.

Het voorstel resultaatbestemming 2022 is opgenomen in de paragraaf van de staat van baten en lasten in de jaarrekening.

2 ACTUARIËLE VERKLARING

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds Deutsche Bank Nederland te Amsterdam is aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2022.

Onafhankelijkheid

Als waarmede actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Deutsche Bank Nederland, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 4.000.000,= mln. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 210.000,= te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn, als geheel bezien, toereikende technische voorzieningen vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar hoger dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 132 (vereist eigen vermogen).

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Deutsche Bank Nederland is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen.

De vermogenspositie is naar mijn mening niet voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen.

Voor de volledigheid merk ik op dat, als op balansdatum in de rentetermijnstructuur rekening zou worden gehouden met de UFR-methodiek zoals deze door DNB in 2023 wordt toegepast, mijn oordeel over de vermogenspositie niet zou wijzigen.

Amstelveen, 1 juni 2023

drs. W. Hoekert AAG

Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

3 CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van Stichting Pensioenfonds Deutsche Bank Nederland

Verklaring over de in het jaarrapport opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening voor het boekjaar geëindigd op 31 december 2022 van Stichting Pensioenfonds Deutsche Bank Nederland te Amsterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarrapport opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Deutsche Bank Nederland per 31 december 2022 en van het resultaat over 2022 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2022
- de staat van baten en lasten over 2022
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie *Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening*.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Deutsche Bank Nederland (hierna ook wel het pensioenfonds) zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Ons inzicht in het pensioenfonds

Stichting Pensioenfonds Deutsche Bank Nederland voert als ondernemingspensioenfonds de pensioenregeling uit voor Deutsche Bank AG kantoor Amsterdam en gelieerde bedrijfsonderdelen van Deutsche Bank in Nederland. Vermogensbeheer en pensioenbeheer zijn uitbesteed aan gespecialiseerde dienstverleners, te weten DWS (Deutsche Asset Management) en Achmea Pensioenservices N.V. Wij hebben bijzondere aandacht in onze controle besteed aan deze onderwerpen op basis van de activiteiten van het pensioenfonds en onze risicoanalyse.

Wij hebben de materialiteit bepaald en de risico's geïdentificeerd en ingeschat dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, om in reactie op deze risico's de controlewerkzaamheden te bepalen ter verkrijging van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Materialiteit	€ 4 miljoen (2021: € 6 miljoen)
Toegepaste benchmark	1% van het pensioenvermogen per 31 december 2022, zijnde het totaal van de technische voorzieningen voor risico fonds, het stichtingskapitaal en de algemene reserve (2021: 1% van het pensioenvermogen).
Nadere toelichting	Wij hebben voor deze grondslag gekozen omdat dit het vermogen betreft dat de basis vormt voor de berekening van de (beleids)dekkingsgraad. Voor het bepalen van het percentage hebben wij gelet op de financiële positie van het pensioenfonds en de mate waarin de beleidsdekkingsgraad zich rondom een kritieke grens bevindt. Gelet op het reserveoverschot hebben wij de materialiteit gesteld op 1,0% van het pensioenvermogen. De wijze waarop wij de materialiteit hebben bepaald, is niet gewijzigd ten opzichte van voorgaand boekjaar.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met het bestuur overeengekomen dat wij aan het bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 0,2 miljoen rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Opdrachtteam en gebruikmaken van het werk van specialisten

Wij hebben zorggedragen dat het opdrachtteam over de juiste kennis en vaardigheden beschikt die nodig zijn voor de controle van een pensioenfonds. Wij hebben in het opdrachtteam specialisten opgenomen op het gebied van IT audit.

Onze focus op fraude en het niet-naleven van wet- en regelgeving

Onze verantwoordelijkheid

Hoewel wij niet verantwoordelijk zijn voor het voorkomen van fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving en van ons niet verwacht kan worden dat wij het niet-naleven van alle wet- en regelgeving ontdekken, is het onze verantwoordelijkheid om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.

Onze controle-aanpak met betrekking tot frauderisico's

Wij hebben de risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang op de jaarrekening die het gevolg is van fraude. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in het pensioenfonds en diens omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het bestuur inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop intern toezicht het toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan.

Wij verwijzen naar hoofdstuk 'Risicobeheer' van het jaarrapport, waarin het bestuur zijn (fraude)risicoanalyse heeft opgenomen.

Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne beheersingssysteem en in het bijzonder de frauderisicoanalyse geëvalueerd alsook bijvoorbeeld de gedragscode, klokkenluidersregeling en de incidentenregistratie. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd, en voor zover wij noodzakelijk achten, de werking getoetst van interne beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van frauderisico's, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Zoals in al onze controles houden wij rekening met het risico dat het bestuur interne beheersmaatregelen kan doorbreken. Vanwege dit risico hebben wij onder meer schattingen beoordeeld op tendenties die mogelijk een risico vormen op een afwijking van materieel belang, met name gericht op belangrijke gebieden die oordeelsvorming vereisen en significante schattingsposten, zoals toegelicht in hoofdstuk 4 'Algemene grondslagen' onder 'Schattingen en veronderstellingen' in de jaarrekening, waaronder de subjectieve elementen in de waardering van de technische voorzieningen. Wij verwijzen in dit kader verder naar het kernpunt 'Waardering van en toelichting ten aanzien van de technische voorzieningen'.

Ook hebben wij data analyse gebruikt om journaalposten met een verhoogd risico te signaleren en te toetsen en de zakelijke beweegredenen (of het ontbreken daarvan) beoordeeld van bijzondere transacties.

Wij hebben geen frauderisico geïdentificeerd ten aanzien van de opbrengstenverantwoording.

Wij hebben kennis genomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij leden van het bestuur, sleutelfunctionarissen (waaronder sleutelfunctiehouders, de compliance officer, medewerkers van het bestuursbureau en de uitvoeringsorganisatie(s)).

Uit onze evaluatie van het risico op mogelijke doorbreking van interne beheersmaatregelen of andere ongeoorloofde vormen van beïnvloeding van het proces van financiële verslaggeving, ontvangen inlichtingen en andere beschikbare informatie volgen geen specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude met een mogelijk materieel belang voor het beeld van de jaarrekening.

Onze controle-aanpak met betrekking tot het risico van niet voldoen aan wet- en regelgeving

Wij hebben passende controlewerkzaamheden verricht inzake de naleving van de bepalingen van de relevante wet- en regelgeving die van directe invloed zijn op de verantwoorde bedragen en toelichtingen in de jaarrekening. Daarnaast hebben wij de omstandigheden ingeschat met betrekking tot het risico van niet-naleven van wet- en regelgeving waarvan redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze van materiële invloed kunnen zijn op de jaarrekening. In lijn met NBA-handreiking 1144 *Specifieke verplichtingen vanuit de toezichtwet- en regelgeving voor de interne auditor en de externe accountant bij pensioenfondsen*, is onze inschatting gebaseerd op onze ervaring in de sector, afstemming met het bestuur, het kennis nemen van de systematische integriteitsrisicoanalyse (SIRA), het lezen van notulen, het kennismaken van rapporten van de compliance afdeling en het uitvoeren van gegevensgerichte werkzaamheden gericht op transactiestromen, jaarrekeningposten en toelichtingen.

We hebben verder kennis genomen van correspondentie met toezichthouders en zijn alert gebleven op indicaties voor een (mogelijke) niet-naleving gedurende de controle. Ten slotte hebben we schriftelijk de bevestiging ontvangen dat alle bekende gebeurtenissen van niet-naleving van wet- en regelgeving met ons zijn gedeeld.

Onze controle-aanpak met betrekking tot de continuïteitsveronderstelling

Zoals toegelicht in het onderdeel 'Continuïteit' in hoofdstuk 4 'Algemene toelichting' van de jaarrekening, is de jaarrekening opgemaakt op basis van de continuïteitsveronderstelling. Bij het opmaken van de jaarrekening heeft het bestuur een specifieke beoordeling gemaakt van de mogelijkheid van het pensioenfonds om zijn continuïteit te handhaven en de activiteiten voort te zetten voor de voorzienbare toekomst.

Wij hebben de specifieke beoordeling met het bestuur besproken en professioneel-kritisch geëvalueerd. Wij hebben overwogen of de specifieke beoordeling van het bestuur op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, alle relevante gebeurtenissen en omstandigheden bevat waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds zijn activiteiten in continuïteit kan voortzetten en in hoeverre het pensioenfonds voldoet aan de vereisten rondom solvabiliteit en liquiditeit. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen.

Op basis van onze werkzaamheden hebben wij geen materiële onzekerheden ten aanzien van de continuïteit geïdentificeerd. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een pensioenfonds zijn continuïteit niet langer kan handhaven.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met het bestuur gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

In vergelijking met voorgaand jaar, hebben wij geen relevante wijzigingen aangebracht in de kernpunten van onze controle.

Ontwikkeling en toelichting van de (beleids)dekkingsgraad	
Risico	<p>De solvabiliteit van een pensioenfonds wordt gemeten aan de hand van de dekkingsgraad. De dekkingsgraad brengt de verhouding tussen de (netto) activa en pensioenverplichtingen tot uitdrukking en is daarmee een graadmeter voor de financiële positie van een pensioenfonds. De beleidsdekkingsgraad is de gemiddelde dekkingsgraad van de twaalf maanden voorafgaand aan het moment van vaststelling.</p> <p>Het pensioenfonds is wettelijk verplicht om de beleidsdekkingsgraad te hanteren als basis voor bepaalde beleidsbeslissingen, bijvoorbeeld inzake indexatie en kortingen. Daarnaast is de beleidsdekkingsgraad onder meer van belang om te bepalen of het pensioenfonds voldoende buffers heeft.</p> <p>De dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad zijn toegelicht in toelichting 4 ‘Stichtingskapitaal en reserves’ van de jaarrekening.</p> <p>Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de (beleids)dekkingsgraad niet juist wordt vastgesteld.</p>
Onze controleaanpak	<p>Door controle van de balans onderzoeken wij de samenstellende delen van de dekkingsgraad. De balans en daarmee de dekkingsgraad per 31 december 2022 hebben wij mede met gebruikmaking van de werkzaamheden van de certificerend actuaris gecontroleerd. Wij hebben de ontwikkelingen in de financiële positie van het pensioenfonds beoordeeld op basis van het actuariële rapport van de certificerend actuaris en onze controle van de jaarcijfers. Vanwege de gevoeligheid van schattingselementen hebben wij specifiek aandacht besteed aan de waardering van de (illiquide) beleggingen en de waardering van de technische voorzieningen. De werkzaamheden die wij in dit kader hebben uitgevoerd zijn in de kernpunten hierna beschreven.</p> <p>Wij controleren geen andere maandelijkse dekkingsgraden dan de dekkingsgraad ultimo boekjaar. Ten aanzien van andere maandelijkse dekkingsgraden hebben wij de navolgende toetsingswerkzaamheden verricht, die minder zekerheid geven dan een controle van twaalf maands-dekkingsgraden:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Wij hebben de opzet van het totstandkomingsproces van de berekening van de maandelijkse dekkingsgraad onderzocht alsmede de juiste maandoerekening van zogenaamde key items vastgesteld. Dit jaar betroffen key items: de in 2022 toegezegde indexatie, de aangepaste kostenopslag, evenals de toepassing van de Prognosetafels AG2022 en de gewijzigde inschatting van de fondsspecifieke ervaringssterfte. • Daarnaast heeft de certificerend actuaire een plausibiliteitstoets uitgevoerd op de ontwikkeling van de dekkingsgraad gedurende het jaar in relatie tot de ontwikkelingen in de belangrijkste factoren, zoals de rentecurve. Wij hebben kennisgenomen van de uitkomst van deze werkzaamheden van de certificerend actuaire. <p>Tevens hebben wij de toelichtingen met betrekking tot de (beleids)dekkingsgraad geëvalueerd.</p>
Belangrijke observaties	Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd in de vaststelling van de dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad per 31 december 2022 en de gerelateerde toelichting in de jaarrekening.

Waardering en toelichting van beleggingen zonder genoteerde marktprijzen

Risico	<p>De beleggingen voor risico fonds (hierna: de beleggingen) zijn een significante post op de balans van het pensioenfonds. Alle beleggingen dienen krachtens de Pensioenwet te worden gewaardeerd op marktwaarde. Voor een groot deel van de beleggingen is deze marktwaarde te verifiëren aan transacties die tot stand zijn gekomen op de financiële markten ('niveau 1'). Er zijn ook beleggingen die worden gewaardeerd op basis van waarderingsmodellen ('niveau 2') waarbij al dan niet gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata.</p> <p>De waarderingonzekerheid neemt inherent toe bij het gebruik van waarderingsmodellen en hangt samen met de beschikbaarheid en toepasbaarheid van marktgegevens. Bij het pensioenfonds betreffen dit met name de posities in derivaten.</p> <p>Het pensioenfonds heeft de waarderingsgrondslagen voor de beleggingen beschreven in de grondslagen voor waardering van activa en passiva en een nadere toelichting opgenomen in de toelichting op de balans onder 1. 'Beleggingen voor risico fonds'. Uit deze toelichting blijkt dat per 31 december 2022 per saldo € 88 miljoen (negatief) is belegd in derivaten. Dit betreft 20% van de totale beleggingen.</p> <p>Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de beleggingen zonder genoteerde marktprijzen niet juist gewaardeerd zijn en dat de toelichting niet voldoet aan relevante verslaggevingsvereisten.</p>
--------	---

<p>Onze controleaanpak</p>	<p>Bij de controle van de beleggingen hebben wij gebruikgemaakt van de werkzaamheden van een andere accountant. Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel, hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de beleggingen, rekening houdend met omvang en risicoprofiel van de beleggingen, en deze vastgelegd in instructies. Daarnaast hebben wij een kwaliteitsreview uitgevoerd met betrekking tot de uitgevoerde werkzaamheden en de uitkomsten daarvan. Door deze werkzaamheden, gecombineerd met de hierna beschreven werkzaamheden, hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de beleggingen verkregen om een oordeel te geven over de jaarrekening.</p> <p>Wij hebben de gehanteerde waarderingsgrondslagen geëvalueerd en controlewerkzaamheden uitgevoerd op de waardering van de beleggingen per 31 december 2022. Voor de waardering van de derivaten hebben wij een controle uitgevoerd op het gehanteerde waarderingsmodel en op de gehanteerde input waaronder de uit de markt afgeleide gegevens zoals valuta(termijn)koersen, rentevolatiliteit en rentecurves. Bij de uitvoering van deze werkzaamheden waren onafhankelijke waarderingsexperts betrokken.</p> <p>Tevens hebben wij de toelichtingen met betrekking tot de beleggingen geëvalueerd.</p>
<p>Belangrijke observaties</p>	<p>Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd ten aanzien van de waardering van de beleggingen zonder genoteerde marktprijzen per 31 december 2022 en de gerelateerde toelichting in de jaarrekening.</p>
<p>Waardering van en toelichting ten aanzien van de technische voorzieningen</p>	
<p>Risico</p>	<p>De technische voorzieningen waaronder de voorziening pensioenverplichtingen betreffen een significante post in de balans van het pensioenfonds. De technische voorzieningen dienen krachtens de Pensioenwet te worden gewaardeerd op marktwaarde. De waardering is gevoelig voor de gehanteerde (actuariële) veronderstellingen en schattingselementen. Hier ligt een aantal belangrijke conventies aan ten grondslag namelijk dat voor de waardering uitgegaan wordt van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur alsmede de meest recente informatie (tafels) omtrent de levensverwachting, zoals gepubliceerd door het Koninklijk Actuariel Genootschap (AG). In aanvulling op de tafels wordt gecorrigeerd voor de ingeschatte ervaringssterfte bij het pensioenfonds, zijnde de fondsspecifieke ervaringssterfte. Deze veronderstellingen hebben tezamen met de hoogte van de kostenopslag, waaraan eveneens schattingen ten grondslag liggen, bijzondere aandacht gehad in onze controle. Wij hebben aan de subjectieve elementen ervaringssterfte en kostenopslag van de bepaling van de technische voorziening een frauderisico gekoppeld en de waardering en de toelichting daarop als kernpunt van onze controle aangemerkt.</p> <p>Het pensioenfonds heeft de waarderingsgrondslagen voor de voorziening pensioenverplichtingen beschreven in grondslagen voor de waardering van activa en passiva en een nadere toelichting opgenomen in de toelichting op de balans onder 5. 'Technische voorzieningen voor risico fonds'. Uit deze toelichting blijkt dat (schattings)wijzigingen hebben plaatsgevonden door aanpassing van de UFR methodiek, overgang naar nieuwe Prognosetafels, aanpassing van de ervaringssterfte en aanpassing kostenopslag op basis van nader onderzoek. Volgens deze toelichting is de voorziening pensioenverplichtingen hierdoor € 10,3 miljoen hoger uitgekomen.</p>

	<p>Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de technische voorzieningen niet toereikend gewaardeerd en toegelicht zijn.</p>
<p>Onze controleaanpak</p>	<p>Bij de controle van de technische voorzieningen hebben wij gebruikgemaakt van de werkzaamheden van de certificerende actuaire van het pensioenfonds. De certificerende actuaire onderzoekt onder meer de toereikendheid van de technische voorzieningen en de naleving van een aantal specifieke wettelijke bepalingen. De certificerende actuaire heeft daarbij gebruikgemaakt van de door ons in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens, waaronder de pensioenaanspraken van deelnemers. Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel over de jaarrekening als geheel hebben wij met de certificerende actuaire onze planning, werkzaamheden, verwachtingen en uitkomsten afgestemd voor de controle van boekjaar 2022. Hierbij hebben wij specifiek aandacht gevraagd voor de toets van de ervaringssterfte op basis van de toegepaste prognosetabellen en de effecten van de wijzigingen hierin, de toereikendheid van de kostenopslag alsmede de toepassing van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur.</p> <p>Wij hebben de gehanteerde waarderingsgrondslagen geëvalueerd en controlewerkzaamheden uitgevoerd op de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen per 31 december 2022:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Daartoe hebben wij ons een beeld gevormd van de redelijkheid van de aannames en schattingen van het bestuur met betrekking tot de gekozen actuariële grondslagen, alsmede de uitkomsten van het actuariële grondslagenonderzoek en de gehanteerde waarderingsgrondslagen besproken met de certificerende actuaire. • Hierbij hebben wij met inachtneming van het oordeel van de certificerende actuaire gelet op de besluitvorming van het bestuur, de recentheid van beschikbaar grondslagenonderzoek, de toetsing op de onderbouwing van de daarin opgenomen veronderstellingen, de uitkomsten van beschikbare tussentijdse evaluaties, de uitkomsten van de actuariële analyse over meerdere jaren en de aanwezigheid van een consistente gedragslijn. • Daarnaast hebben wij controlewerkzaamheden uitgevoerd om de gehanteerde basisgegevens te toetsen mede met behulp van data analyse, waaronder het evalueren van de juiste werking van de interne beheersmaatregelen bij de pensioenuitvoeringsorganisatie, het verrichten van aansluitwerkzaamheden met de pensioenadministratie voor wat betreft de aantallen en de aanspraken en het beoordelen van het verloop en de uitkomsten van de actuariële analyse. <p>Tevens hebben wij de toelichtingen ten aanzien van de technische voorzieningen geëvalueerd.</p>
<p>Belangrijke observaties</p>	<p>Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd ten aanzien van de waardering per 31 december 2022 of de toelichting van de technische voorzieningen.</p>

Verklaring over de in het jaarrapport opgenomen andere informatie

Het jaarrapport omvat andere informatie naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden voor de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of het pensioenfonds in staat is om zijn werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om het pensioenfonds te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds zijn activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. De sectie 'Informatie ter ondersteuning van ons oordeel' hierboven, bevat een informatieve samenvatting van onze verantwoordelijkheden en de uitgevoerde werkzaamheden als basis voor ons oordeel.

Onze controle bestond verder onder andere uit:

- Het in reactie op de ingeschatte risico's uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het pensioenfonds.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen

Communicatie

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Den Haag, 8 juni 2023

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. drs. J. Slager RA

BIJLAGEN

1 VERLOOPSTAAT DEELNEMERS

	2022		2021	
	Aantal	Aantal	Aantal	Aantal
Deelnemers				
Stand vorig boekjaar		569		598
Nieuwe toetredingen	25		34	
Ingang pensioen	-3		-8	
Overlijden	-1		-	
Ontslag met premievrije aanspraak	-72		-55	
		-51		-29
Stand einde boekjaar		518		569
Gewezen deelnemers				
Stand vorig boekjaar		1.419		1.417
Ingang pensioen	-34		-32	
Overlijden	-4		-2	
Ontslag met premievrije aanspraak	73		55	
Waardeoverdrachten	-14		-19	
Afkopen	1		-	
		22		2
Stand einde boekjaar		1.441		1.419
Pensioentrekkenden				
Stand vorig boekjaar		491		463
Ingang pensioen	37		40	
Ingang nabestaandenpensioen	12		7	
Afkoop emigratie / klein pensioen	-2		-3	
Overlijden	-11		-13	
Andere oorzaken	-1		-3	
		35		28
Stand einde boekjaar		526		491
		2.485		2.479

2 EFFECTENPORTEFEUILLE 5-JARENOVERZICHT

	2022		2021		2020		2019		2018	
	EUR	%	EUR	%	EUR	%	EUR	%	EUR	%
Staatsleningen Nederland	12.481.770	4,6%	18.944.220	3,2%	21.720.990	3,5%	20.167.818	4,0%	14.205.913	3,5%
Staatsleningen Buitenland	45.985.167	17,0%	83.737.077	14,2%	78.840.741	12,7%	73.274.067	14,3%	64.247.405	15,9%
Overige Nederlandse obligaties	25.708.106	9,5%	41.634.722	7,1%	33.871.371	5,4%	28.206.517	5,5%	21.667.194	5,4%
Internationale en Buitenlandse obligaties	138.937.247	51,5%	244.033.085	41,5%	232.665.548	37,3%	205.747.190	40,2%	169.591.613	42,0%
High Yield beleggingsfonds	22.469.709	8,3%	24.972.454	4,2%	24.185.845	3,9%	23.582.337	4,6%	19.349.309	4,8%
Converteerbare obligaties	-	0,0%	-	-	-	-	-	-	27.451.227	6,8%
Totaal vastrentende waarden	245.581.999	90,9%	413.321.558	70,2%	391.284.495	62,8%	350.977.929	68,6%	316.512.661	78,4%
Aandelenbeleggingsfondsen (incl commodity)	112.115.520	41,6%	165.214.126	28,0%	154.468.430	24,3%	132.209.948	25,8%	67.294.361	16,7%
Infrastructuur	-	0,0%	-	-	-	-	-	-	-	-
Indirecte vastgoed beleggingen	-	0,0%	-	-	-	-	-	-	-	-
Derivaten	-87.916.944	-14,9%	10.500.960	1,8%	80.353.508	12,9%	28.603.613	5,6%	19.703.486	4,9%
Totaal effecten en derivaten	269.780.575	117,6%	589.036.644	100,0%	626.106.433	100,0%	511.791.490	100,0%	403.510.508	100,0%
Liquide middelen ter beleggingen	145.298.647		30.022.768		-5.900.813		14.865.310		5.541.520	
Totaal (incl Liquide middelen)	415.079.222		619.059.412		620.205.620		526.656.800		409.052.028	